

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού
Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής
ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου -
Ενότητα 15: «Ο Ορισμός της αρετής» σύμφωνα με τον
Αριστοτέλη**

ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Επιβλέπων καθηγητής: Εμμανουήλ Χαλκιαδάκης

Ρέθυμνο, Ιούλιος 2023

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».
[Αριθμ. ΦΕΚ 635 τ.Β΄/9.3.2016]**

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος ΠΜΣ:

Καθηγητής Αναστασιάδης Παναγιώτης

Πανεπιστήμιο Κρήτης – Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: «Ο Ορισμός της αρετής» σύμφωνα με τον Αριστοτέλη.

ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Υπέθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

© Πανεπιστήμιο Κρήτης, ΠΤΔΕ,ΕΔΙΒΕΑ, 2018

Το Π.Τ.Δ.Ε του Πανεπιστημίου Κρήτης και ειδικότερα το Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α, διατηρεί το δικαίωμα της χρήσης και αναπαραγωγής της παρούσας εργασίας για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

«Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο Ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Ελευθερία Σταματάκη

Επιτροπή Επίβλεψης Πτυχιακής / Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

Εμμανουήλ Χαλκιαδάκης

ΕΔΙΠ ΠΤΔΕ, Παν. Κρήτης

Καθηγητής – Σύμβουλος, ΕΑΠ

Visiting Scholar, Hellenic Institute, RHUL

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

Κωνσταντίνος Κωτσίδης

Διδάκτωρ, Παν. Κρήτης

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

Χαράλαμπος Μουζάκης

Καθηγητής – Σύμβουλος, ΕΑΠ

Ρέθυμνο, Ιούλιος 2023

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της διπλωματικής εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επόπτη μου, κ. Χαλκιαδάκη Εμμανουήλ, για την άμεση ανταπόκριση και σημαντική καθοδήγηση που μου παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας. Οι καίριες παρατηρήσεις του αποτέλεσαν σημαντικό οδηγό της προσπάθειάς μου. Θα ήθελα, επίσης, να ευχαριστήσω τον κ. Κωτσιόδη για την καθοδήγησή του στην υλοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού.

Ευχαριστώ τον κ. Αναστασιάδη και το διδακτικό προσωπικό του ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής – Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ (e-learning)» του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Κρήτης και του ΕΔΙΒΕΑ.

Ευχαριστώ την οικογένειά μου, τον σύζυγό μου Γιώργο και την κόρη μου Ζωή, για τη συμπαράσταση και τη στήριξή τους σε όλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Ευχαριστώ ιδιαίτερα τους ειδικούς, εκπαιδευτικούς και μαθητές που συμμετείχαν στην αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού.

Ξεχωριστές ευχαριστίες θα ήθελα να δώσω στην υπέροχη ομάδα μου, τα «Τριώνυμα» (αποτελούμενη από τους Καράλη Γιώργο, Κοθρά Γεωργία και Νικολαΐδου Αλεξάνδρα) καθώς και τους καλούς φίλους που απέκτησα στη διάρκεια του μεταπτυχιακού. Οι αμέτρητες στιγμές χαράς, οι συμβουλές τους, η στήριξή τους, η αλληλοβοήθεια ήταν αρωγοί στην ολοκλήρωση του προγράμματος.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Περίληψη

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο της τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αποτίμηση εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της 15^{ης} Διδακτικής Ενότητας του Φακέλου Υλικού, Αρχαίων Ελληνικών Γ΄ Λυκείου, Ομάδας Ανθρωπιστικών Σπουδών, στην οποία ορίζεται η έννοια της αρετής σύμφωνα με τον Αριστοτέλη στο έργο του Ηθικά Νικομάχεια. Το παρόν ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό ακολουθεί τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και συγκεκριμένα μοντέλα σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού, όπως το μοντέλο West – Λιοναράκης και τη Γνωστική Θεωρία Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer. Για τη δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό H5P και αναρτήθηκε για μελέτη στην πλατφόρμα Chamilo. Η αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού έγινε με ποιοτική έρευνα στην οποία έλαβαν μέρος 3 ειδικοί της ΕξΑΕ, 4 εκπαιδευτικοί φιλόλογοι με εμπειρία στο συγκεκριμένο μάθημα και 5 μαθητές της Γ΄ Λυκείου που έχουν ακολουθήσει την Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών. Τα δεδομένα της έρευνας συνελέγησαν μέσω ερωτηματολογίων, διαφορετικών για κάθε ομάδα συμμετεχόντων, που περιείχαν ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Μέσα από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψε ότι το εκπαιδευτικό υλικό είναι κατάλληλο για μαθητές της Γ΄ Λυκείου, αφού παρουσιάζει με απλό και κατανοητό τρόπο τον φιλοσοφικό στοχασμό του Αριστοτέλη μέσα από μία νέα, πιο σύγχρονη, προσέγγιση. Οι πληροφορίες του εκπαιδευτικού υλικού είναι βιβλιογραφικά τεκμηριωμένες, οι δραστηριότητες ευνοούν την αλληλεπίδραση και την αυτο-αξιολόγηση, ενώ ταυτόχρονα το ΕΥ υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο στην πορεία της αυτο-μάθησης.

Λέξεις – Κλειδιά

εξ αποστάσεως εκπαίδευση, Αρχαία Ελληνικά, Αριστοτέλης, αρετή, ΤΠΕ, ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό, αποτίμηση.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Abstract

The present work aims at the design, implementation, and evaluation of educational material for teaching the 15th Teaching Unit of the Material Folder, Ancient Greek Language and Literature, Group of Humanities, which defines the concept of virtue according to Aristotle in his work "Nicomachean Ethics". This digital educational material follows the methodology of distance learning and specifically utilizes instructional design models such as the West-Lionarakis model and Mayer's Cognitive Theory of Multimedia Learning. The H5P software was used for creating the educational material, which was then uploaded for study on the Chamilo platform. The evaluation of the educational material was conducted through qualitative research involving 3 experts from the Educational Research Association, 4 language and literature teachers with experience in this specific subject, and 5 high school students who have followed the Group of Humanities Orientation. The research data was collected through questionnaires, tailored to each group of participants and consisting of open-ended questions. Through the analysis of the data, it was revealed that the educational material is suitable for third-grade high school students, as it presents Aristotle's philosophical contemplation in a simple and understandable manner through a new, more contemporary approach. The information presented in the educational material is supported by references from relevant literature, the activities promote interaction and self-assessment, while supporting learners in their self-directed learning journey.

Keywords

distance education, Ancient Greek, Aristotle, digital educational material, assessment

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	vi
Abstract	vii
Περιεχόμενα.....	viii
Κατάλογος Σχημάτων/ Εικόνων	xi
Κατάλογος Πινάκων	xiv
1 Εισαγωγή.....	1
1.1 Προβληματική της εργασίας	1
1.2 Συνεισφορά της εργασίας	2
1.3 Σκοπός της εργασίας	3
1.4 Στόχοι της εργασίας.....	3
1.5 Ερευνητικά Ερωτήματα.....	4
1.6 Δομή της Εργασίας	4
2 Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση	7
2.1 Ανοικτή εκπαίδευση	7
2.2 Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση	10
2.2.1 Ιστορία της ΕξΑΕ.....	10
2.2.2 Ορισμός της ΕξΑΕ	11
2.2.3 Βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις της ΕξΑΕ.....	12
2.2.4 Χαρακτηριστικά και διαστάσεις της ΕξΑΕ.....	13
2.2.5 Σχολική Εξ αποστάσεως εκπαίδευση.....	14
2.2.6 Η σχολική ΕξΑΕ στην Ελλάδα	17
2.3 Βιβλιογραφική ανασκόπηση ερευνών για την αξιοποίηση ψηφιακού περιεχομένου στη σχολική ΕξΑΕ.....	20
3 Το εκπαιδευτικό υλικό στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση	26
3.1 Ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού	26
3.2 Βασικές αρχές εκπαιδευτικού υλικού	27

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

3.2.1	Αρχές εκπαιδευτικού υλικού σύμφωνα με τον Mayer.....	27
3.2.2	Αρχές εκπαιδευτικού υλικού σύμφωνα με Σπανακά και Λιοναράκη	29
3.3	Εκπαιδευτικό υλικό και πορείας μάθησης	30
3.4	Δραστηριότητες Αξιολόγησης στην ΕξΑΕ	31
3.5	Μοντέλα διδακτικού σχεδιασμού.....	34
3.5.1	Μοντέλο διδακτικού σχεδιασμού ADDIE	34
3.5.2	Μοντέλο Gagné.....	34
4	Ο ρόλος του καθηγητή στην ΕξΑΕ.....	36
5	Αριστοτέλης.....	39
5.1	Εισαγωγή	39
5.2	Η ζωή του Αριστοτέλη	39
5.3	Τα έργα του Αριστοτέλη	40
5.4	Η αξία του Αριστοτέλη	41
5.5	Ηθικά Νικομάχεια – Η «ηθική» του Αριστοτέλη.....	41
5.6	Πρόγραμμα σπουδών Αρχαία Ελληνικά /(ΦΕΚ 28 Φεβρουαρίου 2023 – Αρ. φύλλου 1096).....	44
5.6.1	Φυσιγνωμία και Σκοπός του μαθήματος	44
5.6.2	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος.....	45
5.6.3	Περιεχόμενο του μαθήματος.....	46
6	Περιγραφή του Εκπαιδευτικού Υλικού	47
6.1	Τεχνολογικά μέσα ανάπτυξης του Ε.Υ.	47
6.2	Θεωρίες μάθησης που βασίστηκε ο σχεδιασμός του Ε.Υ.....	51
6.3	Η δομή και η μορφή του Ε.Υ.	54
6.3.1	Είσοδος στο Chamilo – Περιγραφή μαθήματος	54
6.3.2	Δομή και περιεχόμενο μαθήματος	57
6.3.3	Μορφή παρουσίασης των διδακτικών εννοιών.....	59
6.4	Εφαρμογή του μοντέλου West – Λιοναράκη στο εκπαιδευτικό υλικό	73

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

6.5	Εφαρμογή των αρχών της Γνωστικής Θεωρίας της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer στο Ε.Υ.....	76
7	Μεθοδολογία έρευνας.....	80
7.1	Εισαγωγή	80
7.2	Σκοπός της έρευνας.....	80
7.3	Στόχοι της έρευνας	81
7.4	Ερευνητικά Ερωτήματα.....	81
7.5	Χρονική περίοδος διεξαγωγής της έρευνας	82
7.6	Είδος έρευνας.....	82
7.7	Η μέθοδος της δειγματοληψίας – Συμμετέχοντες στην έρευνα	82
7.8	Μέθοδος Έρευνας και μέσα συλλογής δεδομένων	83
7.9	Τρόπος επεξεργασία ερευνητικών δεδομένων	90
7.10	Περιορισμοί της Έρευνας	94
7.11	Ζητήματα Δεοντολογίας.....	94
8	Παρουσίαση και Σχολιασμός των δεδομένων της έρευνας.....	95
8.1	Έρευνα Ε.Υ.	95
9	Συμπεράσματα – Προτάσεις	134
9.1	Συμπεράσματα	134
9.2	Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.....	140
	Βιβλιογραφικές Αναφορές.....	141
	Παράρτημα Α: «Ερωτηματολόγιο Ειδικών στην ΕξΑΕ»	159
	Παράρτημα Β: Ερωτηματολόγιο Εκπαιδευτικών.....	179
	Παράρτημα Γ: Ερωτηματολόγιο μαθητών.....	185

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Κατάλογος Σχημάτων/ Εικόνων

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα 1: Η σύνθεση των δύο βασικών διαστάσεων της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Σχήμα 2: Οι συντελεστές της ΕξΑΕ

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Διαστάσεις Ανοικτής Εκπαίδευσης

Εικόνα 2: Εργαλείο H5P

Εικόνα 3: Πλατφόρμα Chamilo

Εικόνα 4: Ψηφιακό περιβάλλον Padlet

Εικόνα 5: Ψηφιακό λογισμικό Doodly

Εικόνα 6: Λογισμικό Plotagon studio

Εικόνα 7: Εφαρμογή BookCreator

Εικόνα 8: Η εφαρμογή Actionbound

Εικόνα 9: Η ταξινόμια του Bloom

Εικόνα 10: Η αναθεωρημένη ταξινόμια του Bloom

Εικόνα 11: Αρχική σελίδα

Εικόνα 12: Περιγραφή του μαθήματος

Εικόνα 13: Περιγραφή του μαθήματος

Εικόνα 14: Περιεχόμενα μαθήματος

Εικόνα 15: Εισαγωγικά Στοιχεία

Εικόνα 16: Εκπαιδευτικό υλικό

Εικόνα 17: Δραστηριότητα

Εικόνα 18: Εξώφυλλο

Εικόνα 19: Επεξήγηση κουμπιών

Εικόνα 20: Περιεχόμενα

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Εικόνα 21: Εκμάθηση μέσω διαδραστικών βίντεο

Εικόνα 22: Εκμάθηση μέσω παρουσίασης

Εικόνα 23: Εκμάθηση μέσω βίντεο Plotagon

Εικόνα 24: Εκμάθηση μέσω βίντεο Doodly

Εικόνα 25: Εκμάθηση μέσω παρουσίασης και αρχείων ήχου

Εικόνα 26: Εκμάθηση μέσω ψηφιακού βιβλίου (Bookcreator)

Εικόνα 27: Εκμάθηση μέσω ψηφιακού βιβλίου (Bookcreator)

Εικόνα 28: Εκμάθηση μέσω αρχείων ήχου

Εικόνα 29: Άσκηση αυτοαξιολόγησης με συμπλήρωση κενών

Εικόνα 30: Σχόλιο ανατροφοδότησης σε λανθασμένη απάντηση

Εικόνα 31: Σχόλιο ενίσχυσης

Εικόνα 32: Σχόλιο ανατροφοδότησης σε σωστή απάντηση

Εικόνα 33: Άσκηση αυτοαξιολόγησης συμπλήρωσης κενών και παιχνίδι μέσω Kahoot

Εικόνα 34: Παρουσίαση με βίντεο Doodly και ασκήσεις σωστού – λάθους, πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών με σχόλιο ενίσχυσης.

Εικόνα 35: Παιχνίδι Actionbound

Εικόνα 36: Άσκηση εμπέδωσης μέσω σταυρόλεξου

Εικόνα 37: Ασκήσεις αυτοαξιολόγησης με ανάπτυξη κειμένου, σωστού – λάθους, πολλαπλής επιλογής και συμπλήρωσης κενών

Εικόνα 38: Σύνοψη μέσω παρουσίασης

Εικόνα 39: Σύνοψη μέσω βίντεο

Εικόνα 40: Βιβλιογραφία

Εικόνα 41: Συζήτηση στο τέλος της 3^{ης} Διδακτικής Ενότητας

Εικόνα 42: Τεστ στο τέλος της 1^{ης} Διδακτικής Ενότητας

Εικόνα 43: Δραστηριότητα στο τέλος της 2^{ης} Διδακτικής Ενότητας

Εικόνα 44: Βασικό κείμενο

Εικόνα 45: τα προκείμενα

Εικόνα 46: τα μετακείμενα

Εικόνα 47: τα διακείμενα

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Εικόνα 48: τα επικείμενα

Εικόνα 49: τα παρακείμενα

Εικόνα 50: τα περικείμενα

Εικόνα 51: Αρχή της Σηματοδότησης

Εικόνα 52: Αρχή του Πλεονασμού

Εικόνα 53: Αρχή της Χωρικής Γειτνίασης ή Συνάφειας

Εικόνα 54: Αρχή της Κατάτμησης

Εικόνα 55: Αρχή της τροπικότητας

Εικόνα 56: Αρχή της εξατομίκευσης / προσωποποίησης

Εικόνα 57: Αρχή της Εικόνας

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Χρήση e-class στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Πίνακας 2: Ερευνητικοί άξονες 1^{ου} και 2^{ου} ερευνητικού ερωτήματος

Πίνακας 3: Ερευνητικοί άξονες 3^{ου} ερευνητικού ερωτήματος

Πίνακας 4: Ερευνητικοί άξονες 4^{ου} και 5^{ου} ερευνητικού ερωτήματος

Πίνακας 5: Κατηγορίες κωδικοποίησης (ειδικοί στην ΕξΑΕ)

Πίνακας 6: Κατηγορίες κωδικοποίησης (εκπαιδευτικοί)

Πίνακας 7: Κατηγορίες κωδικοποίησης (μαθητές)

Πίνακας 8: Φύλο (ειδικοί στην ΕξΑΕ)

Πίνακας 9: Ηλικιακή ομάδα ειδικών στην ΕξΑΕ

Πίνακας 10: Προυπηρεσία ειδικών στην ΕξΑΕ

Πίνακας 11: Βιβλιογραφική τεκμηρίωση

Πίνακας 12: Αναφορά σε διαφορετικές πηγές

Πίνακας 13: Συγκριτική ανάλυση πληροφοριών

Πίνακας 14: Ερμηνεία - Κριτική συζήτηση πληροφοριών

Πίνακας 15: Δυνατότητα για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές

Πίνακας 16: Φιλικό ύφος

Πίνακας 17: Χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών

Πίνακας 18: Χρήση καθομιλούμενης γλώσσας

Πίνακας 19: Ευανάγνωστη γραφή

Πίνακας 20: Ικανοποιητική πυκνότητα πληροφοριών

Πίνακας 21: Τμηματική παρουσίαση στο μέγεθος της οθόνης

Πίνακας 22: Μόνο κείμενο

Πίνακας 23: Κείμενο και εικόνες

Πίνακας 24: Κείμενο, εικόνες και video

Πίνακας 25: Χρωματικές συνθέσεις για άνετη αλληλεπίδραση

Πίνακας 26: Κατανοητά και αναγνωρίσιμα κουμπιά

Πίνακας 27: Κατανοητά και αναγνωρίσιμα εικονίδια

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Πίνακας 28: Εύκολη πλοήγηση

Πίνακας 29: Σωστοί υπερσύνδεσμοι

Πίνακας 30: Συμβουλές μελέτης

Πίνακας 31: Έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία

Πίνακας 32: επεξηγηματικά σχόλια

Πίνακας 33: Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την έκφραση απόψεων - κρίσεων

Πίνακας 34: Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη διατύπωση ερωτήσεων

Πίνακας 35: Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη συναισθηματική εμπλοκή

Πίνακας 36: Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν ανταλλαγή απόψεων μεταξύ εκπαιδευόμενων

Πίνακας 37: Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να αισθανθεί μέλος μιας κοινωνικής ομάδας

Πίνακας 38: Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο στην ενσωμάτωση/ εμπλουτισμό των απόψεων του

Πίνακας 39: Δραστηριότητες αξιολόγησης

Πίνακας 40: Δραστηριότητες ανάπτυξης αυτόνομης κριτικής σκέψης

Πίνακας 41: Δραστηριότητες ανάπτυξης διαύλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση

Πίνακας 42: Δραστηριότητες συσχέτισης των νέων δεδομένων με τη δική του πραγματικότητα

Πίνακας 43: Δραστηριότητες εφαρμογής της νέας γνώσης στη δική του πραγματικότητα

Πίνακας 44: Σαφήνεια στη διατύπωση του σκοπού της κάθε διδακτικής ενότητας

Πίνακας 45: Σαφήνεια στη διατύπωση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων κάθε διδακτικής ενότητας

Πίνακας 46: Παρακίνηση σε επίπεδο γνώσεων

Πίνακας 47: Παρακίνηση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων σε επίπεδο δεξιοτήτων

Πίνακας 48: Παρακίνηση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων σε επίπεδο στάσεων

Πίνακας 49: Έλεγχος προόδου με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα

Πίνακας 50: Συνδυασμός κειμένου και εικόνας

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

- Πίνακας 51: Χρήση εικόνων
- Πίνακας 52: Στοιχεία αφήγησης
- Πίνακας 53: Μη σχετικές πληροφορίες
- Πίνακας 54: Φιλική γλώσσα
- Πίνακας 55: Χρήση δεύτερου προσώπου
- Πίνακας 56: Ηχητική παρουσίαση
- Πίνακας 57: Φιλικό ύφος ηχητικής παρουσίασης
- Πίνακας 58: Φιλικός χαρακτήρας (avatar)
- Πίνακας 59: Τμηματική παρουσίαση γνωστικού αντικειμένου
- Πίνακας 60: Διαδραστικές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση
- Πίνακας 61: Μακροσκελή κείμενα
- Πίνακας 62: Σαφείς οδηγίες για δραστηριότητες και εργασίες
- Πίνακας 63: Σημεία επισήμανσης
- Πίνακας 64: Εισαγωγικές δραστηριότητες
- Πίνακας 65: Δυνατά σημεία
- Πίνακας 66: Προτεινόμενες αλλαγές για βελτίωση
- Πίνακας 67: Φύλο εκπαιδευτικών
- Πίνακας 68: Ηλικία εκπαιδευτικών
- Πίνακας 69: Χρόνια προυπηρεσίας εκπαιδευτικών
- Πίνακας 70: Βιβλιογραφική τεκμηρίωση
- Πίνακας 71: Αναφορά σε διαφορετικές πηγές
- Πίνακας 72: Ψυχοσύνθεση του Αριστοτέλη
- Πίνακας 73: Ερμηνευτικός σχολιασμός αρχαίου κειμένου
- Πίνακας 74: Ετυμολογία λέξεων
- Πίνακας 75: Δραστηριότητες
- Πίνακας 76: Πρόγραμμα Σπουδών
- Πίνακας 77: Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα
- Πίνακας 78: Δυνατά σημεία
- Πίνακας 79: Προτεινόμενες αλλαγές για βελτίωση

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Πίνακας 80: Φύλο μαθητών

Πίνακας 81: Πλήθος δραστηριοτήτων

Πίνακας 82: Σχόλια ανατροφοδότησης δραστηριοτήτων

Πίνακας 83: Αποπροσανατολισμός

Πίνακας 84: Διαχρονικότητα αρχαιοελληνικών λέξεων

Πίνακας 85: Προέλευση λέξεων

Πίνακας 86: Πολυσημία λέξεων

Πίνακας 87: Πηγές μελέτης λέξεων

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

ΑΕΓΓ	Αρχαία Ελληνική Γλώσσα & Γραμματεία
ΑΕΞΑΕ	Ανοιχτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
ΔΕ	Διδακτική Ενότητα
ΕΑΠ	Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο
ΕΔΙΒΕΑ	Εργαστήριο Προηγμένων Μαθησιακών Τεχνολογιών στη Δια Βίου Μάθηση και Εξ Αποστάσεως
ΕΞΑΕ	Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
ΕΥ	Εκπαιδευτικό Υλικό
ΠΜΣ	Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
ΠΤΔΕ	Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε
ΣΔΜ	Συστήματα Διαχείρισης Μάθησης
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας
ΟΠΑΣ	Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται αρχικά η προβληματική της εργασίας που αφορά το θέμα και την αφορμή για την επιλογή του. Στη συνέχεια, αναφέρονται ο σκοπός της εργασίας, οι στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα που προέκυψαν από αυτούς. Ακολουθούν η δομή της εργασίας και η συνεισφορά της.

1.1 Προβληματική της εργασίας

Στην επείγουσα εξ αποστάσεως διδασκαλία την περίοδο της πανδημίας COVID-19, αφενός οι εκπαιδευτικοί δεν ήταν κατάλληλα καταρτισμένοι, ώστε να μπορέσουν να προσαρμοστούν με ευκολία στις νέες μαθησιακές συνθήκες που προκάλεσε η πανδημία, αφετέρου δε διέθεταν το κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό αλλά ούτε και τον απαιτούμενο χρόνο για να το δημιουργήσουν (Γύφτουλα & Πολυχρονάκης, 2021). Η εξέλιξη της ασύγχρονης μάθησης στηρίχθηκε στην προσωπική προσπάθεια του εκάστοτε εκπαιδευτικού να δημιουργήσει ηλεκτρονικά μαθήματα που θα βοηθήσουν τους μαθητές να συμμετέχουν σε ένα διαφορετικό είδος μάθησης, αλληλεπίδρασης και αξιολόγησης (Μίμινου & Σπανακά, 2013). Όμως, απουσίασε η παιδαγωγική διάσταση που κάνει τη μάθηση ποιοτική και αποτελεσματική (Αναστασιάδης, 2020).

Έκτοτε η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έγινε ένας οικείος όρος για όλη την εκπαιδευτική κοινότητα, εκπαιδευτικούς και εκπαιδευόμενους. Τα νέα δεδομένα, που δημιουργήθηκαν τα τελευταία χρόνια στο χώρο της εκπαίδευσης, γέννησαν την ανάγκη για την ανάπτυξη ενός εκπαιδευτικού υλικού, που θα στηρίζεται στη μεθοδολογία και τις αρχές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Οι γνώσεις που έλαβα από το ΠΜΣ αποτέλεσαν σημαντικό εργαλείο για την υλοποίηση του ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού.

Η αγάπη μου για τη φιλοσοφία και η απογοήτευσή μου για την αντιμετώπισή της από τους μαθητές με οδήγησε στην επιλογή του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού αντικειμένου. Η επιφανειακή προσέγγιση των μαθητών για το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών και η μηχανιστική μάθηση που επιβάλλει το υπάρχον εξεταστικό σύστημα για την πρόσβαση

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτέλεσαν σημαντικούς παράγοντες για την επιλογή του θέματος. Συγκεκριμένα, επιλέχθηκε η 15^η Διδακτική Ενότητα, γιατί περιλαμβάνει τον τελικό ορισμό της αρετής σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, έννοια διαχρονικά σημαντική στη διάσταση που παρουσιάζεται από τον φιλόσοφο.

Ταυτόχρονα, θεώρησα αναγκαίο να βοηθήσω τα παιδιά να δουν ότι η αρχαία ελληνική γλώσσα υπάρχει ακόμα και σήμερα στο λεξιλόγιό τους και ίσως με αυτόν τον τρόπο σταματήσουν να την αντιμετωπίζουν ως κάτι παλιό και παρωχημένο.

Συμπερασματικά, με το εκπαιδευτικό υλικό της παρούσας εργασίας είναι δυνατόν εκπαιδευτικοί και μαθητές να προσεγγίσουν το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών με μία νέα ματιά ικανοποιώντας τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα που προβάλλονται από το σύγχρονο Πρόγραμμα Σπουδών.

1.2 Συνεισφορά της εργασίας

Η αριστοτελική σκέψη επηρεάζει ακόμα και σήμερα τον τομέα της φιλοσοφίας, της πολιτικής, της ψυχολογίας και πλήθος άλλων κλάδων που αφορούν την κοινωνική ζωή. Αυτός είναι και ο λόγος άλλωστε που ένα μεγάλο μέρος της εξεταστέας ύλης των Αρχαίων Ελληνικών στις Πανελλαδικές Εξετάσεις της Γ΄ Λυκείου αποτελείται από κείμενα του Αριστοτέλη. Ωστόσο, διαχρονικά οι μαθητές αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κατανόηση και αφομοίωση του αριστοτελικού στοχασμού. Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό, που σχεδιάστηκε για συμπληρωματική σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μπορεί μέσα από μία πιο σύγχρονη προσέγγιση να παρουσιάσει απλά και κατανοητά το περιεχόμενο της 15^{ης} Διδακτικής Ενότητας του Φακέλου Υλικού Αρχαίων Ελληνικών Γ΄ Λυκείου και να αποτελέσει εργαλείο μάθησης για τους μαθητές και εργαλείο διδασκαλίας για τους καθηγητές. Περαιτέρω, μέσα από την παρούσα εργασία είναι δυνατόν οι μαθητές να συνειδητοποιήσουν τη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας ανά τους αιώνες. Επομένως, ο σχεδιασμός ενός εύχρηστου εκπαιδευτικού υλικού μπορεί να βοηθήσει στον εκσυγχρονισμό της διδασκαλίας των Αρχαίων Ελληνικών και να προσελκύσει το

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

ενδιαφέρον των μαθητών, σε αντίθεση με την τρέχουσα εκπαιδευτική διαδικασία, που στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στη μηχανιστική μάθηση.

1.3 Σκοπός της εργασίας

Σκοπός αυτής εργασίας είναι ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού, που δημιουργήθηκε για συμπληρωματική σχολική ΕξΑΕ για το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών Γ΄ Λυκείου. Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό υλικό σχεδιάστηκε για την ερμηνεία της αρετής, όπως παρουσιάζεται από τον Αριστοτέλη στην 15^η Διδακτική Ενότητα του Φακέλου Υλικού των Αρχαίων Ελληνικών.

1.4 Στόχοι της εργασίας

Οι στόχοι της παρούσας εργασίας είναι:

- να διερευνηθεί, αν το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.
- να διερευνηθεί, αν η δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού έγινε σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης.
- να διερευνηθεί, αν ο σχεδιασμός εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία του περιεχομένου της 15ης Ενότητας του Φακέλου Υλικού Αρχαίων Ελληνικών Γ΄ Λυκείου είναι πλήρης.
- να διερευνηθεί, αν ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού υλικού ευνοεί την αυτοαξιολόγηση των μαθητών.
- να διερευνηθεί, αν το εκπαιδευτικό υλικό βοηθά τη συσχέτιση της Αρχαίας Ελληνικής γλώσσας με τη Νέα.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

1.5 Ερευνητικά Ερωτήματα

Κάθε στόχος αντιστοιχεί σε ένα ερευνητικό ερώτημα. Επομένως, σύμφωνα με τους στόχους που ετέθησαν προκύπτουν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

1ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

2ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

3ο Ερευνητικό Ερώτημα: Κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό είναι πλήρες για τη διδασκαλία της 15ης Ενότητας του Φακέλου Υλικού των Αρχαίων Ελληνικών Γ΄ Λυκείου;

4ο Ερευνητικό Ερώτημα: Κατά πόσο το εκπαιδευτικό Υλικό προωθεί την αυτοαξιολόγηση των μαθητών;

5ο Ερευνητικό Ερώτημα: Κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό βοηθά τον μαθητή να αντιληφθεί τη συσχέτιση του αρχαίου και ελληνικού λόγου;

1.6 Δομή της Εργασίας

Η παρούσα εργασία αποτελείται από 9 κεφάλαια. Ειδικότερα:

Στο **πρώτο (1^ο) κεφάλαιο** αναλύεται η προβληματική και η συνεισφορά της εργασίας, ο σκοπός, οι στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα που απορρέουν από αυτούς, ενώ στο τέλος αναφέρεται η δομή της.

Το **δεύτερο (2^ο) κεφάλαιο** διαιρείται σε τρία υποκεφάλαια. Αρχικά, παρουσιάζεται η Ανοικτή Εκπαίδευση, τα χαρακτηριστικά, οι διαστάσεις της και η σχέση που έχει με την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η ιστορία της ΕξΑΕ, ο ορισμός της, οι βασικές προσεγγίσεις της, τα χαρακτηριστικά και οι διαστάσεις της. Εμβαθύνοντας αναλύεται η σχολική ΕξΑΕ, τα σενάρια ασύγχρονης σχολικής ΕξΑΕ και ποια είναι η θέση της σχολικής ΕξΑΕ στην Ελλάδα του σήμερα. Τέλος, γίνεται προσπάθεια βιβλιογραφικής

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

ανασκόπησης ερευνών για την αξιοποίηση ψηφιακού περιεχομένου στη σχολική ΕξΑΕ και συγκεκριμένα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Το **τρίτο (3^ο) κεφάλαιο** είναι αφιερωμένο στο εκπαιδευτικό υλικό. Αρχικά, αναλύεται ο ρόλος του, οι βασικές αρχές του Mayer και των Σπανακά και Λιοναράκη, η σημασία του εκπαιδευτικού υλικού στην πορεία μάθησης και επισημαίνεται ξεχωριστά ο σημαντικός ρόλος των δραστηριοτήτων που εντάσσονται σε αυτό. Τέλος, παρουσιάζονται τα μοντέλα εκπαιδευτικού σχεδιασμού ADDIE και Gagne.

Στο **τέταρτο (4^ο) κεφάλαιο** αναλύεται ο πολυσήμαντος ρόλος του εκπαιδευτικού στην ΕξΑΕ.

Στο πρώτο μέρος του **πέμπτου (5^{ου}) κεφαλαίου** παρατίθενται πληροφορίες για τη ζωή, το έργο και την αξία του Αριστοτέλη και επιχειρείται μία προσπάθεια κατανόησης της σκέψης του που οδήγησε στον ορισμό της αρετής. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζεται το Πρόγραμμα Σπουδών της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας. Ειδικότερα, αναφέρονται η φυσιογνωμία και ο σκοπός του μαθήματος, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και το περιεχόμενο των Αρχαίων Ελληνικών Γ΄ Λυκείου, Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών.

Στο **έκτο (6^ο) κεφάλαιο** περιγράφεται το εκπαιδευτικό υλικό που σχεδιάστηκε για το μάθημα «Ο ορισμός της αρετής». Αρχικά αναφέρονται τα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού υλικού, αλλά και οι θεωρίες μάθησης στις οποίες στηρίχτηκε. Στη συνέχεια, μέσα από εικόνες του συγκεκριμένου υλικού, παρουσιάζεται η είσοδος στην πλατφόρμα Chamilo, η περιγραφή του μαθήματος, η δομή, τα περιεχόμενα και η μορφή των διδακτικών ενοτήτων. Τέλος, μέσα από εικόνες αποδεικνύεται η εφαρμογή των αρχών της Γνωστικής Θεωρίας της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer και η εφαρμογή του μοντέλου West- Λιοναράκη.

Το **έβδομο (7^ο) κεφάλαιο** περιέχει την μεθοδολογία της έρευνας και την αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού από τους ειδικούς στην ΕξΑΕ, τους εκπαιδευτικούς φιλολόγους και τους μαθητές. Αναλυτικά παρουσιάζονται ο σκοπός, οι στόχοι, τα ερευνητικά ερωτήματα, η χρονική περίοδος και το είδος της έρευνας, η μέθοδος της δειγματοληψίας, οι μέθοδοι

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

έρευνας, τα μέσα συλλογής δεδομένων και ο τρόπος επεξεργασίας τους, οι περιορισμοί της έρευνας και τα ζητήματα δεοντολογίας.

Στο **όγδοο (8^ο) κεφάλαιο** παρουσιάζονται και σχολιάζονται τα δεδομένα της έρευνας που συνέλεξαν από τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων.

Στο **ένατο (9^ο) και τελευταίο κεφάλαιο** αναλύονται τα συμπεράσματα που προέκυψαν ανά ερευνητικό ερώτημα, η εκτιμώμενη συνεισφορά της εργασίας, αλλά και προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

Τέλος, ακολουθούν οι **βιβλιογραφικές αναφορές** και τα **παραρτήματα** που περιλαμβάνουν τα ερωτηματολόγια που δόθηκαν στους ειδικούς στην ΕξΑΕ, στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

2 Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση

2.1 Ανοιχτή εκπαίδευση

Ο Λιοναράκης και Λυκουργιώτης (1998) αναφέρουν για την Ανοικτή Εκπαίδευση πως αποτελεί ένα ιδανικό που πρεσβεύει την δυνατότητα μόρφωσης ως δικαίωμα όλων δια βίου. Η ανοικτή εκπαίδευση αφορά ένα ευρύ κύκλο ανθρώπων - ανεξαρτήτου ηλικίας κοινωνικής διαστρωμάτωσης, τόπου κατοικίας κ.λπ.- παρέχοντας ευελιξία στον τόπο, χρόνο και ρυθμό μελέτης και η πρόσβαση σε αυτή είναι ελεύθερη χωρίς να είναι απαραίτητο να δίνουν οι ενδιαφερόμενοι κάποιου είδους εισαγωγικές εξετάσεις.

Η ανοιχτή εκπαίδευση προσδιορίζεται από τα χαρακτηριστικά και τις διαστάσεις της. Αναφορικά με τα χαρακτηριστικά ο Wedemeyer (1977) επισημαίνει, ότι η Ανοιχτή Εκπαίδευση είναι αναγκαίο:

- να ερμηνεύει και να αναλύει τους στόχους που έχουν τεθεί από τους εκπαιδευόμενους,
- να συνδυάζει εκπαιδευτικά και μαθησιακά προγράμματα,
- να μην συνδέεται η συμμετοχή των εκπαιδευόμενων με τις συνήθεις απαιτήσεις και ανταμοιβές,
- τόσο το εκάστοτε μαθησιακό αντικείμενο όσο και η αξιολόγηση να συνδράμουν στη λήψη αποφάσεων,
- να έχει αποτελεσματικό σύστημα,
- να χρησιμοποιεί όλα τα μέσα που διατίθενται,
- η κάθε είδους αξιολόγηση να αφορά την ολοκλήρωση συγκεκριμένου εκπαιδευτικού αντικειμένου,
- να ενθαρρύνει την ανεξαρτησία του εκπαιδευόμενου για τη μάθηση,
- να είναι μαθητοκεντρική,
- να κάνει τη μάθηση μια φυσική και συνεχιζόμενη δραστηριότητα.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Στο ίδιο πλαίσιο οι Μουζάκης, Μπινιάρη και Παπαδημητρίου (2019) αναφέρουν ότι η ανοικτή εκπαίδευση θέλει να εξασφαλίσει την ελεύθερη πρόσβαση σε όλους στη γνώση. Οι κύριες διαστάσεις αναφέρονται στους στόχους της και δίνουν βάση στα εξής:

- **Στην πρόσβαση:** Σκοπός είναι να αναιρεθούν τα όποια εμπόδια προς την πορεία μάθησης και οι εκπαιδευόμενοι να μπορούν να συμμετέχουν σε διάφορες δραστηριότητες εκπαίδευσης.
- **Στο περιεχόμενο:** Αυτή η διάσταση αφορά την εξασφάλιση ψηφιακού περιεχομένου που διατίθεται δωρεάν σε όποιον ενδιαφέρεται για τη μάθηση του εκπαιδευτικού αντικειμένου.
- **Στην παιδαγωγική αξιοποίηση:** Σε αυτή τη διάσταση δίνεται βάση στον τρόπο διδασκαλίας με την αξιοποίηση των ΤΠΕ σε συνδυασμό με τις παραδοσιακές μεθόδους με σκοπό την ενεργό συμμετοχή των μαθητών.
- **Στην αναγνώριση των σπουδών:** Σκοπός είναι να παρέχονται μετά το πέρας της παρακολούθησης αναγνωρισμένα πιστοποιητικά και τίτλοι σπουδών.
- **Στη συνεργασία:** Σκοπός είναι η παρότρυνση για συνεργασία των εμπλεκόμενων ατόμων ή φορέων για την παραγωγή νέας γνώσης.
- **Στην έρευνα:** Σκοπός είναι να προωθείται η επιστημονική έρευνα για την παραγωγή νέων ιδεών.
- **Στη στρατηγική:** Αυτή η διάσταση αναφέρεται στην ύπαρξη αξιών, ευκαιριών, οργάνωσης από την πλευρά των εκπαιδευτικών φορέων και ιδρυμάτων.
- **Στην τεχνολογία:** Σκοπός είναι η δημιουργία κατάλληλων τεχνολογικών υποδομών σε υλικό και λογισμικό επίπεδο.
- **Στην ποιότητα:** Η διάσταση αυτή αφορά την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ώστε να διασφαλιστεί υψηλή ποιότητα εκπαιδευτικών υπηρεσιών για την ανοικτή μάθηση.
- **Στην ηγεσία:** Αφορά τις δράσεις και τις πρωτοβουλίες για τη λειτουργία του εκπαιδευτικού οργανισμού.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Εικόνα 1: Διαστάσεις Ανοικτής Εκπαίδευσης
(από Μουζάκης, Μπινιάρη, Παπαδημητρίου, 2019)

Εν κατακλείδι, οι όροι «Ανοικτή Εκπαίδευση» και «Εκπαίδευση από απόσταση» δεν ταυτίζονται, αφού ουσιαστικά η δεύτερη έννοια είναι το μέσο για την επίτευξη της πρώτης. Ως Ανοικτή Εκπαίδευση, λοιπόν, νοείται το δικαίωμα όλων των ανθρώπων να έχουν πρόσβαση στη μάθηση ανεξαρτήτως των περιορισμών που υπάρχουν με την παραδοσιακή εκπαιδευτική μέθοδο (Κουστουράκης & Παναγιωτακόπουλος, 2000).

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

2.2 Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

2.2.1 Ιστορία της ΕξΑΕ

Όπως αναφέρθηκε, η ανοιχτή εκπαίδευση σχετίζεται με την εξ αποστάσεως, αφού η πρώτη χρησιμοποιεί τη δεύτερη ως τρόπο διδασκαλίας, διασφαλίζοντας ελεύθερη είσοδο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, δίνοντας τη δυνατότητα δια βίου κατάρτισης βασισμένης στις σύγχρονες απαιτήσεις (Μαρταλής, 1998).

Η Εξ Αποστάσεως εκπαίδευση θεωρείται ένας πρωτοποριακός τρόπος διδασκαλίας. Στην πραγματικότητα, όμως, η ιδέα της μάθησης ανεξαρτήτως χώρου και χρόνου γεννήθηκε πολύ παλιότερα. Πρώτα δείγματα αποτέλεσαν η εκπαίδευση δι’ αλληλογραφίας, η μάθηση μέσω ηλεκτρονικών μέσων και έπειτα η ίδρυση των Ανοικτών Πανεπιστημίων. Με όλους αυτούς τους τρόπους εκφράζεται στην πραγματικότητα η επιταγή για προσαρμογή της μάθησης στα εκάστοτε νέα δεδομένα (Κουστουράκης & Παναγιωτακόπουλος, 2000).

Αγγλικά και Αμερικάνικα πανεπιστήμια, περίπου από το 1850, παρέχουν τη δυνατότητα μαθημάτων δια αλληλογραφίας. Στην Ελλάδα, η πρώτη ουσιαστική προσπάθεια για παροχή εξ αποστάσεως εκπαίδευσης γίνεται με την ίδρυση του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ). Πριν το ΕΑΠ, η Πάντειος Ανωτάτη Σχολή Πολιτικών Επιστημών από το 1931 έδινε τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τα μαθήματα «ακροατές» φοιτητές (μπορούσαν να παρακολουθήσουν δηλαδή τις διαλέξεις και φοιτητές που δεν παρακολουθούσαν το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών) και «κατ’ ανταπόκρισιν» φοιτητές (δηλαδή σπουδαστές που διέμεναν στο εξωτερικό, λάμβαναν ταχυδρομικά τις παραδόσεις των μαθημάτων και είχαν την υποχρέωση να παρουσιάζονται στις εξετάσεις). Στα τέλη του 1960 ο φροντιστής - καθηγητής Φυσικής Γ.Ν. Παπαδόπουλος ίδρυσε και λειτούργησε για πάνω από δέκα χρόνια το εκπαιδευτικό σύστημα AI-System για προσφορά μαθημάτων δια αλληλογραφίας για την εισαγωγή στο πανεπιστήμιο. Παράλληλα, στον Τύπο παρατηρούνται από το 1943 δημοσιεύματα που αφορούν εξ

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

αποστάσεως εκμάθηση ξένων γλωσσών, σχεδίου και διάφορων τεχνικών επαγγελματιών (Παπακωνσταντίνου & Καραλής, 2015).

Ως εκπαιδευτικό μοντέλο η ΕξΑΕ άρχισε με την ταχυδρομική αλληλογραφία, αποστέλλοντας συμβατικά βιβλία, χρησιμοποίησε το ραδιόφωνο, την τηλεόραση, το τηλέφωνο και πλέον εκμεταλλεύτηκε όλες τις μορφές της τεχνολογίας (από δορυφόρους έως κινητά τηλέφωνα). Το Διαδίκτυο συνδράμει στο να ενισχυθούν τα πλεονεκτήματα της ΕξΑΕ (Γκελαμέρης, 2015).

2.2.2 Ορισμός της ΕξΑΕ

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μια ολοκληρωμένη μεθοδολογία εκπαίδευσης που χρειάζεται σωστό σχεδιασμό για να είναι αποτελεσματική. Σκοπός της είναι να μάθει στον εκπαιδευόμενο πώς να μαθαίνει (Λιοναρακης, Μανουσου, Χαρτοφυλακα, Παπαδημητρίου, Ιωακειμίδου, 2021).

Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (ΕξΑΕ) διαφοροποιείται από την συμβατική δια ζώσης εκπαίδευση ως προς τη φυσική απόσταση εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου αλλά και την διαμόρφωση κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού, ταιριαστού με τον συγκεκριμένο τρόπο διδασκαλίας και μάθησης μέσω τεχνολογικών μέσων. Βασίζεται στις αρχές της ανοικτής μάθησης, δηλαδή στην δυνατότητα να έχει όποιος το επιθυμεί πρόσβαση στην εκπαιδευτική διαδικασία, ανεξάρτητα από τη φυσική απόσταση που μπορεί να υπάρχει από τον εκπαιδευτή ή τις όποιες κοινωνικο-οικονομικές διαφορές (Verduin & Clark, 1991). Κέντρο του ενδιαφέροντος σε αυτού του είδους εκπαίδευση είναι ο ίδιος ο εκπαιδευόμενος. Στο ίδιο πλαίσιο ο Collis (1991) ανέφερε πως η ανοιχτή μάθηση είναι η εκπαίδευση που επιλέγεται ελεύθερα, βασίζεται σε εσωτερικά κίνητρα και προσαρμόζεται κάθε φορά στις απαιτήσεις του εκάστοτε εκπαιδευόμενου αλλά και στον τρόπο διδασκαλίας.

Η εξ αποστάσεως επιμόρφωση μπορεί να εφαρμοστεί είτε μόνο διαδικτυακά με τη μελέτη εκπαιδευτικού υλικού (με ή χωρίς υποστήριξη από επιμορφωτές) είτε μέσω

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

μεικτής μάθησης με τη μελέτη εκπαιδευτικού υλικού εξ αποστάσεως και δια ζώσης συναντήσεις (Αναστασιάδης & Μανούσου, 2016).

Οι μέθοδοι της ΑΕΞΑΕ μπορούν να ταξινομηθούν στις εξής γενιές:

1. **Μοντέλο αλληλογραφίας** (βασίζεται στο έντυπο υλικό).
2. **Πολυμεσικό Μοντέλο** (βασίζεται στο έντυπο υλικό, σε κασέτες ήχου, βιντεοκασέτες και διαδραστικά βίντεο).
3. **Τηλεματικό Μοντέλο** (βασίζεται στις εφαρμογές των τεχνολογιών τηλεπικοινωνιών).
4. **Ευέλικτο Μαθησιακό Μοντέλο** (βασίζεται στη σύνδεση μέσω Διαδικτύου και στη χρήση νέων Τεχνολογιών, που αυξάνουν την επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευόμενου και εκπαιδευτή).
5. **Έξυπνο Ευέλικτο μαθησιακό Μοντέλο** (βασίζεται στην εκμετάλλευση των ΤΠΕ μέσω διαδικτυακών δραστηριοτήτων πολυμέσων και διαδικτυακής πρόσβασης στον Παγκόσμιο Ιστό (Γκελαμέρης, 2015).

2.2.3 Βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις της ΕΞΑΕ

Ο Keegan (όπ. αναφ. στο Σοφός & Μαντζουκας, 2016) έθεσε τις εξής κατηγορίες για τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις για την ΕΞΑΕ:

- **Θεωρία αυτόνομης μάθησης** (Moore, 1993). Εδώ η διαδικασία μάθησης αφορά την μελέτη του κατάλληλου υλικού από τον εκπαιδευόμενο όπου και όποτε αποφασίσει ο ίδιος, καθοδηγούμενος από τον εκπαιδευτή του.
- **Θεωρία βιομηχανοποιημένης μάθησης** (Peters, 1993). Σε αυτή την θεωρία η ΕΞΑΕ απαιτεί προσεκτική προετοιμασία, ολοκληρωμένο σχεδιασμό, σωστή οργάνωση, ξεκάθαρους διδακτικούς στόχους και ανάλυση των παιδαγωγικών προϋποθέσεων της εκπαιδευτικής πορείας.
- **Θεωρία αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας** (Holmberg, 1995). Ο Holmberg υποστήριξε ότι η κοινωνική αλληλεπίδραση, το συναίσθημα και η συνεργασία επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό το πόσο αποτελεσματική θα είναι η ΕΞΑΕ.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

2.2.4 Χαρακτηριστικά και διαστάσεις της ΕξΑΕ

Η ΕξΑΕ, για να μπορεί να επιτελέσει σωστά τους στόχους της, οφείλει να τηρεί ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες προκύπτουν μέσα από τα χαρακτηριστικά της. Σύμφωνα με τους Garrison & Shale (1987) κύρια χαρακτηριστικά της ΕξΑΕ αποτελούν:

- Η κατά το δυνατό περισσότερη επικοινωνία μεταξύ διδάσκοντος και διδασκομένου, ώστε να δίνεται η κατάλληλη υποστήριξη και καθοδήγηση.
- Η χρήση των τεχνολογικών, ψηφιακών μέσων για την επικοινωνία διδάσκοντος - διδασκομένου.
- Κατάλληλος τρόπος διδασκαλίας για όλα τα εκπαιδευτικά επίπεδα.
- Αν και υπάρχει φυσική απόσταση μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου, υπάρχει υποστήριξη από τα ποικίλα μέσα επικοινωνίας.
- Χρήση εκπαιδευτικού υλικού, προσαρμοσμένου στις απαιτήσεις της ΕξΑΕ.
- Συνεχής υποστήριξη του διδασκομένου.
- Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και των ΜΜΕ (είτε για την παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού είτε για την επικοινωνία).

Ο Keegan (όπ.αναφ. στο Κώστας, Σοφός & Βιτσιλάκη, 2016) επεσήμανε ότι η σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση υποστηρίζεται από τα ψηφιακά μέσα και διακρίνεται από τις κάτωθεν διαστάσεις:

- τη φυσική απόσταση που υπάρχει ανάμεσα στον εκπαιδευτή και τον εκπαιδευόμενο όσον αφορά τον χώρο ή τον χρόνο στην περίπτωση της ασύγχρονης διδασκαλίας,
- τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για την πραγμάτωση της διδακτικής διαδικασίας,
- τη χρήση ψηφιακών μέσων για την παροχή του εκπαιδευτικού υλικού αφενός και την επικοινωνία εκπαιδευτή- εκπαιδευόμενου αφετέρου.

Η παραδοσιακή διά ζώσης εκπαίδευση στηρίζεται στη δυαδική σχέση εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου, ενώ η εξ αποστάσεως διδασκαλία στηρίζεται σε τετραδική σχέση (Σοφός & Kron, 2010). Σε αυτή την περίπτωση σημαντικό ρόλο έχει το εκπαιδευτικό υλικό

για την πορεία μάθησης. Ο εκπαιδευόμενος αντλεί τη γνώση από το υλικό και ο εκπαιδευτής δημιουργεί το υλικό, κατευθύνοντας ταυτόχρονα με τις συμβουλές του τον εκπαιδευόμενο.

Σχήμα 1: Η σύνθεση των δύο βασικών διαστάσεων της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Σοφός, Κώστας, Παράσχου, 2015)

Θεωρώντας ότι πλέον η τεχνολογία αποτελεί βασικό παράγοντα για την οργάνωση της διδασκαλίας, καθίσταται σαφές ότι οι Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ΤΠΕ) διαμορφώνουν το πλαίσιο των προγραμμάτων που προσφέρονται εξ αποστάσεως.

2.2.5 Σχολική Εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Με την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση νοείται ένας τρόπος μάθησης με καινοτόμες εφαρμογές που με την αξιοποίηση της τεχνολογίας ο εκπαιδευόμενος μπορεί να διευρύνει τις γνώσεις του εύκολα και με έναν τρόπο κατανοητό (Κωνσταντινίδη & Αθανασούλα – Ρεππα, 2022). Κατά ανάλογο τρόπο, η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση δίνει τη δυνατότητα μόρφωσης για περισσότερο από έναν αιώνα στους μαθητές όλου του κόσμου. Μετά το ξέσπασμα του Covid-19 οι συνθήκες που διαμορφώθηκαν σε υγειονομικό, κοινωνικό και εκπαιδευτικό επίπεδο έφεραν την ανάγκη για ανεξάρτητη σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Έτσι, λόγω της πανδημίας, η σχολική ΕξΑΕ χρησιμοποιήθηκε σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (Νεοφώτιστος & Χασιώτης, 2019).

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Στη διεθνή βιβλιογραφία παρατηρούνται το αυτοδύναμο και το συμπληρωματικό μοντέλο σχολικής ΕξΑΕ. Στην πρώτη περίπτωση η εκπαίδευση είναι ανεξάρτητη από την παραδοσιακή σχολική εκπαιδευτική διαδικασία, ενώ στη δεύτερη, η εκπαίδευση ενισχύει το συμβατικό σχολείο με επιπλέον εκπαιδευτικό υλικό και προσφέρει γνώσεις πέραν του συμβατικού αναλυτικού προγράμματος (Βασάλα, 2005).

Ο Σοφός (2016) εξετάζει πως θα μπορούσε να ενταχθεί η ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην εκπαιδευτική διαδικασία και ποιος θα είναι ο ρόλος που γενικά μπορεί να έχει στη σχολική εκπαίδευση ευρύτερα. Τα ενδεχόμενα σενάρια που αναφέρει είναι:

- Εξ ολοκλήρου αντικατάσταση κάθε μορφής σχολικής εκπαίδευσης με ασύγχρονη ΕξΑΕ.
- Αντικατάσταση της σχολικής εκπαίδευσης με ασύγχρονη ΕξΑΕ και ασύγχρονη επικοινωνία.
- Μεικτή μέθοδος, κατά την οποία η δια ζώσης ή η σύγχρονη επικοινωνία και διδακτική πράξη συμπληρώνεται με την ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση και επικοινωνία.
- Εμπλουτισμός με ασύγχρονη ΕξΑΕ της σύγχρονης διδασκαλίας (είτε αυτή γίνεται διά ζώσης είτε εξ αποστάσεως).

Το καθένα από αυτά τα σενάρια διαφοροποιούν τον τρόπο που θα εφαρμοστεί η ασύγχρονη ΕξΑΕ.

Στις μέρες μας η σχολική ΕξΑΕ ενισχύει με ποικίλους τρόπους τον παραδοσιακό τρόπο εκπαίδευσης προσπαθώντας να ικανοποιήσει τις εκπαιδευτικές ανάγκες και διάφορες κατηγορίες μαθητών όπως: μαθητές απομακρυσμένων περιοχών, μαθητές με ειδικές ανάγκες (όπως νοσηλεία σε νοσοκομείο), παιδιά που ασχολούνται και με άλλου είδους δραστηριότητες (όπως για παράδειγμα αθλητικές) ή απλώς ενδιαφέρονται για τη διδασκαλία αντικειμένων που δεν προσφέρονται στο σχολείο (Βασάλα, 2005).

Πλεονεκτήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στο σχολείο αποτελούν η εξοικονόμηση χρόνου και χρημάτων, η προσαρμογή των σπουδών στις ιδιαιτερότητες του εκάστοτε μαθητή και η παροχή εξειδικευμένων γνώσεων (Zacharis, 2022).

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Η σύγχρονη κοινωνία επιβάλλει την ένταξη των νέων τεχνολογιών σε όλες τις πτυχές της καθημερινότητας και τα καινούργια εκπαιδευτικά περιβάλλοντα προσπαθούν να ανταποκριθούν σε αυτό, αξιοποιώντας την τεχνολογία με παιδαγωγικό και όχι εργαλειοκεντρικό προσανατολισμό (Νεοφώτιστος & Χασιώτης, 2019). Οι μαθητές έχουν καλύτερες επιδόσεις, όταν συνδυάζεται η παραδοσιακή με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, αφού η χρήση εκπαιδευτικών εργαλείων βελτιώνει τα γνωστικά αποτελέσματα (Σκουλαρίδου & Μαυροειδής, 2016).

Η Elias (2010) προσδιορίζει τα βασικά χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει η σχολική ΕξΑΕ:

- **προσβασιμότητα** (περιεχόμενο προσιτό σε όλους),
- **σωστός σχεδιασμός της μάθησης** (σύμφωνος με τα ενδιαφέροντα, τις δεξιότητες και τη δυνατότητα συνδεσιμότητας),
- **διαδραστικότητα** (ώστε να είναι οι μαθητές πιο ενεργοί), απλό περιεχόμενο (ώστε να είναι κατανοητός ο σχεδιασμός τους μαθήματος ανεξάρτητα από την εξοικείωση του μαθητή με τις νέες τεχνολογίες),
- **κατάλληλο εκπαιδευτικό κλίμα** (κλίμα ενθάρρυνσης και υποστήριξης).

Ωστόσο, τα σχολικά βιβλία διαθέτουν στοιχεία πολυτροπικότητας άλλα όχι τέτοια που να συνάδουν με τις ανάγκες της ΕξΑΕ. Έτσι κατά τη διάρκεια της πανδημίας και της ψηφιακής εκπαίδευσης οι εκπαιδευτικοί επιχείρησαν να διαμορφώσουν το εκπαιδευτικό υλικό κατά τέτοιο τρόπο, που να μπορούν να αξιοποιηθούν και πολυμεσικές δυνατότητες (Αμοργιανώτη, 2020, Τριδήμα, 2020).

Η υποστήριξη των γονέων σε συναισθηματικό επίπεδο και ο ενθουσιασμός των διδασκόντων είναι δύο παράγοντες που βοηθούν στη θετική στάση των μαθητών για τη μάθηση και στη διαμόρφωση ισχυρής αυτοπεποίθησης που οδηγεί στην αποτελεσματικότητα (Καμπύλης, 2017). Εκπαιδευτικοί, γονείς και μαθητές αντιμετωπίζουν με θετικό τρόπο την ένταξη της συμπληρωματικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στο σχολείο, εφόσον η παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ προωθεί την καινοτομία και βοηθά στην όξυνση της κριτικής σκέψης των παιδιών (Παπανικολάου & Μανούσου, 2019).

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕΞΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Για να είναι αποτελεσματικό ένα εξ αποστάσεως μάθημα, πρέπει οι εκπαιδευτικοί να χρησιμοποιούν εναλλακτικούς τρόπους διδασκαλίας και να έχουν τις κατάλληλες δεξιότητες να διαχειριστούν παιδαγωγικά το μαθησιακό περιβάλλον, ώστε το μάθημα να είναι πρωτοποριακό και ενδιαφέρον για τα παιδιά (Νεοφώτιστος & Χασιώτης, 2019).

2.2.6 Η σχολική ΕΞΑΕ στην Ελλάδα

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση θα μπορούσε να λειτουργήσει ενισχυτικά και υποστηρικτικά παράλληλα με τη συμβατική διδασκαλία, χωρίς να επικεντρωθεί στα εργαλεία και τις βάσεις δεδομένων, αλλά στον ποιοτικό σχεδιασμό, αποτελεσματικού εκπαιδευτικού υλικού (Παπαφιλίππου, Τσιάτσος, Μανούσου, Λιοναράκης, 2016). Η ΕΞΑΕ στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατέχει ένα συμπληρωματικό ρόλο στο πλαίσιο καινούργιων μεθοδολογιών που παρουσιάζονται στην διεθνή βιβλιογραφία (Νεοφώτιστος & Χασιώτης, 2019). Στην Ελλάδα, προς το παρόν, δεν υπάρχουν διαδικτυακά προγράμματα σχολικής εκπαίδευσης λόγω ελλειπούς χρηματοδότησης και αναποτελεσματικών κυβερνητικών πρακτικών (Σκουλαρίδου & Μαυροειδής, 2016).

Εκτός από την τριτοβάθμια εκπαίδευση, θεσμοθετημένο πλαίσιο για την συμπληρωματική εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση δεν υπάρχει ακόμα. Υπάρχουν όμως πολλές έρευνες σε εξέλιξη με σκοπό την βελτίωση των μεθόδων διδασκαλίας, την ενεργοποίηση των μαθητών προς μία αυτόνομη μάθηση, καθώς και για την πρόσβαση στην εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή άλλα χρόνια νοσήματα (Παπανικολάου & Μανούσου, 2019, Παπαφιλίππου κ.ά., 2016).

Τα τελευταία χρόνια καλλιεργείται μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την εφαρμογή της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, όπως φαίνεται από τις προσπάθειες που γίνονται στην Ελλάδα να εφαρμοστούν στο σχολείο εξ αποστάσεως προγράμματα (Κελενίδου, Αντωνίου & Παπαδάκης, 2017). Τέτοια εγχειρήματα αποτελούν το πρόγραμμα «ΟΙΚΑΔΕ» στην Κύπρο, το περιβαλλοντικού περιεχομένου «ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ», το «ΣΩΚΡΑΤΗΣ», το «e-Hermnes», το «e-omogeneia» (Μιμίνου & Σπανάκα, 2013). Επίσης, σημαντικό είναι το πρόγραμμα «ΟΔΥΣΣΕΑΣ» με σκοπό να επικοινωνούν απομακρυσμένα σχολεία

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

(Καραμεσούτη, 2021). Ξεκίνησε το 2000 στην Κύπρο και είναι το πρώτο εγχείρημα συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ με την χρήση των ΤΠΕ στην Ελλάδα. Μέσω του «ΟΔΥΣΣΕΑ» πραγματοποιούνται διαθεματικές δραστηριότητες συνεργατικής μάθησης εξ αποστάσεως ανάμεσα σε Δημοτικά Σχολεία με στόχο την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και την όξυνση της κρίσης (Αναστασιάδης, 2017).

Με αφορμή την πανδημία η εκπαιδευτική κοινότητα έπρεπε να προσαρμοστεί γρήγορα σε καινούργια δεδομένα. Σε αυτή την συνθήκη σημαντικό ρόλο κατείχαν οι επιμορφώσεις που πραγματοποιήθηκαν από τα ΠΕΚΕΣ, από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και από τα Πανεπιστήμια. Στις εκάστοτε επιμορφώσεις πέρα από την κατάρτιση που αποκτούσαν οι εκπαιδευτικοί είναι αξιοσημείωτο να αναφερθεί και η συμβολή τους στην ψυχική ενδυνάμωση, για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν την πρωτόγνωρη κατάσταση που βιώναμε (Μανούσου, Ιωακειμίδου, Παπαδημητρίου & Χαρτοφύλακα, 2021).

Την περίοδο της πανδημίας του Covid-19 όλες οι σχολικές μονάδες χρησιμοποίησαν μία πλατφόρμα για δύο χρόνια και αυτό έθεσε τα θεμέλια για τον συνδυασμό του συμβατικού τρόπου εκπαίδευσης με την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Δείγμα αυτής της μεθοδολογίας είναι η ανεστραμμένη τάξη. Έτσι ο μαθητής σταματά να είναι ένας παθητικός δέκτης πληροφοριών στην αίθουσα διδασκαλίας και ο εκπαιδευτικός εξασφαλίζει περισσότερο χρόνο, για να κάνει το μάθημα πιο μαθητοκεντρικό και βιωματικό (Μακροδήμος, Παπαδάκης & Κουτσουμπα, 2017).

Στοιχείο που φανερώνει ότι την περίοδο της πανδημίας το e-class αποτέλεσε ενισχυτικό και όχι απαραίτητο εργαλείο για τη διδασκαλία είναι, πως ο αριθμός των μελών και η χρήση ηλεκτρονικών μαθημάτων αυξήθηκε κατά την περίοδο που εφαρμόστηκε η εξ αποστάσεως διδασκαλία τη σχολική περίοδο 2020-2021, αλλά μειώθηκε κατά την περίοδο 2021-2022, όταν οι μαθητές επέστρεψαν στη δια ζώσης διδασκαλία. Αποδεικνύεται και από τον πίνακα που ακολουθεί, πως η σχολική κοινότητα δεν έχει δώσει στην ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση καίριο ρόλο, αφού στη δια ζώσης διδασκαλία οι εκπαιδευτικοί δεν εξακολούθησαν να διαμοιράζουν υλικό ή να οργανώνουν ηλεκτρονικά μαθήματα (ΠΣΔ, 2021, Αναστασιάδης, 2020).

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Σχολική χρονιά	2020-2021	2021-2022
Ηλεκτρονικά μαθήματα	301.626	111.555
Μαθητές	1.012.750	873.016
Εκπαιδευτικούς	148.535	120.797
Σχολεία όλης της χώρας	9.899	6.454

Πίνακας 1: Χρήση e-class στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Είναι εμφανές, λοιπόν, πως παρότι το e-class μπορεί να αποτελέσει ένα πολύτιμο εργαλείο για την εκπαιδευτική διαδικασία, ενεργοποιώντας τον εκπαιδευόμενο και βοηθώντας τον να αναπτύξει την αυτορρύθμιση, η σχολική κοινότητα δεν μπόρεσε να εκμεταλλευτεί στο μέγιστο βαθμό τις δυνατότητές του. Αυτό συνέβη κυρίως, γιατί στην επείγουσα εξ αποστάσεως διδασκαλία την περίοδο της πανδημίας COVID-19, αφενός οι εκπαιδευτικοί δεν ήταν κατάλληλα καταρτισμένοι, ώστε να μπορέσουν να προσαρμοστούν με ευκολία στις νέες μαθησιακές συνθήκες που προκάλεσε η πανδημία, αφετέρου δε διέθεταν το κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό αλλά ούτε και τον απαιτούμενο χρόνο για να το δημιουργήσουν (Γύφτουλα & Πολυχρονάκης, 2021). Άρα, η εξέλιξη της ασύγχρονης μάθησης στηρίχθηκε στην προσωπική προσπάθεια του εκάστοτε εκπαιδευτικού να δημιουργήσει ηλεκτρονικά μαθήματα που θα βοηθήσουν τους μαθητές να συμμετέχουν σε ένα διαφορετικό είδος μάθησης, αλληλεπίδρασης και αξιολόγησης (Μίμινου & Σπανακά, 2013). Αυτό εξάντλησε τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι προσπαθούσαν να συντονιστούν με τους υπόλοιπους, να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα και να εντάξουν στο μάθημά τους τις νέες τεχνολογίες δημιουργώντας τους αισθήματα άγχους (Γύφτουλα & Πολυχρονάκης, 2021). Ταυτόχρονα απουσίασε η παιδαγωγική διάσταση που κάνει τη μάθηση ποιοτική και αποτελεσματική (Αναστασιάδης, 2020).

Δεν πρέπει να παραλειφθεί πως το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο δίνοντας πρόσβαση στο ασύγχρονο περιβάλλον του e-class αναβαθμίστηκε και ενέταξε νέες τεχνολογίες που παρέχουν πληθώρα δυνατοτήτων. Στην πραγματικότητα όμως εξακολουθούν να μην

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

έχουν ενταχθεί οργανικά στην εκπαιδευτική διαδικασία, δημιουργώντας δυσλειτουργίες σε όλη τη σχολική κοινότητα (Αναστασιάδης, 2020).

Παράλληλα, στην Ελλάδα χρησιμοποιείται από εκπαιδευτικούς και μαθητές το Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Φωτόδεντρο). Περιέχει μαθησιακά αντικείμενα προσιτά στους χρήστες, οι οποίοι μπορούν να επεξεργαστούν το περιεχόμενο (Σκουλαρίδου & Μαυροειδής, 2016).

Όσον αφορά στην ασύγχρονη σχολική ΕξΑΕ σημαντικός είναι και ο ιστότοπος www.study4exams.gr, ο οποίος ξεκίνησε το 2010 και μέσω εθελοντών βελτιώνεται και επικαιροποιείται το περιεχόμενό του. Είναι διαθέσιμος για τα Πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα Αρχαία Ελληνικά, Μαθηματικά Ομάδας Προσανατολισμού, Νεοελληνική Γλώσσα, Φυσική και Χημεία Ομάδας Προσανατολισμού Θετικών Σπουδών, Λατινικά Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών. Επίσης είναι διαθέσιμα τα μη Πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα Μαθηματικά & Στοιχεία Στατιστικής Γενικής Παιδείας και Βιολογία Γενικής Παιδείας. Η πρόσβαση στο περιεχόμενό του κάθε βοηθήματος είναι ελεύθερη, χωρίς κανέναν περιορισμό.

2.3 Βιβλιογραφική ανασκόπηση ερευνών για την αξιοποίηση ψηφιακού περιεχομένου στη σχολική ΕξΑΕ

Ο σχεδιασμός, η ανάπτυξη και η υλοποίηση ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού για την ΕξΑΕ προσεγγίζει ολοένα και περισσότερο το ενδιαφέρον της εκπαιδευτικής κοινότητας και συνακόλουθα το ερευνητικό ενδιαφέρον. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν ορισμένες πρόσφατες έρευνες σχετιζόμενες με την εφαρμογή των ΤΠΕ στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση τόσο στα Αρχαία Ελληνικά όσο και άλλων αντικειμένων.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

1] Οι Κατσιάπη και Βαλασίδου (2021) διεξήγαγαν την έρευνα κατά το σχολικό έτος 2019-2020 στην περιοχή Δυτικής Μακεδονίας και συμμετείχαν σε αυτήν 14 μαθητές Γ΄ Λυκείου, κατεύθυνσης Ανθρωπιστικών Σπουδών. Σκοπός της έρευνας ήταν να διερευνηθεί αφενός κατά πόσο συμβάλει στην κατάκτηση της γνώσης ένα πειραματικό πρόγραμμα συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ μελετώντας τη γνώμη των μαθητών για τη συνδρομή του προγράμματος στο μάθημα της Ιστορίας της Ομάδας Προσανατολισμού των Ανθρωπιστικών Σπουδών της Γ΄ λυκείου και αφετέρου ποια είναι η συμβολή της αποκλειστικής παροχής εξ αποστάσεως διδασκαλίας για το συγκεκριμένο μάθημα το διάστημα του κλεισίματος των σχολείων λόγω της πανδημίας.

Για τη συλλογή των δεδομένων έγινε ημιδομημένη συνέντευξη και η ερευνήτρια διατηρούσε ημερολόγιο, για να καταγράφει τη συμμετοχή των μαθητών. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με ποιοτική έρευνα.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι πιο πολλοί μαθητές αντιμετώπισαν θετικά και επιζητούν τη συμπληρωματική σχολική ΕξΑΕ, αφού αξιοποιώντας το διαδίκτυο μπορεί ο καθένας να μαθαίνει με τον δικό του τρόπο. Ταυτόχρονα αναδείχθηκε πως αυτός ο τρόπος διδασκαλίας συνέβαλε στην βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου από την πλευρά των εκπαιδευτικών. Ιδιαίτερα για το συγκεκριμένο μάθημα η συνεχής πρόσβαση σε διαδραστικό και πολυμορφικό υλικό αυξάνει τη μάθηση. Ωστόσο, όταν λόγω της πανδημίας το μάθημα γινόταν αποκλειστικά με εξ αποστάσεως διδασκαλία, πολλοί μαθητές προβληματίστηκαν λόγω των εκπαιδευτικών δεδομένων της χώρας, για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και για τις ανισότητες που προκύπτουν στη μάθηση, χωρίς να αγνοούν τη συμβολή της ΕξΑΕ σε ψυχολογικό επίπεδο.

2] Οι Παπαφιλίππου, Τσιάτσος, Μανούσου και Λιοναράκης (2016) διεξήγαγαν έρευνα σε ένα Γυμνάσιο της Χαλκιδικής για τη συμπληρωματική ΕξΑΕ στην ενισχυτική διδασκαλία του μαθήματος των Μαθηματικών, μέσω του e-class του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου και του εκπαιδευτικού παιχνιδιού Volcanic Riddles. Για τη συλλογή των δεδομένων οι μαθητές απάντησαν σε ερωτηματολόγια, έγιναν συζητήσεις πρόσωπο με πρόσωπο με τους συμμετέχοντες μαθητές και τα δεδομένα αναλύθηκαν με ποσοτική έρευνα.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκε, πως οι μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνα είχαν πιο θετική στάση απέναντι στα μαθηματικά. Τα αγόρια φάνηκε να έχουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση στο αντικείμενο των μαθητών και τα κορίτσια μεγαλύτερη εμπλοκή. Παράλληλα, διαπιστώθηκε ότι οι μαθητές κατανόησαν ευκολότερα τις μαθηματικές έννοιες και πως το παιχνίδι μπορεί να χρησιμοποιηθεί συμπληρωματικά ως φροντιστηριακό μάθημα. Σημαντική ήταν και η διαφορά που παρατηρήθηκε στην αλληλεπίδραση των μαθητών.

3] Ο Καμπύλης (2017) διεξήγαγε την έρευνα του με εκπαιδευτικό αντικείμενο τη Φυσική Αγωγή, τη σχολική χρονιά 2013-2014 και συμμετέχοντες ήταν 20 μαθητές Γ΄ τάξης του Πρότυπου Πειραματικού Γυμνασίου Πατρών. Ερευνητικά εργαλεία αποτέλεσαν ημιδομημένες συνεντεύξεις και ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου. Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε και ποσοτική και ποιοτική έρευνα.

Όπως διαπιστώθηκε οι μαθητές έκριναν ότι το εκπαιδευτικό υλικό ήταν κατανοητό και παρείχε ποικιλία πληροφοριών, αν και επεσήμαναν ότι θα έπρεπε να υπάρχουν περισσότερες αναφορές στις ήδη υπάρχουσες γνώσεις. Ταυτόχρονα θετική ήταν και η στάση των μαθητών στις γραπτές εργασίες λόγω του ότι υπήρχε ανατροφοδότηση και τα απαραίτητα σχόλια, αν και σημείωσαν, ότι σε περίπτωση επανάληψης του προγράμματος θα προτιμούσαν τις ομαδικές εργασίες. Σημαντικές θεώρησαν και τις Ο.Σ.Σ., αφού ευνόησαν την αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων. Τέλος, για την πλατφόρμα Moodle οι μαθητές φάνηκαν ικανοποιημένοι ως προς την ευχρηστία της, όχι όμως και ως προς το επίπεδο επικοινωνίας.

4] Οι Σταυγιαννουδάκη και Καλογιαννάκη (2019) διεξήγαγαν έρευνα στο Γενικό Λύκειο Αλικιανού Χανίων και συμμετέχοντες ήταν 40 μαθητές της Α΄ Λυκείου. Σκοπός ήταν να διερευνηθούν οι απόψεις των μαθητών στο μάθημα της Φυσικής με τη μέθοδο της ΕξΑΕ. Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο 39 ερωτήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου. Τα δεδομένα αναλύθηκαν ποσοτικά.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Το ερωτηματολόγιο δομήθηκε σε άξονες και αντίστοιχα και τα συμπεράσματα τα οποία παρατίθενται:

- οι πιο πολλοί μαθητές είχαν ως κίνητρο το όφελος στη μαθητική πορεία,
- ο όγκος της μελέτης παρέμεινε ίδιος,
- οι μισοί θεώρησαν ότι το χρονοδιάγραμμα τους βοήθησε στη διαχείριση της μελέτης τους,
- το εκπαιδευτικό υλικό θεωρήθηκε εύχρηστο και συνέβαλε στην κατάκτηση της γνώσης,
- δήλωσαν ικανοποιημένοι με την επικοινωνία,
- οι περισσότεροι εκφράστηκαν θετικά για τη διαδικασία αξιολόγησης,
- μεγάλο ποσοστό θα πρότειναν να παρακολουθήσουν το μάθημα και άλλοι,
- τα συμπεράσματα της έρευνας αναδεικνύουν την ανάγκη ύπαρξης προγραμμάτων εξ αποστάσεως στη διδασκαλία.

5] Οι Σκουλαρίδου και Μαυροειδής (2016) διεξήγαγαν έρευνα για εννέα εβδομάδες (Μάρτιος 2015 - Μάιος 2015) και συμμετείχαν 90 μαθητές από τέσσερα τμήματα της Α΄ Γυμνασίου. Οι μαθητές παρακολούθησαν κανονικά το μάθημα της Φυσικής στη συμβατική τάξη αλλά ταυτόχρονα τους δόθηκε και εκπαιδευτικό υλικό για μελέτη εκτός του σχολικού ωραρίου. Σκοπός ήταν να διερευνηθεί, αν με τη χρήση υλικού από το Φωτόδεντρο μπορεί να βελτιωθεί η επίδοση των μαθητών και κατά πόσο οι μαθητές είναι ικανοποιημένοι. Για τη συλλογή δεδομένων έγιναν τεστ για την αξιολόγηση της επίδοσης των συμμετεχόντων και δόθηκε ερωτηματολόγιο, ενώ χρησιμοποιήθηκε η πειραματική μέθοδος έρευνας.

Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι ο συνδυασμός συμβατικής και εξ αποστάσεως διδασκαλίας μπορεί να βελτιώσει τις επιδόσεις των μαθητών, ότι τα εκπαιδευτικά εργαλεία συμβάλουν στην κατάκτηση της γνώσης και πως το υλικό που παρέχεται από το Φωτόδεντρο μπορεί να βοηθήσει την εκπαιδευτική διαδικασία. Οι μαθητές φάνηκε να έμειναν πολύ ικανοποιημένοι από αυτό το πρόγραμμα.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

6] Η Κοντογεωργάκου (2021) διεξήγαγε την έρευνά της μέσω του εκπαιδευτικού υλικού που ανάρτησε στο e-class. Οι συμμετέχοντες ήταν 125 μαθητές της Α΄ Γενικού Λυκείου στη Β΄ Αθηνών για το μάθημα της Ιστορίας, την περίοδο της πανδημίας (Μάρτιος – Μάιος 2021).

Χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο δύο ενοτήτων (μία για τον έλεγχο της αφομοίωσης των γνώσεων και μία για την ικανοποίηση των μαθητών από την εφαρμογή της εξ αποστάσεως μεθοδολογίας) το οποίο απαντήθηκε από 55 μαθητές. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με ποσοτική έρευνα.

Όπως και σε άλλες έρευνες έτσι και σε αυτή διαπιστώθηκε ότι οι μαθητές είχαν αφομοιώσει τις γνώσεις που είχαν λάβει από το εκπαιδευτικό υλικό. Το εκπαιδευτικό υλικό αξιολογήθηκε θετικά τόσο λόγω της ποικιλομορφίας τους όσο και στην ευελιξία που παρείχε στο πότε και που θα μελετήσουν. Αρνητικό θεωρήθηκε από τους μαθητές το ότι λόγω της ΕξΑΕ ένιωσαν απομονωμένοι. Μικρότερο ποσοστό μαθητών αναφέρθηκε στο ότι υπήρχε δυσκολία αφομοίωσης των γνώσεων, δεν ήταν εύκολο να εκφράσουν απορίες, ενώ εμπόδιο αποτέλεσαν και τα τεχνικά προβλήματα.

7] Οι Μπεκιάρη και Ξέστερνου (2021) εστίασαν στην συνδρομή των ψηφιακών εργαλείων στη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Τα δεδομένα συνελέγησαν με ημιδομημένες συνεντεύξεις πέντε εκπαιδευτικών των Αρχαίων Ελληνικών Β΄ Λυκείου και αναλύθηκαν με ποιοτική έρευνα.

Όπως προέκυψε από την έρευνα διαπιστώθηκε η χρησιμότητα των ψηφιακών εργαλείων, από τη στιγμή μάλιστα που οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί τα έχουν ήδη εντάξει στην εκπαιδευτική διαδικασία και δεν θα επιθυμούσαν να τα αφαιρέσουν. Παράλληλα, αν και επεσημάνθηκαν τα όποια τεχνικά προβλήματα, τονίστηκε ότι ο καινοτόμος αυτός τρόπος ελκύει το ενδιαφέρον των μαθητών, υπό την προϋπόθεση ότι τους έχει δοθεί η σωστή καθοδήγηση.

8] Οι Παπαϊωάννου, Κουτρομάνος, Κωτσίδης και Αναστασιάδης (2021) ασχολήθηκαν με τον «σχεδιασμό, υλοποίηση και αποτίμηση ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

της ΕξΑΕ για το μάθημα Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία της Γ΄ Λυκείου». Στην έρευνα έλαβαν μέρος δέκα μαθητές της Γ΄ Λυκείου από έξι διαφορετικά Λύκεια της Αθήνας. Τα δεδομένα συνελέχθησαν μέσω ερωτηματολογίου με 36 ερωτήσεις κλειστού τύπου, που διαιρέθηκαν σε 6 ενότητες. Για την ανάλυση των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν εφαρμόστηκε περιγραφική στατιστική μέσω του Microsoft Excel 2016.

Από την έρευνα προέκυψε ότι η μικτή μάθηση μπορεί να ενισχύσει το μαθησιακό αποτέλεσμα. Οι μαθητές απέκτησαν μεγαλύτερο κίνητρο για μάθηση, αφού το μάθημα ήταν πιο ενδιαφέρον και πιο ευέλικτο. Επεσημάνθηκε ακόμη ότι η μικτή διδασκαλία προώθησε την αναζήτηση της γνώσης από δραστηριότητες (ατομικές και ομαδικές), τον διάλογο και την όξυνση της σκέψης. Θετικά κρίθηκε και το ψηφιακό περιβάλλον λόγω της ευχρηστίας του. Επομένως, λόγω της αποτελεσματικότητας των τεχνολογικών εργαλείων εμπλουτίστηκε το εκπαιδευτικό υλικό και ευνόησε την πορεία μάθησης.

9] Οι Ριζοπούλου και Σοφός (2019) πραγματοποίησαν έρευνα (2017-2018) για το ποια διαφορά παρουσιάζουν η παραδοσιακή διδασκαλία, η διδασκαλία που βασίζεται στο μοντέλο 4MAT και αυτή που συνδυάζει 4MAT και ηλεκτρονική μάθηση με το authoring tool CourseLab στο μαθησιακό αποτέλεσμα των Αρχαίων Ελληνικών. Τα δεδομένα συνελέγησαν με ερωτηματολόγια που δόθηκαν στους μαθητές και αναλύθηκαν με ποιοτική μέθοδο. Στην έρευνα έλαβαν μέρος 67 μαθητές Α΄ Λυκείου του Γενικού Λυκείου Ν. Μάκρης. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι δεν υπερέχει κάποια από τις τρεις μεθόδους όσον αφορά την επίδοση των μαθητών, αν και οι περισσότεροι ήταν θετικά διακείμενοι στο να μην διδάσκονται το μάθημα μόνο παραδοσιακά.

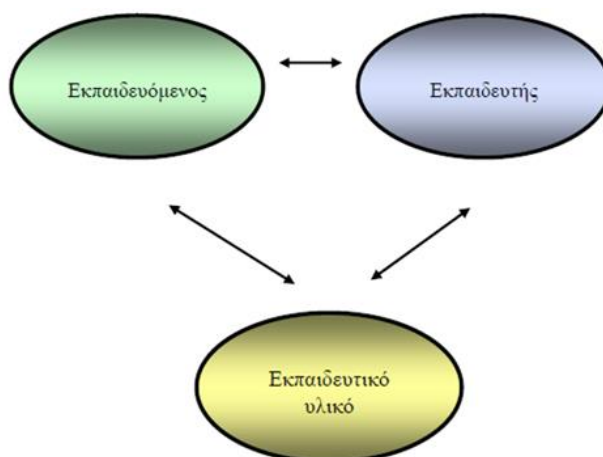
Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

3 Το εκπαιδευτικό υλικό στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

3.1 Ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να ανταποκριθεί καλύτερα στις σύγχρονες ανάγκες και προκαλεί περισσότερους ενήλικες να ασχοληθούν με τη απόκτηση της γνώσης (Μουζακιώτου & Κανονάκη, 2015). Σε αυτού του είδους τη διδασκαλία, όμως, η πορεία της μάθησης είναι πιο «μοναχική», σε σύγκριση με την συμβατική εκπαίδευση, λόγω της απόστασης, γεγονός που μπορεί να επιφέρει αρκετές δυσκολίες. Ορισμένες από αυτές, ωστόσο, είναι δυνατόν να ξεπεραστούν μέσα από τον σχεδιασμό ενός ποιοτικού διδακτικού υλικού με τέτοια εκπαιδευτικά εργαλεία που να ενεργοποιούν την αυτενέργεια και την αλληλεπιδραστική μάθηση. Γι' αυτό στην ΕξΑΕ το εκπαιδευτικό υλικό είναι καίριας σημασίας για την πρόοδο του εκπαιδευόμενου και την ολοκλήρωση των σπουδών του. Το κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό ουσιαστικά αναπληρώνει την απουσία του εκπαιδευτή (Χουλιάρα, Λιοναράκης & Σπανακά, 2016).

Τα ψηφιακά μέσα επιδρούν στην παιδαγωγική θεώρηση της ηλεκτρονικής μάθησης και γι' αυτό τον λόγο πρέπει στην εκπαίδευση να συνδυαστούν η πληροφορική με την ανθρωπιστική παιδεία (Παπαιωάννου, Κουτρομάνος, Κωτσίδης & Αναστασιάσης, 2022). Το εκπαιδευτικό υλικό μέσω των οπτικοακουστικών εφαρμογών κατευθύνει σε έναν διαφοροποιημένο αποσυμβολισμό της γνώσης. Αυτό συμβαίνει κυρίως καθώς τα έντονα χρώματα και ο ήχος καθιστούν το εκάστοτε μήνυμα πιο ενδιαφέρον και προσφέρουν ερεθίσματα για περαιτέρω διεύρυνση της γνώσης. Με αυτό τον τρόπο η γνώση παρέχεται συγκεκριμένα και όχι αφηρημένα (Μουζακιώτου & Κανονάκη, 2015). Επομένως, το εκπαιδευτικό υλικό έχει τον πιο καίριο ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία, διότι ο διδασκόμενος μαθαίνει μέσω αυτού και ο εκπαιδευτής τον υποστηρίζει συμβουλευτικά και καθοδηγητικά (Μουζακής, 2006).

Σχήμα 2: Οι συντελεστες της ΕξΑΕ (Μουζάκης, 2006)

Για να μπορεί το έντυπο εκπαιδευτικό υλικό να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις της ΕξΑΕ, πρέπει να ληφθεί υπόψη το προφίλ των χρηστών του υλικού, να καθοριστούν αναλυτικά και με σαφήνεια οι διδακτικοί στόχοι και τα περιεχόμενα, να επιλεγεί ποικιλόμορφο υλικό και να αναπτυχθεί υλικό για την αξιολόγηση των εκπαιδευόμενων. Στη συνέχεια το υλικό θα πρέπει να δοκιμαστεί, να αξιολογηθεί και να βελτιωθεί, αν χρειάζεται (Χουλιάρα, Λιοναράκης κ.ά., 2016).

3.2 Βασικές αρχές εκπαιδευτικού υλικού

3.2.1 Αρχές εκπαιδευτικού υλικού σύμφωνα με τον Mayer

Οι βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν το πολυμεσικό υλικό με βάση τη θεωρία του Mayer (όπ. αναφ. στο Παπαιωάννου, κ.ά., 2021) είναι οι ακόλουθες:

- **Αρχή της Συνοχής (Coherence).**

Τα γραφικά στοιχεία πρέπει να βοηθούν μεν, ώστε να είναι πιο ελκυστικό το αντικείμενο, αλλά δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται σε τέτοιο βαθμό που θα αποπροσανατολίζει τους εκπαιδευόμενους.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

- **Αρχή της Σηματοδότησης (Signaling).**

Η μάθηση γίνεται αποτελεσματικότερη, όταν με διάφορα σύμβολα δίνεται έμφαση στη λεκτική πληροφορία.

- **Αρχή του Πλεονασμού (Redundancy).**

Ο διδάσκων πρέπει να συνδυάζει πολλά πολυμεσικά στοιχεία για τη μετάδοση της γνώσης. Οφείλει ωστόσο να προσέξει, πως δεν είναι θεμιτό να χρησιμοποιούνται πολλαπλά μέσα για το ίδιο περιεχόμενο.

- **Αρχή της Χωρικής Γειτνίασης ή Συνάφειας (Spatial Contiguity).**

Για να μάθει καλύτερα ο εκπαιδευόμενος, θα πρέπει το κείμενο, που σχετίζεται με μία εικόνα, να εμφανίζεται κοντά της.

- **Αρχή της Χρονικής Γειτνίασης ή Συνάφειας (Temporal Contiguity).**

Για να γίνει καλύτερα η μετάδοση του μηνύματος, θα πρέπει το κείμενο και η εικόνα να παρουσιάζονται ταυτόχρονα.

- **Αρχή της Κατάτμησης (Segmenting).**

Οι πληροφορίες πρέπει να παρουσιάζονται σύντομα. Σε κάθε διαφάνεια καλό είναι να υπάρχει μόνο ένα θέμα, με ένα μικρό κείμενο και εικόνες ή μικρό κείμενο και βίντεο.

- **Αρχή της προπαίδευσης (Pre-training).**

Πολλές φορές χρειάζεται να έχει δημιουργηθεί ένα εισαγωγικό εκπαιδευτικό υλικό που θα κατευθύνει τον εκπαιδευόμενο σχετικά με τον τρόπο εργασίας και μελέτης, τη χρήση του μέσου και το περιβάλλον εργασίας.

- **Αρχή της πολυμεσικότητας (Multimedia).**

Το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να προωθεί και να διευκολύνει τη μάθηση με συνδυασμό γραπτού λόγου και γραφικών αναπαραστάσεων.

- **Αρχή της Τροπικότητας ή Προσαρμοστικότητας (Modality).**

Πρέπει κάθε φορά να αναζητάται ο αποτελεσματικότερος τρόπος για την εκπαιδευτική παρέμβαση. Προτιμότερη θεωρείται η αφήγηση σε συνδυασμό με γραφικά στοιχεία που αφορούν το αντικείμενο.

- **Αρχή της Προσωποποίησης (Personalization).**

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Το υλικό πρέπει να είναι φιλικό και προσιτό με σκοπό να «γεφυρώνει» την απόσταση που υπάρχει στην ΕξΑΕ, η οποία μπορεί να δυσχεράνει την διδακτική διαδικασία.

- **Αρχή της Φωνής (Voice).**

Η φωνή των αφηγήσεων πρέπει να είναι φιλική και ευγενική.

- **Αρχή της Εικόνας (Image).**

Η ύπαρξη της εικόνας του αφηγητή δεν συμβάλει στην εμπέδωση του εκπαιδευτικού αντικειμένου.

3.2.2 Αρχές εκπαιδευτικού υλικού σύμφωνα με Σπανακά και Λιοναράκη

Σύμφωνα με τους Σπανακά και Λιοναράκη (2017) το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να διέπεται από επτά αρχές.

1^η Αρχή: Διδακτικοί Στόχοι και Μαθησιακά Αποτελέσματα.

Πρώτα από όλα πρέπει να προσδιορίζονται σαφώς οι διδακτικοί στόχοι του εκάστοτε αντικειμένου, αφού έχουν διερευνηθεί τα χαρακτηριστικά των σπουδαστών τους οποίους αφορά το υλικό. Πρέπει, επομένως, ο δημιουργός του εκπαιδευτικού υλικού να προβληματιστεί σχετικά με το τι είναι σκόπιμο να διδαχθεί, ποιες δεξιότητες προσδοκά να καλλιεργηθούν και ποιες στάσεις θα δημιουργηθούν. Με αυτό τον τρόπο συνδέονται τα μαθησιακά αποτελέσματα με τους διδακτικούς στόχους.

2^η Αρχή: Ο προφορικός λόγος.

Για να μπορεί το εκπαιδευτικό υλικό να ανταποκριθεί στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση θα πρέπει ο λόγος να προσεγγίζει τον προφορικό λόγο στις οδηγίες, τις επεξηγήσεις, την ερμηνεία και τον σχολιασμό, ώστε οι μεταδιδόμενες πληροφορίες να είναι σαφείς και κατανοητές.

3^η Αρχή: Ανακαλυπτική μάθηση.

Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να ανακαλύπτουν τη γνώση σταδιακά με τη συνδρομή του εκπαιδευτικού υλικού και του Καθηγητή- Συμβούλου.

4^η Αρχή: Τι είμαι ικανός να κάνω με αυτά που έμαθα;

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Πρέπει να προσδιορίζεται με ακρίβεια η πορεία με την οποία ο σπουδαστής θα μπορεί να αναπτύξει συγκεκριμένες δεξιότητες, ανάλογα με το διδακτικό αντικείμενο. Με αυτό τον τρόπο θα είναι ικανός να κάνει κάτι με όσα έμαθε.

5^η Αρχή: Τα αυτονόητα.

Δεν θα πρέπει να θεωρείται τίποτα δεδομένο, αλλά θα πρέπει να προσδιορίζονται και όσα ο διδάσκων μπορεί να θεωρεί αυτονόητα.

6^η Αρχή: Γιατί αυτό και όχι το άλλο;

Είναι αναγκαίο να διασαφηνίζεται, γιατί επελέγησαν οι συγκεκριμένες πηγές και πώς συνδέονται τα στοιχεία του υλικού.

7^η Αρχή: Οι εικόνες στις Έννοιες.

Εκτός από την προφορικότητα στο ύφος του λόγου, πρέπει να υπάρχει και οπτική απεικόνιση των αφηρημένων εννοιών.

Αλλού αναφέρεται από τους Χουλιάρα, Λιοναράκη και Σπανακά (2016) πως, για να είναι επιτυχημένο το εκπαιδευτικό υλικό, θα πρέπει να υπάρχει ποιοτική σύνθεση της δομής, της μορφής, των μέσων, του ύφους και του περιεχομένου. Το ποιοτικό υλικό πρέπει να είναι ευέλικτο, κατανοητό, αλληλεπιδραστικό, ευκολοδιάβαστο να καλύπτει το θέμα επιστημονικά και να βοηθά τον ερευνητή να το μελετήσει. Επίσης, το υλικό είναι αναγκαίο να μπορεί να εμβαθύνει στο νόημα του μέσω των εργαλείων που του δίνονται, να παρατίθενται σε αυτό ποικίλες απόψεις και ευρύτερα να του μαθαίνει πώς να μαθαίνει.

3.3 Εκπαιδευτικό υλικό και πορείας μάθησης

Τα τελευταία χρόνια το έντυπο υλικό ενισχύεται από οπτικοακουστικό και λογισμικό υλικό (Χουλιάρα, Λιοναράκης, κ.ά., 2016). Το κείμενο είναι ο βασικός σκελετός του εκπαιδευτικού υλικού πάνω στο οποίο προστίθενται οι υπόλοιπες μορφές υλικού, ώστε να δημιουργηθεί μία σύνθεση πηγών και δραστηριοτήτων, τέτοιων που να ευνοούν την επεξεργασία των δεδομένων απουσία του εκπαιδευτή. Αυτός είναι και ο λόγος που το

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

κείμενο είναι χωρισμένο σε μικρές ενότητες και διαθέτει ποικίλες πηγές μάθησης, όπως εργασίες, ασκήσεις, δραστηριότητες εξάσκησης και αυτοαξιολόγησης (Μουζάκης 2006). Η πολυμεσικότητα είναι ένας τρόπος να αφυπνιστούν διαφορετικές αισθήσεις για την κατάκτηση της γνώσης. Μπορούν έτσι στο εκπαιδευτικό υλικό να συνδυαστεί κείμενο, υπερκείμενο, βίντεο, ήχος, εικόνες για τη μετάδοση των πληροφοριών (Μουζακιώτου & Κανονάκη, 2015). Το οπτικοακουστικό υλικό βοηθά στην επιτυχία της διδασκαλίας, καθώς προσδίδει μια αυθεντικότητα και δίνει ζωντάνια στο μάθημα (Papadimitriou & Sofos, 2019). Ο πληροφοριακός λόγος της εικόνας και η ψυχαγωγική της φύση βοηθούν στη διαμόρφωση της άποψης που θα δομήσει ο εκπαιδευόμενος για το αντικείμενο της γνώσης (Μουζακιώτου & Κανονάκη, 2015). Στο πολυμορφικό υλικό διακρίνονται δύο σκέλη αφενός τα μέσα και τα εργαλεία και αφετέρου το περιεχόμενο του υλικού (Χουλιάρη, Λιοναράκης, κ.ά., 2016).

Συνοψίζοντας, στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση οι εκπαιδευόμενοι διαμορφώνουν τον προσωπικό τους ρυθμό και πρόγραμμα μελέτης, επιλέγοντας τον τόπο και τον χρόνο που θα μελετήσουν το υλικό που υπάρχει στο περιβάλλον μάθησης μέσω της αυτενέργειας. Ο εκπαιδευόμενος με αυτόν τον τρόπο καθίσταται ενεργό μέλος στην οικοδόμηση της γνώσης (Μουζακιώτου & Κανονάκη, 2015). Η αυτενέργεια μπορεί να διευρυνθεί με ένα πολυμορφικό διδακτικό υλικό που έχει σχεδιαστεί προσεκτικά με παιδαγωγικά κριτήρια. Αλλωστε σύμφωνα με τον Λιοναράκη (2001) *η ΕξΑΕ διδάσκει και ενεργοποιεί το μαθητή να μαθαίνει μόνος του και να λειτουργεί αυτόνομα σε μία ευρετική πορεία αυτομάθησης.*

3.4 Δραστηριότητες Αξιολόγησης στην ΕξΑΕ

Το ζήτημα της αυτοαξιολόγησης είναι πολύ σημαντικό στην ΕξΑΕ, αφού μπορεί ο εκπαιδευόμενος να αξιολογήσει την πορεία του χωρίς την συμβολή του διδάσκοντα. Για να μπορεί, όμως, να επιτευχθεί η αυτοαξιολόγηση θα πρέπει οι ασκήσεις να είναι ταιριαστές με τους στόχους και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, ποικίλες, παιδαγωγικά σχεδιασμένες, οι δοθείσες απαντήσεις να χαρακτηρίζονται από σαφήνεια,

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

με σκοπό να μπορεί μεν ο εκπαιδευόμενος να αυτοαξιολογηθεί αλλά και να εμβαθύνει στο γνωστικό αντικείμενο (Μανούσου, Κοντογεωργάκου, Γεωργιάδη & Κόκκαλη, 2017).

Σκοπός των οπτικών δραστηριοτήτων είναι ο διδασκόμενος να οξύνει την κριτική του σκέψη μέσω των ερεθισμάτων που δέχεται, ώστε να μην είναι απλώς ένας παθητικός δέκτης γνώσεων αλλά να αναπτύσσει μια ερευνητική οπτική. Το οπτικοακουστικό υλικό στην εξ αποστάσεως διδασκαλία ενισχύει τη μάθηση, εφόσον μέσα από την επεξεργασία τους ο δέκτης εντάσσεται ουσιαστικά στην εκπαιδευτική διαδικασία (Μουζακιώτου & Κανονάκη, 2015). Η εκπόνηση δραστηριοτήτων και εργασιών διαβαθμισμένης δυσκολίας ανάλογες του υλικού, μπορούν να ενισχύσουν την αλληλεπίδραση του εκπαιδευόμενου με το εκπαιδευτικό υλικό (Μανούσου, Κοντογεωργάκου κ.ά., 2017).

Η αξιολόγηση αποτελεί μια μορφή ελέγχου της ποιότητας της εκπαίδευσης και θα πρέπει εν τέλει να δίνει πληροφορίες που θα βοηθούν στο να διατηρηθεί ή να βελτιωθεί η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης (Λιοναράκης & Σπανακά, 2010). Οι δραστηριότητες, επομένως, καθίστανται αναπόσπαστο μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Κάποιες δραστηριότητες αξιολογούνται από τους καθηγητές και άλλες λειτουργούν ως μέσο αυτοαξιολόγησης των εκπαιδευόμενων και δεν συνδέονται με την επίδοσή τους. Αυτό καθορίζεται από τους προσδιοριζόμενους στόχους και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (Κελεσίδης, Ζακόπουλος & Χαρτοφύλακα, 2022). Οι γραπτές εργασίες αποτελούν καίρια παιδαγωγικά εργαλεία για να είναι η μάθηση αυτορυθμιζόμενη (Νικολάκη, Κουτσούμπα & Λυκεσάς, 2013).

Τα ανάλογα δεδομένα αξιολόγησης μπορούν να προσδιορίσουν σε τι χρειάζεται βοήθεια ο εκάστοτε σπουδαστής, γεφυρώνοντας την απόσταση που υπάρχει λόγω της φύσης της εκπαίδευσης (Λιοναράκης & Σπανακά, 2010). Σύμφωνα με την Μανούσου (2021), για να είναι επιτυχές ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα θα πρέπει να υπάρχει ανατροφοδότηση στις δραστηριότητες που πραγματοποιούν οι εκπαιδευόμενοι. Η ανατροφοδότηση θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από σταθερότητα, συνέπεια, συστηματικότητα, ενθάρρυνση, υποστήριξη και αυθεντικότητα. Όταν η ανατροφοδότηση γίνεται σωστά, έγκαιρα και με σαφήνεια τότε μπορεί να πραγματωθεί η αυτόνομη μάθηση. Η ανατροφοδότηση πρέπει να είναι ποιοτική και πολύπλευρη, για να ανταποκρίνεται στις ποικίλες απαιτήσεις των

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

εκπαιδευόμενων, ώστε να παρέχεται γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική υποστήριξη (Κελεσίδης, Ζακόπουλος, κ.ά., 2022).

Αν ο καθηγητής – σύμβουλος γνωρίζει με ποιον τρόπο να χρησιμοποιεί κατάλληλα τα δεδομένα της αξιολόγησης που του παρέχει το πανεπιστήμιο, τότε μπορεί να γνωρίζει ποιες δυσκολίες συναντούν οι εξ αποστάσεως εκπαιδευόμενοι (Λιοναράκης & Σπανάκα, 2010).

Στο μοντέλο West – Lionarakis (όπ. αναφ. στο Κελεσίδης, Ζακόπουλος, κ.ά., 2022), εντοπίζουμε δραστηριότητες, ανάλογα με το είδος και τον σκοπό που εξυπηρετούν, σχετιζόμενες με το εύρος των στοιχείων που αποτελούν το εκπαιδευτικό υλικό. Αναφορικά με την πρώτη δέσμη (κείμενο, προκείμενα, μετακείμενα), οι δραστηριότητες συνδράμουν, ώστε να συνδέσει ο εκπαιδευόμενος τις προϋπάρχουσες γνώσεις με το νέο γνωστικό αντικείμενο. Στη δεύτερη δέσμη (διακείμενα, επικείμενα, παρακείμενα, περικείμενα), οι δραστηριότητες οδηγούν στην απόκτηση νέων γνώσεων και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων που έχουν προσδιοριστεί στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Στην τρίτη δέσμη στοιχείων του εκπαιδευτικού υλικού (πολυκείμενα, πολυαντικείμενο) τα πολυαντικείμενα συνδέονται είτε με την υλοποίηση των δραστηριοτήτων (συχνά αξιοποιούνται εικόνες, βίντεο υπερσύνδεσμοι και άλλα πολυαντικείμενα) είτε με τα πολυκείμενα (εδώ οι δραστηριότητες σχετίζονται με συγκεκριμένο τύπο, όπως το portfolio).

Είναι αναγκαίο η εκάστοτε αξιολόγηση να έχει προηγουμένως με σαφήνεια προσδιορίσει ποιος θα είναι ο σκοπός, ο στόχος και η ομάδα της αξιολόγησης (Λιοναράκης & Σπανάκα, 2010).

Καταλήγοντας φτάνουμε στο συμπέρασμα ότι οι υποχρεωτικές δραστηριότητες κατέχουν σημαντικό ρόλο στην αφομοίωση των γνώσεων και την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου. Ταυτόχρονα, συνδέονται στενά με τις βασικές έννοιες της αλληλεπίδρασης και της αυτονομίας στην εκπαιδευτική διαδικασία που αποτελούν θεμέλια της Ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Κελεσίδης, Ζακόπουλος, κ.ά., 2022).

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

3.5 Μοντέλα διδακτικού σχεδιασμού

3.5.1 Μοντέλο διδακτικού σχεδιασμού ADDIE

Τα μοντέλα εκπαιδευτικού σχεδιασμού στηρίζονται στα πέντε στάδια της σχεδιαστικής διαδικασίας που καλείται **ADDIE** (**A**nalysis, **D**esign, **D**evelopment, **I**mplementation, **E**valuation):

- **Ανάλυση (Analysis):** Σε αυτό το σημείο καθορίζονται οι σκοποί, οι στόχοι, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, οι ανάγκες και το προφίλ των διδασκομένων.
- **Σχεδιασμός (Design):** Το περιεχόμενο κατατμίζεται σε ενότητες, καθορίζονται τα βήματα για την ικανοποίηση των προσδιοριζόμενων στόχων, προσδιορίζεται ο τρόπος αξιολόγησης, οι στόχοι κατατάσσονται σε κατηγορίες και αποφασίζεται η ταιριαστή διδακτική μέθοδος, οι δραστηριότητες και το πώς θα παραδίδονται και τα εργαλεία που έχουν στη διάθεσή τους.
- **Ανάπτυξη (Development):** Δημιουργία του περιεχομένου του μαθήματος (δραστηριότητες και εκπαιδευτικό υλικό).
- **Εφαρμογή (Implementation):** Σε αυτό το στάδιο εφαρμόζεται το πλάνο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- **Αξιολόγηση/ (Evaluation):** Αποτίμηση της διαδικασίας για το αν επιτεύχθηκαν οι στόχοι με το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό και παρουσιάζονται ενδεχόμενες βελτιώσεις (Branch 2010, Διαμαντοπούλου & Κώστας, 2018, Μπρίνια & Αυγερινός, 2016).

3.5.2 Μοντέλο Gagné

Σύμφωνα με τον Gagné (όπ. αναφ. στο Δημητριάδης, 2016) κάθε είδος μάθησης χρειάζεται διαφορετικό τύπο εκπαίδευσης. Η θεωρία του διακρίνει τις προηγούμενες

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

γνώσεις του εκπαιδευόμενου από τα ερεθίσματα που του παρέχει ο διδάσκων και καταλήγει στο μοντέλο των 9 βημάτων διδασκαλίας:

1. Προσέλκυση της προσοχής, για να καλλιεργηθεί το απαραίτητο ενδιαφέρον για τη συνέχεια της διδασκαλίας.
2. Παρουσίαση εκπαιδευτικών στόχων με σαφήνεια.
3. Ανάκτηση προϋπάρχουσας γνώσης.
4. Παρουσίαση νέου υλικού μάθησης, εφαρμόζοντας τις απαραίτητες διδακτικές μεθόδους.
5. Υποστήριξη εκπαιδευόμενων μέσα από την επίλυση αποριών, την καθοδήγηση και την παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού με διάφορους τρόπους.
6. Ενεργός μάθηση μέσα από διάφορες ενέργειες.
7. Ανατροφοδότηση που δεν στοχεύει στην αξιολόγηση αλλά στη μάθηση.
8. Αξιολόγηση της επίδοσης μέσα από δραστηριότητες με σαφή ποσοτικά κριτήρια.
9. Ενίσχυση και διατήρηση γνώσης μέσα από την ανάθεση επιπλέον εργασιών.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

4 Ο ρόλος του καθηγητή στην ΕξΑΕ

Οι σύγχρονες διδακτικές επιταγές στην κοινωνία της πληροφορίας έχουν ανάγκη από μια μετασχηματιστική παιδαγωγική. Οι μαθητές θα πρέπει να αποκτούν τη γνώση πρακτικά, βιωματικά με την συνδρομή ενός εκπαιδευτή- καθοδηγητή (Φιλιππούσης, 2015). Σε κάθε εκπαιδευτική συνθήκη καίριο σημείο αποτελεί η υποστήριξη των διδασκομένων και η αλληλεπίδραση, όσων εμπλέκονται στην εκπαιδευτική πορεία. Το ίδιο αναγκαία είναι η υποστήριξη και στην ΕξΑΕ, είτε η επικοινωνία αυτή είναι ασύγχρονη μέσω μηνυμάτων και ανακοινώσεων στις εκάστοτε πλατφόρμες (Ιωακειμίδου, Γούπος, Ιμβριώτη, Ριζώτη & Καλογιαννάκης, 2022) είτε είναι σύγχρονη -διαδικτυακά ή δια ζώσης- για τη δημιουργία θετικού κλίματος, ανατροφοδότηση, καθοδήγηση σχετικά με το εκπαιδευτικό υλικό και ενθάρρυνση (Μαρτσούκου & Παπαδημητρίου, 2019). Οπωσδήποτε οι δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξει ο διδάσκων στην ΕξΑΕ διαφέρουν από αυτές που χρειάζονται στην παραδοσιακή εκπαίδευση (Παπαδημητρίου, 2014). Σύμφωνα με τους Αναστασιάδη και Καρβούνη (2010) πρέπει να κατέχει κοινωνικές, παιδαγωγικές και οργανωτικές δεξιότητες κι αυτό γιατί σε πολλές περιπτώσεις – όπως στο ΕΑΠ για παράδειγμα αναλαμβάνει, πέρα από την αξιολόγηση, τον συντονισμό των ομαδικών συμβουλευτικών συναντήσεων και την επικοινωνία με τους εκπαιδευόμενους (Καρβούνης & Αναστασιάδης, 2019, Ηλιάδου & Αναστασιάδης, 2010).

Η συμπληρωματική ΕξΑΕ έρχεται να καλύψει εκπαιδευτικές ανάγκες που δεν δύναται να ικανοποιηθούν με τη συμβατική εκπαίδευση. Σε αυτή τη διαδρομή σημαντικό ρόλο κατέχει ο εκπαιδευτικός ως συντονιστής της πορείας μάθησης, ως σύμβουλος – υποστηρικτής αλλά και ως άνθρωπος που εμπυγχώνει τους εκπαιδευόμενους, για να ικανοποιήσουν τους εκπαιδευτικούς στόχους που έχουν θέσει. Βασικό ρόλο του αποτελεί η σχεδίαση και η οργάνωση ενός πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού, τέτοιου που θα ενεργοποιεί τον εκπαιδευόμενο να αναζητήσει τη γνώση (Ευμορφοπούλου & Λιοναράκης, 2015).

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Σύμφωνα με τον Tait (2003) υπάρχουν πολλοί λόγοι που είναι απαραίτητη η υποστήριξη του εκπαιδευόμενου. Αρχικά, το γεγονός ότι υπάρχει ευελιξία στον χώρο και τον χρόνο δεν συνεπάγεται ότι οι περισσότεροι δε χρειάζονται την υποστήριξη από τον εκπαιδευτή. Πέρα από τις εκπαιδευτικές οι εκπαιδευόμενοι έχουν και συναισθηματικές ανάγκες σε αυτή την πορεία μάθησης και θεωρούν πως η επικοινωνία με τον Καθηγητή Σύμβουλο ικανοποιεί και τα δύο είδη αναγκών (Σαρακατσάνου & Βασάλα, 2011). Με αυτόν τον τρόπο παρουσιάζεται μικρότερο ποσοστό εγκατάλειψης. Η καθοδήγηση, άρα, βοηθά τόσο στη μάθηση, στην απόκτηση γνώσεων, όσο και την πρόοδο του εκπαιδευόμενου, αφού αποκτά μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση. Τέλος, λόγω της φύσης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης η επικοινωνία είναι αναγκαία. Η υποστήριξη μπορεί να είναι γνωστική, συναισθηματική, συστημική (Κωνσταντοπούλου, Αντωνίου, Αποστολάκης & Λιοναράκης, 2013).

Σύμφωνα με τον Κόκκο (όπ. αναφ. στο Κωνσταντοπούλου, Αντωνίου, κ.ά., 2013) ο εκπαιδευτής έχει ποικίλες υποχρεώσεις. Είναι σημαντική πρώτιστα η αξιολόγηση των εργασιών με την απαραίτητη ανατροφοδότηση και οι προτάσεις μεθόδων κατάλληλων για αποτελεσματική μελέτη. Ταυτόχρονα, πρέπει να οργανώσει το πρόγραμμα σπουδών με τέτοιο τρόπο, ώστε να συμβαδίζει με τις ανάγκες και τις δεξιότητες των εκπαιδευόμενων και το εκπαιδευτικό υλικό να ευνοεί την αλληλεπίδραση των μαθητών με αυτό. Πέρα, ωστόσο, από την παιδαγωγική υποστήριξη είναι δυνατόν να χρειαστεί κάποιος εκπαιδευόμενος εξατομικευμένα την υποστήριξη του διδάσκοντα, για να ενισχυθεί το ενδιαφέρον του, να λάβει ενθάρρυνση.

Επομένως, ο ρόλος του σύγχρονου εκπαιδευτικού είναι πολυποίκιλος. Είναι αυτός που μεταβάλλει τη θεωρητική σε πρακτική γνώση, είναι αυτός που θέτει τον στόχο της εργασίας. Γι' αυτό είναι σημαντικό να είναι ευέλικτος ως προς τη στρατηγική της διδασκαλίας, να αξιολογεί όχι μόνο τους μαθητές αλλά και την εκπαιδευτική διαδικασία. Παράλληλα, είναι σημαντικός ο ρόλος του ως διευκολυντή, για να καταστεί πιο εύκολη και η καλλιέργεια θετικού κλίματος μέσω του δικτύου επικοινωνίας. Έτσι θα δώσει τα απαραίτητα κίνητρα για τους μαθητές να αναπτύξουν τις δεξιότητες τους (Ευμορφοπούλου & Λιοναράκης, 2015).

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Σε αυτό το πλαίσιο, έχει παρατηρηθεί ότι οι σπουδαστές προτιμούν να επικοινωνούν με τον διδάσκοντα «πρόσωπο με πρόσωπο» μέσω των ΟΣΣ, καθώς υπάρχει μεγαλύτερη αμεσότητα για την επίλυση αποριών, υπάρχει ουσιαστική αλληλεπίδραση και η ομάδα μπορεί να επιδράσει θετικά μέσα από την παρουσίαση ποικιλίας απόψεων σύντομα (Κωνσταντοπούλου, Αντωνίου, κ.ά., 2013).

Στην ΕξΑΕ είναι αναγκαίο η επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευόμενου εκπαιδευτικού να είναι αμφίδρομη και να υπάρχει ουσιαστικός άμεσος διάλογος, από τον οποίο θα μπορεί ο εκπαιδευόμενος να επωφεληθεί. Αυτός είναι και ο λόγος που πραγματοποιούνται ανά τακτά διαστήματα Ομαδικές Συμβουλευτικές Συναντήσεις (ΟΣΣ) με σκοπό να ικανοποιηθούν οι διδακτικοί στόχοι (Ευμορφοπούλου & Λιοναράκης, 2015).

Η τηλεφωνική επικοινωνία μπορεί να προτιμάται λόγω της αμεσότητας στην επίλυση αποριών, την ευελιξία και τον προσωπικό τόσο της συζήτησης σε ένα οικείο κλίμα (Κωνσταντοπούλου, Αντωνίου, κ.ά., 2013). Βέβαια είναι σημαντική πλέον και η επικοινωνία και αλληλεπίδραση μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σε ένα άτυπο πλαίσιο, προσφέροντας πολλά οφέλη στο επίπεδο της υποστήριξης (Bruguera, Guiter & Romeu, 2019). Τέλος, η ηλεκτρονική αλληλογραφία, αν και δεν είναι τόσο άμεση, είναι βοηθητική, καθώς μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς να υπάρχει το πρόβλημα των χρονικών περιορισμών, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζει τη μονιμότητα του γραπτού λόγου (Κωνσταντοπούλου, Αντωνίου, κ.ά., 2013).

Συνοψίζοντας, φαίνεται ότι καίριος παράγοντας για την επιτυχία των σπουδών αποτελεί η υποστήριξη του φοιτητή. Γι' αυτό το λόγο είναι σημαντικό ο καθηγητής να χρησιμοποιεί όλα τα διαθέσιμα μέσα και τρόπους επικοινωνίας προσαρμοσμένα στις ανάγκες του εκάστοτε διδασκόμενου (Παπαδημητρίου, 2014). Το οικείο κλίμα, η υπομονή, η κατανόηση του καθηγητή και ο ευγενικός τρόπος συμπεριφοράς απέναντι στους διδασκόμενους φαίνεται να είναι ορισμένα από τα χαρακτηριστικά που αίρουν τα όποια προβλήματα μπορούν να προκύψουν (Σαρακατσάνου & Βασάλα, 2011).

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

5 Αριστοτέλης

5.1 Εισαγωγή

Σύμφωνα με τον Wittgenstein (1986) πολλοί ισχυρίζονται πως η φιλοσοφία μένει στάσιμη χωρίς να επιλύονται τελικά τα μεγάλα φιλοσοφικά ερωτήματα. Όσοι υποστηρίζουν αυτή την άποψη δεν αντιλαμβάνονται τον λόγο που πρέπει έτσι να είναι τα πράγματα. Οι άνθρωποι φιλοσοφώντας προσπαθούν να ξεπεράσουν τα όρια της νόησης, της διάνοιας. Στο πλαίσιο αυτού του προβληματισμού θα εξετάσουμε σε αυτό το κεφάλαιο την ηθική αρετή του Αριστοτέλη, αφού πρώτα γνωρίσουμε τη ψυχοσύνθεσή του μέσα από τη ζωή και το έργο του.

5.2 Η ζωή του Αριστοτέλη

Ο Διογένης ο Λαέρτιος μας παραθέτει την αρχαιότερη βιογραφία του Αριστοτέλη. Ο Αριστοτέλης γεννήθηκε το 384 π.Χ. στα Στάγειρα της Χαλκιδικής. Πατέρας του ήταν ο Νικόμαχος και ήταν γιατρός στην υπηρεσία του βασιλιά Αμύντα Γ΄. Μητέρα του ήταν η Φαιστός από τη Χαλκίδα και προερχόταν από οικογένεια γιατρών.

Το 367 π.Χ. ο Σταγειρίτης ξεκινά τις σπουδές του στην Ακαδημία. Τότε ο Πλάτωνας έλειπε στο δεύτερο ταξίδι του στη Σικελία. Στην Ακαδημία έμεινε 20 χρόνια κατά τα οποία, αφού ολοκλήρωσε τις σπουδές, συνέχισε την έρευνα και τη διδασκαλία, με διαφορετική προσέγγιση όμως από αυτή που είχε ο Πλάτωνας.

Το 347 π.Χ. με πρόσκληση του φίλου του Ερμιά πηγαίνει στον Αταρνέα και στην Άσσο. Εκεί γνωρίζει τον Θεόφραστο, τον οποίο ακολουθεί στην Λέσβο.

Το 343/342 π.Χ. ο Φίλιππος καλεί τον Αριστοτέλη να γίνει διδάσκαλος τους Αλεξάνδρου.

Το 340 π.Χ. ο Αλέξανδρος έγινε αντιβασιλέας και ο Αριστοτέλης καταφεύγει στα Στάγειρα

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

ως το 335 π.Χ. που ομαλοποιήθηκε η πολιτική κατάσταση και επέτρεπε την επιστροφή του στην Αθήνα.

Το 323 π.Χ., έτος θανάτου του Αλεξάνδρου, ο Αριστοτέλης φεύγει για δεύτερη φορά από την Αθήνα και αυτή τη φορά πηγαίνει στη Χαλκίδα, στο σπίτι της μητέρας του, όπου και πεθαίνει έναν χρόνο αργότερα τον Οκτώβριο του 322 π.Χ. (Nesselrath, 2013).

5.3 Τα έργα του Αριστοτέλη

Τα έργα του Αριστοτέλη δεν σώθηκαν ολόκληρα. Κυρίως έχουμε τις προσωπικές του σημειώσεις για τις παραδόσεις των μαθημάτων του. Η διάδοση του αριστοτελικού στοχασμού ξεκινά με την έκδοση των διδακτικών συγγραμμάτων, τρεις αιώνες μετά που πέθανε (Κάλφας, 2022).

Τα έργα του διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

Λογικά: Κατηγορίες, Περί Ερμηνείας, Τοπικά, Περί των σοφιστικών ελέγχων, Αναλυτικά πρότερα, Αναλυτικά ύστερα.

Φυσικά – Βιολογικά: Φυσικά, Περί ουρανού, περί γενέσεως και φθοράς, μετεωρολογικά, Περί τα ζώα ιστορίες, Περί ζώων γενέσεως, Περί ζώων πορείας, Περί ζώων κινήσεως, Περί ψυχής, «Μικρά Φυσικά».

Μεταφυσικά- Οντολογικά: Τα μετά τα φυσικά.

Ηθικά: [Ηθικά μεγάλα], Ηθικά Ευδήμεια, Ηθικά Νικομάχεια.

Πολιτικά: Πολιτικά, Αθηναίων Πολιτεία.

Ρητορική & Ποιητική: Ρητορική τέχνη, Περί ποιητικής.

Αποσπάσματα: Εύδημος, Περί φιλοσοφίας, Περί ιδεών, Προτρεπτικός, Περί αγαθού (Κάλφας, 2014).

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

5.4 Η αξία του Αριστοτέλη

Από το πλήθος των φιλοσόφων ο Αριστοτέλης κατέχει μία ξεχωριστή θέση στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία. Οι λόγοι που τον καθιστούν τόσο σημαντικό είναι πολλοί. Αρχικά, ο Αριστοτέλης αποτέλεσε τη βάση της μετέπειτα φιλοσοφίας. Ο τρόπος σκέψης του φιλοσόφου αποτέλεσε πρότυπο για τους μεταγενέστερους φιλοσόφους. Είναι άλλωστε ο πρώτος που «υλοποίησε μια πλήρη εγκυκλοπαίδεια της γνώσης», αφού με το έργο του σώθηκαν ως σήμερα οι πιο πολλές πληροφορίες για την πρώιμη αρχαία ελληνική σκέψη, διαίρεσε τη φιλοσοφία και την επιστήμη σε τομείς που διατηρούμε ως σήμερα και εισήγαγε νέα επιστημονικά αντικείμενα. Σημαντικό είναι παράλληλα, πως με τον τρόπο γραφής του Αριστοτέλη ουσιαστικά η φιλοσοφία υιοθέτησε έναν πιο σύγχρονο λόγο εμπλουτισμένο με νέους όρους.

Ίσως το πιο καίριο που πρέπει να τονιστεί είναι πως ο αριστοτελικός στοχασμός διακρίνεται από διαχρονικότητα, έχει απήχηση μέχρι και σήμερα και ασκεί παγκόσμια επιρροή (Κάλφας, 2015).

5.5 Ηθικά Νικομάχεια – Η «ηθική» του Αριστοτέλη

Τα Ηθικά Νικομάχεια τοποθετούνται στην τελευταία περίοδο των αριστοτελικών έργων και είναι φανερό η διαφορετική φιλοσοφική ματιά σε σχέση με τον δάσκαλό του τον Πλάτωνα. Ο Αριστοτέλης δεν μένει σε γενικές φιλοσοφικές σκέψεις αλλά «λαμβάνει υπόψη του το εδώ και τώρα της ανθρώπινης συμπεριφοράς», όπως αναφέρει ο Lesky (1975). Με το έργο αυτό αναλύει την ηθικότητα, όπως συνδέεται με την καθημερινή ζωή. Η ευδαιμονία ως ύψιστο ζητούμενο του ανθρώπου μπορεί να κατακτηθεί μόνο με τις πράξεις, όταν αυτές συνδέονται με την αρετή. Γι' αυτό προσπαθεί να την προσδιορίσει και να κάνει σαφές πώς κατακτάται. (Lesky, 1975)

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Ο Αριστοτέλης θεωρεί πως η ηθική σχετίζεται με την πολιτική ως μία ενότητα. Ξεκινώντας τα Ηθικά Νικομάχεια αναφέρουν ότι κάθε πράξη προϋποθέτει έναν σκοπό. Ο τελικός σκοπός - η ευδαιμονία μέσα από την αυτάρκεια- είναι κοινός τόσο για το άτομο όσο και για την πόλη, εξού και η ηθική συνδέεται με την πολιτική, αφού οι πράξεις του ατόμου ως πολίτη επηρεάζουν άμεσα τη ζωή της πόλης. Αυτό προκύπτει και από το γεγονός ότι ο άνθρωπος ως φύσει ζώο πολιτικό μόνο στα πλαίσια της πόλης μπορεί να φτάσει στην τελείωση, την ολοκλήρωση (Nesselrath, 2013).

Η σύνδεση πολιτικής και ηθικής είναι αντίστοιχη με τη σχέση του όλου με το μέρος, εφόσον το όλον (η πόλις) έχει προτεραιότητα έναντι του μέρους (πολίτης). Γι' αυτό ο Αριστοτέλης στα κείμενά του δεν φαίνεται να διακρίνει την ηθική με την πολιτική, αφού αυτοί οι δύο όροι είναι «ταυτόσημοι» για τον φιλόσοφο και μπορούμε να πούμε ότι σήμερα θα αποδίδονταν με τον όρο «κοινωνική ηθική» (Μπαγιόνας, 1999). Αυτός είναι και ο λόγος που ένα από τα έργα του νομοθέτη είναι και η παιδεία, εφόσον με τους κατάλληλους νόμους θα μάθει ο νέος ότι η ηθική του ατόμου ταυτίζεται με αυτή της πόλης- κράτους (Τερέζης, 1998).

Κάθε ον από τη στιγμή της γέννησής του έχει έναν συγκεκριμένο σκοπό να υπηρετήσει και όταν επιτελέσει αυτόν τον σκοπό, το τέλος του, φτάνει στην τελείωση, την ολοκλήρωση, την εντελέχεια σύμφωνα με τον Σταγειρίτη (Ιγνατιάδης, 1980, Τσάτσος, 1996). Πάνω σε αυτό διατυπώνει ο W.D. Ross (1993) ότι η φύση του κάθε όντος επομένως, προέρχεται «από τον προορισμό και όχι την προέλευση». Η ευδαιμονία του ανθρώπου είναι εφικτή, αν ο καθένας εκτελεί με σωστό τρόπο το έργο που του έχει από τη φύση ανατεθεί και αυτό δύναται να επιτευχθεί, αν οι δυνάμεις της ψυχής βρίσκονται σε καλή κατάσταση (αρετή) (Nesselrath, 2013).

Η ηθική αρετή είναι ένα μόνιμο στοιχείο του χαρακτήρα που προέρχεται από την ελεύθερη επιλογή (έξις προαιρετική). Η επιλογή αυτή είναι αποτέλεσμα των κατάλληλων πράξεων, της εμπειρίας, της παιδείας και της υποκειμενικής μεσότητας. Κριτήριο οριοθέτησης της υποκειμενικότητας αποτελεί η λογική του φρόνιμου ανθρώπου (Μπαγιόνας, 1994). Η φρόνηση σε αυτό το σημείο προσεγγίζει το «μηδέν άγαν», οδηγεί τον άνθρωπο να συμπεριφέρεται με μέτρο (Κάλφας, 2015). Άρα, βασική έννοια της ηθικής

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

και της πολιτικής είναι η φρόνηση, μία έξη που ακολουθεί τον ορθό λόγο και μας βοηθά να διακρίνουμε το καλό από το κακό (Βαλαλά – Πεντζοπούλου, 1992).

Σε αντίθεση με τον Σωκράτη, ο Αριστοτέλης δεν πίστευε πως η πράξη εξαρτάται μόνο από τον λόγο και αυτό είναι που δεν καθιστά την αρετή απόλυτα διδακτή. Η συνύπαρξη του λόγου και του άλογου μέρους της ψυχής «γεννά» την πράξη. Ο εθισμός στις ενάρετες πράξεις θα δημιουργήσει το κατάλληλο έδαφος. Ωστόσο, δεν έχουμε αρετή, αν η άσκηση των ενάρετων πράξεων γίνεται χωρίς λογική, γιατί ενάρετες πράξεις υφίστανται μόνο με την συνειδητή απόφαση σύμφωνα πάντα με τον ορθό λόγο (Τσάτσος, 1996).

Η αρμόζουσα συμπεριφορά είναι αποτέλεσμα ενός είδους γνώσης. Η γνώση διακρίνεται σε τρία είδη: θεωρητική (σοφία και επιστήμη), ποιητική (τέχνη), πρακτική (πράξη). Η πολιτική είναι η ανώτερη από τις πρακτικές γνώσεις και μέρος αυτής αποτελεί η ηθική (Θεοδώρου, 2015). Η αρετή, ωστόσο, δεν είναι μόνο γνώση. Μπορεί κάποιος να γνωρίζει ποιος είναι ο σωστός τρόπος ζωής και δράσης, αλλά αυτή η γνώση να αδρανεί τη στιγμή της πράξης. Για την πράξη της αρετής, άρα, χρειάζεται η εξειδίκευση στην εκάστοτε πράξη. (Τσάτσος, 1996).

Για να γίνει πιο κατανοητό, πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι ο Αριστοτέλης διακρίνει δύο είδη μεσότητας, την αντικειμενική (κατά τὸ πρᾶγμα) και την υποκειμενική (πρὸς ἡμᾶς). Ο άνθρωπος με την έλλογη ελεύθερη απόφαση βρίσκει το υποκειμενικό μέσο ρυθμίζοντας τη δράση του με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποφύγει την υπερβολή και την έλλειψη. Στα συναισθήματα υπάρχει η ηδονή και η λύπη, επομένως για την κατάκτηση της αρετής πρέπει να αισθανόμαστε ηδονή ή λύπη με τον ορθό τρόπο, στον κατάλληλο χρόνο (Ross, 1993).

Κριτήρια για την ηθική πράξη και τα πάθη σύμφωνα με τον φιλόσοφο είναι, αν επιτελέστηκε τη στιγμή που πρέπει, σε σχέση με τα πράγματα που πρέπει, για τους ανθρώπους που πρέπει, για τον λόγο που πρέπει, με τον τρόπο που πρέπει. Όπως έχει σχολιάσει και ο Όλοφ Ζιγκον (1991: 43-44) «η ηθική διαλύεται σε μία περιπτωσιολογία δίχως άκρη». Άρα, δεν φαίνεται να υποστηρίζει την επιταγή απόλυτων κανόνων της ηθικής (Κάλφας, 2015).

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Ο άνθρωπος είναι ενάρετος, όταν γνωρίζει τι πράττει, επιλέγει συνειδητά την πράξη αυτή και την υιοθετεί ως μόνιμο τρόπο συμπεριφοράς. Για να χαρακτηριστεί η πράξη αγαθή, πρέπει να υπάρχουν δύο προϋποθέσεις: αφενός η συγκεκριμένη πράξη ήταν η πιο σωστή δεδομένων των εκάστοτε συνθηκών, αφετέρου έχει αγαθά κίνητρα (Ross, 1993). Το ήθος αποτελεί τον εθισμό του ανθρώπου στο αγαθό. Η ηθική σχετίζεται με την προαίρεση του αγαθού και επηρεάζει την καθημερινή συμπεριφορά.

Το τέλος των Ηθικών Νικομαχείων μαρτυρά ότι «συνεχίζει» τη σκέψη του ο Αριστοτέλης στα Πολιτικά, αφού ο ίδιος συνδέει όπως είδαμε την ηθική με την πολιτική (Lesky, 1975)

5.6 Πρόγραμμα σπουδών Αρχαία Ελληνικά /(ΦΕΚ 28 Φεβρουαρίου 2023 – Αρ. φύλλου 1096)

5.6.1 Φυσιογνωμία και Σκοπός του μαθήματος

Το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας (ΑΕΓΓ) μελετά τη γλώσσα, τη γραμματεία και ευρύτερα τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό μέσα από μία ευρύτερη εξέταση των κειμένων που έχουν σωθεί, για να εξοικειωθεί σταδιακά ο μαθητής με τον αρχαίο ελληνικό λόγο και πολιτισμό. Μελετώνται συστηματικά τόσο η αρχαιογλωσσία όσο και η αρχαιογνωσία.

Η διδασκαλία της ΑΕΓΓ προσανατολίζεται στο να κατανοήσουν οι μαθητές τον στοχασμό και τις αξίες της ανθρωποκεντρικής αρχαιοελληνικής κοινωνίας. Έτσι, θα μπορούν οι νέοι μέσα από την κριτική ματιά τους να ανακαλύψουν τη διαλεκτική σχέση του παρελθόντος με το παρόν και να προσδιορίσουν καλύτερα τη θέση τους στον σύγχρονο κόσμο. Επομένως, οι ανθρωπιστικές αξίες που λαμβάνουν λειτουργούν αντισταθμιστικά στον σημερινό τεχνοκρατικό χαρακτήρα της κοινωνίας.

Παράλληλα, είναι σημαντικό πως μέσα από τη μελέτη των αρχαίων κειμένων εμπλουτίζεται η γλώσσα των μαθητών, αναπτύσσοντας την ακριβολογία, βελτιώνοντας την ορθογραφία, ενισχύοντας την λακωνικότητα.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Η διδασκαλία της ΑΕΓΓ βοηθά τον μαθητή να καλλιεργήσει την κριτική, την προσοχή, να οργανώσει την κρίση και τον λόγο του, να αναπτύξει δημιουργικά την μνημονική ικανότητα. Η οικουμενικότητα και η διαχρονικότητα των αρχαίων κειμένων αποτελούν βάση του σύγχρονου πολιτισμού παγκοσμίως και συμβάλουν στο να ενστερνιστεί ο μαθητής αξίες απαραίτητες σε μία πολυπολιτισμική κοινωνία.

5.6.2 Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος

Οι μαθητές με τη διδασκαλία της ΑΕΓΓ θα είναι σε θέση:

- να εντοπίζουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των διάφορων γραμματειακών ειδών και ανάλογα να ερμηνεύουν το εκάστοτε κείμενο (γραμματειακός γραμματισμός),
- να αξιοποιούν πληροφορίες με βάση το επικοινωνιακό πλαίσιο του κειμένου (κειμενικός γραμματισμός),
- να εκφράζουν τις ιδέες τους, ερμηνεύοντας το κείμενο μέσα από μία ολιστική θεώρηση του κειμένου (κριτικός γραμματισμός),
- να συσχετίζουν το λεξιλόγιο της αρχαίας και της νέας ελληνικής, ώστε να είναι ικανοί να διαβάζουν πρωτότυπα αρχαιοελληνικά κείμενα, εφαρμόζοντας τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει στη γραμματική και το συντακτικό (γλωσσικός γραμματισμός),
- να ενισχύουν τον λόγο τους, προφορικό και γραπτό, εκτιμώντας την αξία του αρχαιοελληνικού λόγου (γλωσσικός γραμματισμός),
- να συγκρίνουν τις νεοελληνικές μεταφράσεις του αρχαίου ελληνικού κειμένου, από τη στιγμή που αυτές προκύπτουν και μέσα από την ερμηνευτική σκοπιά (κειμενικός/κριτικός γραμματισμός),
- να ερμηνεύουν μέσα από διάφορες οπτικές το αρχαίο κείμενο τόσο στη συγχρονία όσο και τη διαχρονία (κριτικός/ κοινωνικός/ πολιτειακός γραμματισμός),

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

- να διευρύνουν τις γνώσεις τους στην ΑΕΓΓ, ώστε να αναγνωρίζουν να απολαμβάνουν κάθε μορφή επιβίωσης του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού (κριτικός/ αισθητικός γραμματισμός),
- να αναζητούν τη γνώση μέσα από τα ψηφιακά μέσα, να επεξεργάζονται και να παράγουν ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα (ψηφιακός γραμματισμός),
- να οξύνουν τις αναγνωστικές τους ικανότητες μέσα από τον αναστοχασμό (μεταγνωστικές ικανότητες).

5.6.3 Περιεχόμενο του μαθήματος

Για τη διδασκαλία της ΑΕΓΓ επιλέχθηκαν τέτοια κείμενα, ώστε να ενισχυθεί η δημοκρατικότητα, η ενσυναίσθηση, το αίσθημα ευθύνης για την επίλυση παγκόσμιων προβλημάτων στη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη κοινωνία. Για τους μαθητές της Γ΄ Λυκείου Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών (ΟΠΑΣ) κρίθηκαν κατάλληλα κείμενα της αρχαιοελληνικής φιλοσοφίας που αφορούν τον διαχρονικό προβληματισμό του ανθρώπου, όπως η φύση των πραγμάτων, η ουσία του κόσμου, οι ηθικές αξίες, οι πολιτικές επιλογές, η ομορφιά της φύσης και η ουσία της τέχνης.

Οι θεματικές ενότητες που διδάσκονται στο βιβλίο «Φάκελος Υλικού» είναι οι εξής:

- Α. Η αντίληψη για τη φιλοσοφία και τη λειτουργία της στη διαμόρφωση του εαυτού (ανθολόγιο κειμένων)
- Β. Η δημιουργία της ανθρώπινης κοινωνίας και η πολιτική αρετή (Πλάτων, Πρωταγόρας)
- Γ. Η παιδεία και η αναζήτηση της αλήθειας – η ανθρώπινη φύση και το χρέος του φιλοσόφου (Πλάτων, Πολιτεία – «η αλληγορία του σπηλαίου»)
- Δ. Ο άνθρωπος ανάμεσα στους ανθρώπους – η ηθική αρετή (Αριστοτέλης, Ηθικά Νικομάχεια)
- Ε. Ο άνθρωπος μέσα στην πόλη – η πολιτική αρετή και η πολιτική εξουσία (Αριστοτέλης, Πολιτικά)

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

6 Περιγραφή του Εκπαιδευτικού Υλικού

6.1 Τεχνολογικά μέσα ανάπτυξης του Ε.Υ.

Στην παρούσα εργασία για την παρουσίαση του ΕΥ χρησιμοποιήθηκαν ποικίλα μέσα με σκοπό να ενισχυθεί η πολυμεσικότητα που είναι αναγκαία στα προγράμματα εξ αποστάσεως διδασκαλίας. Τα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν ήταν τα εξής:

1] H5P – εργαλείο δημιουργίας ψηφιακού Ε.Υ.

Το H5P είναι ένα online εργαλείο ανοικτού κώδικα για τη δημιουργία διαδραστικού περιεχομένου σε HTML5. Το υλικό που δημιουργείται στο H5P είναι δυνατόν να ενσωματωθεί σε πλατφόρμες και ιστολόγια. Στη συγκεκριμένη εργασία χρησιμοποιήθηκαν το Course Presentation (Διαδραστική Παρουσίαση) και το Accordion (Αναδιπλούμενο μενού). Στο Course Presentation διαμορφώθηκαν οι διαφάνειες του εκπαιδευτικού υλικού όλων των ενοτήτων συνδυάζοντας κείμενο, ήχο, εικόνες, βίντεο (διαδραστικά και μη), υπερσυνδέσμους και δραστηριότητες για αφόρμηση και αξιολόγηση (ασκήσεις αυτοαξιολόγησης ανοικτού και κλειστού τύπου). Το Accordion χρησιμοποιήθηκε, ώστε να παρουσιαστούν εισαγωγικά σε κάθε διδακτική ενότητα ο σκοπός, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, οι λέξεις κλειδιά, η δομή της εκάστοτε Δ.Ε. και ο χρόνος μελέτης.

Εικόνα 2: Εργαλείο H5P

2] Πλατφόρμα Chamilo

Η διαδικτυακή πλατφόρμα Chamilo αποτελεί ένα Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης (ΣΔΜ / LMS- Learning Management System), ένα Web-based λογισμικό, που μέσα από ένα

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

περιβάλλον εργασίας, παρέχει πληροφορίες, μαθήματα και περιεχόμενο (Σοφός, Κώστας κ.ά., 2015, Kasim & Khalid, 2016). Ο χρήστης έχει πρόσβαση μέσω οποιουδήποτε φυλλομετρητή, από οποιοδήποτε λειτουργικό σύστημα, χωρίς να είναι ανάγκη να εγκατασταθεί στον υπολογιστή του τοπικά κάποιο άλλο πρόγραμμα. Λόγω του σχεδιασμού τους τα ΣΔΜ εξασφαλίζουν εύκολη και πρόσβαση και είναι ευέλικτα ως προς τον χρόνο, τον τόπο και τον ρυθμό που συντελείται η μάθηση (Adzharuddin, 2013, Μαυροειδής, 2014). Τα ΣΔΜ ανοιχτού κώδικά έχουν κυρίως μαθητοκεντρικό χαρακτήρα, με πολλές δυνατότητες επικοινωνίας και διαχείρισης για την ενίσχυση της αυτο-ρύθμισης και αυτονομίας του εκπαιδευόμενου (Kehrwald & Parker, 2019).

Στην παρούσα εργασία στην πλατφόρμα Chamilo ενσωματώθηκε το υλικό που δημιουργήκε με το εργαλείο H5P. Παράλληλα, αξιοποιήθηκε η δυνατότητα του forum της πλατφόρμας. Ονομάστηκε «Συζήτηση» και χρησιμοποιήθηκε τόσο στην Εισαγωγή, για να εκφράσουν τη γνώμη τους οι συμμετέχοντες σχετικά με τη χρησιμότητα της διδασκαλίας των αρχαίων ελληνικών, αλλά και στην τελευταία Δ.Ε. με ένα παρεμφερές ερώτημα, για να διαπιστωθεί, αν υπήρξε αλλαγή της στάσης των μαθητών μετά την παρακολούθηση του Ε.Υ. Στη 2^η Δ.Ε. το forum χρησιμοποιήθηκε, για να πραγματοποιηθεί μία δραστηριότητα παραλληλισμού του εξεταζόμενου αρχαίου κειμένου με ένα απόσπασμα της Πολιτείας του Πλάτωνα.

Τέλος, από τις δυνατότητες της πλατφόρμας Chamilo χρησιμοποιήθηκε στη 3^η Δ.Ε. η διενέργεια ενός «Τεστ», για την αξιολόγηση των εκπαιδευομένων.

Εικόνα 3: Πλατφόρμα Chamilo

3] Ψηφιακό περιβάλλον Padlet

Το Padlet είναι ένα Web 2.0 εργαλείο για την ανάρτηση και δημοσίευση πολυμεσικού υλικού. Αποτελεί έναν ψηφιακό «πίνακα», στον οποίο διαδικτυακά μπορούν εκπαιδευτές

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

και εκπαιδευόμενοι να «ανεβάσουν» υλικό, να σχολιάσουν, να επικοινωνήσουν απαντώντας σε ερωτήσεις ή ανταλλάσσοντας γνώμες.

Στην παρούσα εργασία ζητήθηκε από τους εκπαιδευόμενους να παραθέσουν στο Padlet ποιες λέξεις του αρχαιοελληνικού κειμένου θεωρούν ότι χρησιμοποιούνται έως και σήμερα.

Εικόνα 4: Ψηφιακό περιβάλλον Padlet

4] Ψηφιακό λογισμικό Doodly

Το Doodly αποτελεί ένα λογισμικό κινουμένων σχεδίων για τη δημιουργία ρεαλιστικών βίντεο σε πίνακα και κατά αυτόν τον τρόπο εξυπηρετεί την ανάγκη για πολυμεσικότητα, αφού μέσα από την οπτική αναπαράσταση οξύνεται το ενδιαφέρον των δεκτών. Το συγκεκριμένο λογισμικό χρησιμοποιήθηκε στην 1^η Δ.Ε για την εξέλιξη του όρου «ευδαιμονία» και στη 2^η Δ.Ε. για τη συνοπτική παρουσίαση του αριστοτελικού ορισμού για την αρετή.

Εικόνα 5: ψηφιακό λογισμικό Doodly

5] Λογισμικό ψηφιακής αφήγησης Plotagon Studio

Με το λογισμικό Plotagon Studio μπορεί ο χρήστης να δημιουργήσει ψηφιακές αφηγήσεις/ animation εξυπηρετώντας την ανάγκη για πολυμεσικότητα που θα προσελκύσει το ενδιαφέρον των μαθητών.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Το συγκεκριμένο λογισμικό χρησιμοποιήθηκε για τη δημιουργία βίντεο σε όλες τις Δ.Ε. για εισαγωγικό βίντεο αφόρμησης, για την παράθεση πληροφοριών και για σύνοψη.

Εικόνα 6: Λογισμικό Plotagon studio

6] Εφαρμογή BookCreator

Μέσω της εφαρμογής Bookcreator μπορεί ο χρήστης να δημιουργήσει εύκολα ένα ψηφιακό βιβλίο εισάγοντας ποικίλα πολυμεσικά στοιχεία (ήχο, εικόνα, βίντεο, κείμενο). Στο συγκεκριμένο Ε.Υ. χρησιμοποιήθηκε στη 2^η Δ.Ε., για να συνδέσει ο μαθητής την ενότητα που παρουσιάζεται στο παρόν εκπαιδευτικό υλικό με τις υπόλοιπες του σχολικού εγχειριδίου.

Εικόνα 7: Εφαρμογή BookCreator

7] Η εφαρμογή Actionbound

Η διαδραστική εφαρμογή Actionbound επιτρέπει στον χρήστη να δημιουργήσει ένα είδος παιχνιδιού μέσω του κινητού τηλεφώνου, αφού οι «παίκτες» σκανάρουν το QR Code που τους δίνεται. Στο παρόν Ε.Υ. χρησιμοποιήθηκε στην 2^η Δ.Ε. ως ένα παιχνίδι «εμπέδωσης» της αποκτηθείσας γνώσης.

Εικόνα 8: Η εφαρμογή Actionbound

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

8] Λοιπές διαδικτυακές εφαρμογές

Για τη δημιουργία του Ε.Υ. χρησιμοποιήθηκαν και άλλα ψηφιακά εργαλεία και εφαρμογές, όπως:

- Ηχογράφηση και επεξεργασία των αρχείων αυτών μέσω εφαρμογών smartphone κινητού τηλεφώνου.
- kahoot (<https://kahoot.com/>): για την αξιολόγηση των εκπαιδευόμενων μέσω παιχνιδιού.
- Crsossword Labs (<https://crosswordlabs.com/>): για τη δημιουργία σταυρόλεξου στην 3^η Δ.Ε.
- Canvas (<https://www.canva.com/>)
- Παρουσίαση μέσω Power Point

6.2 Θεωρίες μάθησης που βασίστηκε ο σχεδιασμός του Ε.Υ.

Ο σχεδιασμός του Ε.Υ. στηρίχτηκε στις παρακάτω Θεωρίες Μάθησης:

Θεωρία του εποικοδομισμού

Η θεωρία του εποικοδομισμού επισημαίνει ότι για την κατάκτηση της γνώσης πρέπει να υπάρχει διάδραση και επίλυση «αληθινών» προβλημάτων. Αυτό οδήγησε στην αναγνώριση του εκπαιδευτικού λογισμικού ως ένα εργαλείο μετάδοσης γνώσεων μέσω των περιβαλλόντων προσομοίωσης. Παράλληλα, διατυπώθηκαν απόψεις για την κατάκτηση της γνώσης μέσα από την ανακάλυψη και τη διερεύνηση. Οι νέες γνώσεις που αποκτά ο μαθητής οικοδομούνται από τον ίδιο μέσω καινούργιων εμπειριών, επιχειρώντας να ενσωματώσει τις νέες πληροφορίες στις ήδη υπάρχουσες γνώσεις. Κατά αυτό τον τρόπο η ενεργός δράση του μαθητή τον καθιστά δημιουργό της γνώσης του. Σημαντικότεροι εκπρόσωποι αυτής της Θεωρίας είναι οι: Dewey, Piaget, Bruner, Vygotsky, Papert (Δημητριάδης, 2016).

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Θεωρία του κονεκτιβισμού

Κατά τον κονεκτιβισμό «η γνώση οργανώνεται με τη μορφή δικτύου συνδεδεμένων κόμβων» και είναι αποτέλεσμα των συνδέσεων που πραγματοποιούνται μέσα από τις ενέργειες, τις εμπειρίες των εκπαιδευόμενων. Επομένως, η γνώση δεν είναι δυνατόν ούτε να οικοδομηθεί ούτε να μεταφερθεί, αλλά μέσω των δραστηριοτήτων να επεκτείνουν ένα δίκτυο συνδεδεμένων κόμβων πληροφορίας (Downes, 2012).

Θεωρία του συμπεριφορισμού

Σύμφωνα με αυτή τη Θεωρία Μάθησης η συμπεριφορά του εκάστοτε ατόμου ελέγχεται και καθορίζεται από ποικίλους περιβαλλοντικούς παράγοντες. Συνακόλουθα, η κατάκτηση της νέας γνώσης συντελείται λόγω των συνδέσεων μεταξύ των ερεθισμάτων του περιβάλλοντός του και της συμπεριφοράς του σε αυτά τα ερεθίσματα. Οι συμπεριφοριστές υποστηρίζουν πως η συμπεριφορά του ατόμου είναι δυνατόν να καθοριστεί μέσα από τη συστηματική εκπαίδευση. Κύριοι εκπρόσωποι υπήρξαν οι: Pavlov, Thorndike, Watson, Skinner (Δημητριάδης, 2016).

Η Ταξινόμια του Bloom

Σύμφωνα με τον Bloom (1956) διακρίνονται τρεις κατηγορίες διδακτικών στόχων:

- α] γνωστικοί (διεργασία της γνώσης),
- β] συναισθηματικοί (καλλιέργεια αξιών, στάσεων),
- γ] ψυχοκινητικοί (διαμόρφωση ποικίλων δεξιοτήτων).

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Εικόνα 9: Η ταξινομία του Bloom

Οι Anderson και Krathwohl (2001) μετέβαλαν το μοντέλο του Bloom ως προς τη σειρά των επιπέδων και τη χρήση ρημάτων αντί ουσιαστικών στα ονόματα των επιπέδων. Τα νέα επίπεδα διατυπωμένα μέσω ρημάτων ήταν τα εξής: Θυμάμαι, Κατανοώ, Εφαρμόζω, Αναλύω, Αξιολογώ, Δημιουργώ.

Εικόνα 10: Η αναθεωρημένη ταξινομία του Bloom

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

6.3 Η δομή και η μορφή του Ε.Υ.

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας δημιουργήθηκε υλικό για την εξ αποστάσεως διδασκαλία της 15ης Διδακτικής Ενότητας του Φακέλου Υλικού Αρχαίων Ελληνικών Ομάδας Προσανατολισμού Γ΄ Ενιαίου Λυκείου.

6.3.1 Είσοδος στο Chamilo – Περιγραφή μαθήματος

Για να μπορέσει ο μαθητής να παρακολουθήσει το μάθημα «Ο ορισμός της αρετής» στην πλατφόρμα Chamilo πρέπει να επισκεφτεί τον σύνδεσμο:

http://chamilo.datacenter.uoc.gr/metchamilo/courses/OORISMOSTHSARETHSARXAIANELLHNIKAG/index.php?id_session=0

Το εκπαιδευτικό υλικό δημιουργήθηκε με τη βοήθεια του εργαλείου H5P και ενσωματώθηκε στην πλατφόρμα Chamilo.

Η αρχική σελίδα καλωσορίζει τους μαθητές στο μάθημα και τους κατευθύνει να επισκεφτούν την περιγραφή του μαθήματος και το μονοπάτι γνώσης.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Ο ορισμός της αρετής ...

Σε καλωσορίζουμε στο μάθημα:

"Ο ορισμός της αρετής"

(Αρχαία Ελληνικά Γ' Λυκείου - 15η Διδακτική Ενότητα του Φακέλου Υλικού)

Ελπίζω μαζί να ανακαλύψουμε την αριστοτελική αρετή!

Για να ακολουθήσεις το "μονοπάτι" της αρετής
πρέπει πρώτα να μελετήσεις το περιεχόμενο του μαθήματος.

Πάτα στο **"Μονοπάτι Γνώσης"**.

Σταματάκη Ελευθερία

Περιγραφή μαθήματος

Μονοπάτι γνώσης

Εικόνα 11: Αρχική σελίδα

Στην περιγραφή του μαθήματος μπορεί ο μαθητής να δει τον σκοπό, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και αντιλήψεων, τις διδακτικές ενότητες του μαθήματος, τις μαθησιακές δραστηριότητες και διδακτικές μεθόδους καθώς και ορισμένες βιβλιογραφικές πηγές.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Ο ορισμός της αρετής ... / Περιγραφή
Τίτλος Μαθήματος
15η Διδακτική Ενότητα - Ο ορισμός της αρετής
Σκοπός
Σκοπός του συγκεκριμένου μαθήματος είναι η ανάλυση της 15ης Διδακτικής Ενότητας του Φακέλου Υλικού. Ειδικότερα επιχειρείται μια ολιστική προσέγγιση του αρχαίου κειμένου, παρουσιάζοντας τη μετάφραση, προσεγγίζοντας ερμηνευτικά το κείμενο και γεφυρώνοντας το παρελθόν με το παρόν μέσω της ετυμολογίας των λέξεων που συναντώνται.
Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα
Μέχρι το τέλος του μαθήματος θα είστε σε θέση να: Σε επίπεδο γνώσεων: • διακρίνετε τον αριστοτελικό φιλοσοφικό στοχασμό, • ορίζετε την αρετή σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, • αναγνωρίζετε την ετυμολογία των λέξεων Σε επίπεδο δεξιοτήτων: • ανακαλύπτετε τη γνώση μέσω της αυτενέργειας, • χρησιμοποιείτε τα μαθησιακά εργαλεία του Chamilo, • εντοπίζετε στοιχεία του αρχαιοελληνικού φιλοσοφικού στοχασμού σε νεοελληνικά κείμενα, Σε επίπεδο αντιλήψεων: • αντιπαραβάλλετε τη σκέψη των αρχαίων με τη σύγχρονη σκέψη, • αποδέχεστε νέους τρόπους μάθησης, • συμμετέχετε ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Εικόνα 12: Περιγραφή του μαθήματος

Κατευθύνσεις - Διδακτικές Ενότητες Μαθήματος
Το προσφερόμενο μάθημα διαρθρώνεται σε τρεις ενότητες: - 1η Διδακτική Ενότητα: Γνωριμία με τη ζωή και το έργο του Αριστοτέλη - 2η Διδακτική Ενότητα: Ερμηνευτική ανάλυση της 15ης Διδακτικής Ενότητας. - 3η Διδακτική Ενότητα: Σύνδεση της γνώσης του παρελθόντος με το παρόν μέσω της ετυμολογίας των λέξεων.
Μαθησιακές δραστηριότητες και διδακτικές μέθοδοι
- Ατομικές δραστηριότητες - Αλληλεπίδραση με το Εκπαιδευτικό Υλικό και τις δραστηριότητες στο Περιβάλλον του Chamilo
Βιβλιογραφία
Αρχαία Ελληνικά, Φάκελος Υλικού, Γ' Γενικού Λυκείου, (2019), Αθήνα, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων "Διόφαντος" Κοσιδάκης, Μ.Ζ., Πατρίκιου, Ε., Λυπουράκης, Δ., Μωραΐτου, Δ., Αρχαία Ελληνικά, Φιλοσοφικός Λόγος, Γ' Γενικού Λυκείου, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων "Διόφαντος" Οικονόμου, Μ., Γραμματική Αρχαίας Ελληνικής, Γυμνασίου - Λυκείου, Αθήνα, Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων https://www.greek-language.gr http://www.study4exams.gr/anc_greek/index.php http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2244/Archaia-Elliniki-Glossa_A-Gymnasiou_html-empl/extras/activities/index_01_zolotas/index_01_zolotas.html https://www.trapeza-thematon.gr/Thema/33565

Εικόνα 13: Περιγραφή του μαθήματος

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Στη συνέχεια, πατώντας πάνω στο «μονοπάτι γνώσης» ο μαθητής εισέρχεται στο κυρίως μέρος του μαθήματος και μπορεί να παρακολουθήσει την **Εισαγωγή** και τις τρεις διδακτικές ενότητες:

Εισαγωγή

1^η Διδακτική Ενότητα – Ας γνωρίσουμε τον Αριστοτέλη.

2^η Διδακτική Ενότητα – Ερμηνευτικά σχόλια της 15^{ης} Διδακτικής Ενότητας

3^η Διδακτική Ενότητα – Μήπως «μιλάς» Αρχαία Ελληνικά;

Ο ορισμός της αρε&tau ... / Μονοπάτια γνώσης

Τίτλος

Εισαγωγή

1η Διδακτική Ενότητα - Ας γνωρίσουμε τον Αριστοτέλη

2η Διδακτική Ενότητα - Ερμηνευτικά σχόλια 15ης Διδακτικής Ενότητας

3η Διδακτική Ενότητα - Μήπως "μιλάς" Αρχαία Ελληνικά;

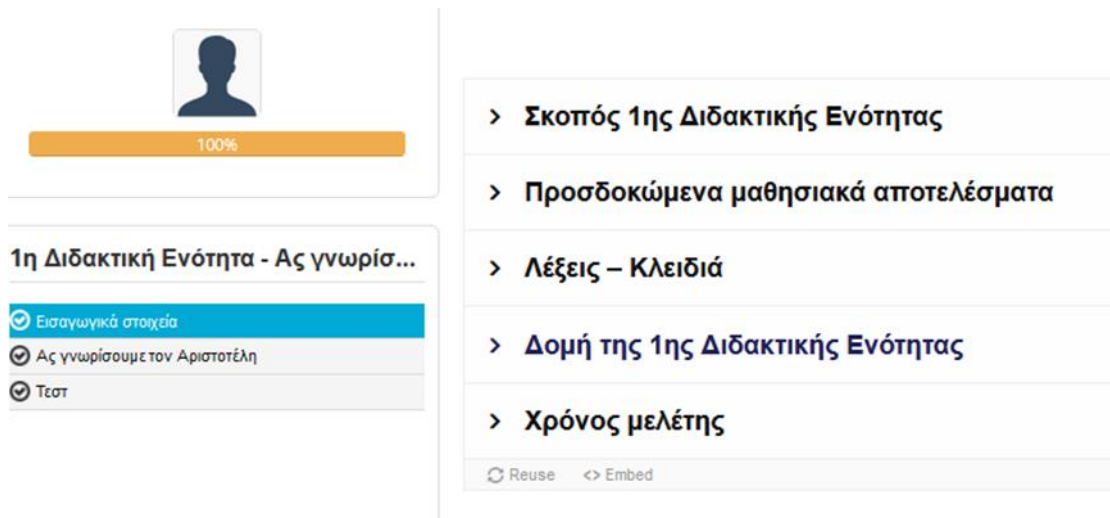
Εικόνα 14: Περιεχόμενα μαθήματος

6.3.2 Δομή και περιεχόμενο μαθήματος

Η κάθε Διδακτική Ενότητα ακολουθεί την εξής δομή:

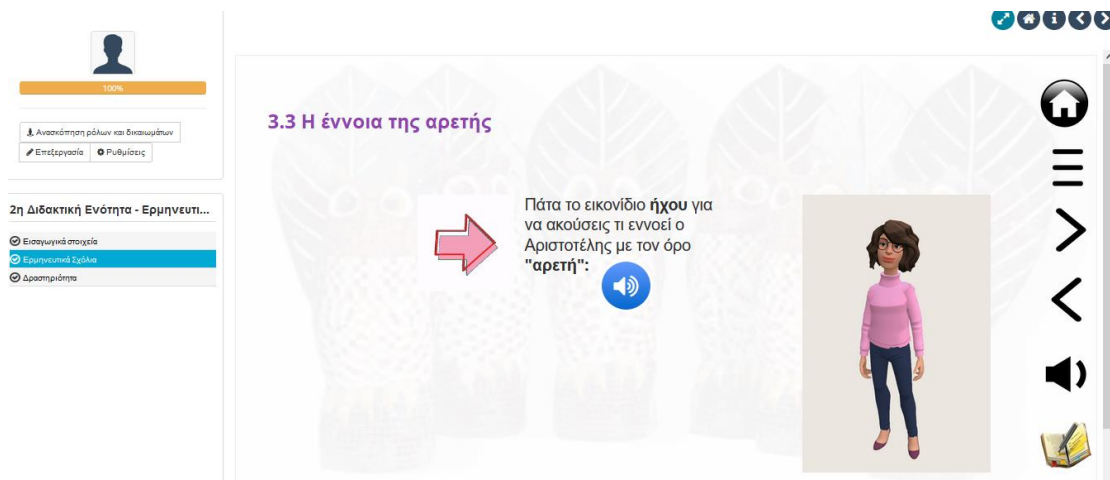
A] Στην αρχή υπάρχουν τα Εισαγωγικά Στοιχεία, που περιέχουν τον σκοπό, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (σύμφωνα με τη θεωρία του Bloom), λέξεις-κλειδιά, τη δομή της εκάστοτε ενότητας και τον χρόνο μελέτης.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Εικόνα 15: Εισαγωγικά Στοιχεία

Β] Στο κύριο μέρος της Διδακτικής Ενότητας ο μαθητής μπορεί να παρακολουθήσει το εκπαιδευτικό υλικό που έχει δημιουργηθεί:

Εικόνα 16: Εκπαιδευτικό υλικό

Γ] Στο τέλος κάθε Διδακτικής Ενότητας υπάρχει κάποια δραστηριότητα ή τεστ:

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

100%

2η Διδακτική Ενότητα - Ερμηνευτι...

Εισαγωγικά στοιχεία

Ερμηνευτικό Σχόλιο

Δραστηριότητα

#1 | Ελευθερία Σταματάκη

Μαΐ 20, 2023 στις 00:45

Δραστηριότητα

Αφού μελετήσετε το παρακάτω παράλληλο κείμενο από την Πολιτεία του Πλάτωνα και το αρχαίο δοξασμένο κείμενο από τα Ήθικά Νικομάχεια του Αριστοτέλη να απαντήσετε στο εξής ερώτημα: Ποια κοινή αντίληψη αναδεικνύεται στα δύο κείμενα αναφορικά με την ανθρώπινη ευθύνη στη διαμόρφωση της ηθικής του συμπεριφοράς;

Πλάτων, Πολιτεία, 617d-e

Η Πολιτεία τελειώνει με μια αισιόδοξη διδαχή η ψυχή είναι αθάνατη. Ο δικαίος επιβραβεύεται και σε αυτόν τον κόσμο, αλλά και μετά θάνατον. Αντιθέτως οι άδικοι, οι τύραννοι, οι κακούργοι τιμωρούνται σκληρά. Απέναντί της μαρτυρία του Ηρόδοτου του Αρμενίου, την οποία εκθέτει ο Σωκράτης. Σύμφωνα με αυτή την μαρτυρία οι ψυχές είναι αναγκασμένες να διαλέξουν το δίκαιο της ζωής που θα ήθελαν να ζήσουν κατά την επόμενη ενσάρκωσή τους.

Και τότε ένας προφήτης, αφού πρώτα έβαλε τις ψυχές να παραχθούν με πόση, πήρε έπειτα από τα γόνατα της λήξεως κλήρους και παραδείγματα βίων κι ανεβαίνοντας σ' ένα ψηλό βήμα φώναζε: «Της κόρης λήξεως, θυγατέρας της Ανάγκης, είναι τούτος ο λόγος. Ψυχές της μιας ημέρας, αρχίζει για το θνητό γένος άλλος ένας κύκλος με κατάληξη το θάνατο. Δεν θα σας πάρει με κλήρο κάποιος δαίμονας, θα τον διαλέξετε εσείς το δαίμονα. Οποιασδήποτε λάχει ο πρώτος κλήρος, αυτός πρώτος να διαλέξει τη ζωή που αναγκαστικά θα ζήσει. Δεν έχει δεσποχή η αρετή ανάλογα αν την τιμεί κανείς ή την περιφρονεί, θα 'ναι και πιο μεγάλο ή πιο μικρό το μερίδιό του επάνω της. Η ευθύνη είναι αυτούτου που διαλέγει- ο θεός δεν έχει ενοχή».

Μητρ. Ν.Μ. Σκουτερόπουλος

Απάντηση σε αυτό το μήνυμα

Παράθεση μηνύματος

Εικόνα 17: Δραστηριότητα

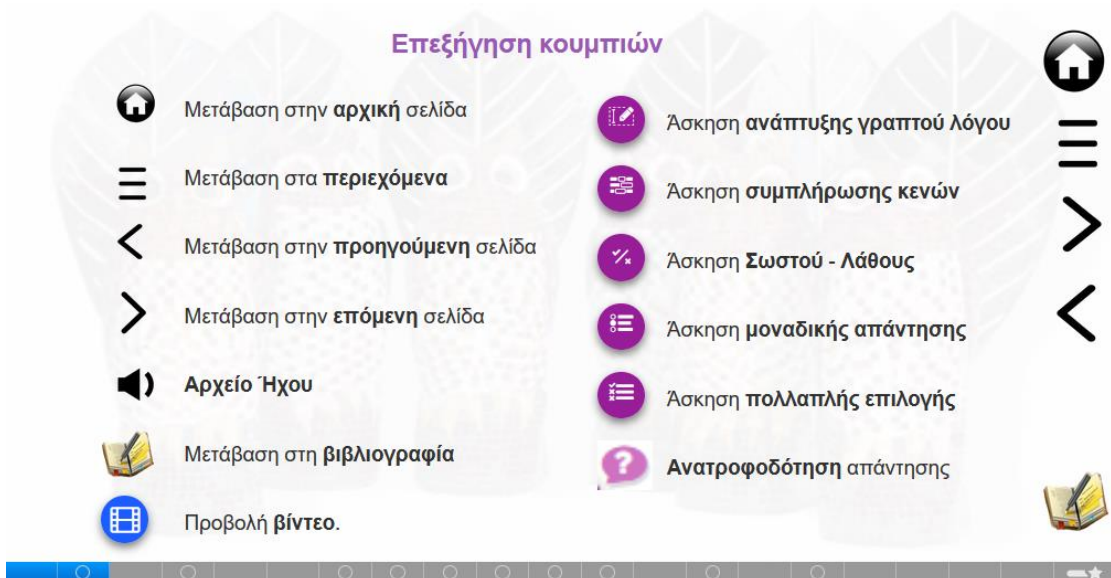
6.3.3 Μορφή παρουσίασης των διδακτικών ενοτήτων

Η πρώτη διαφάνεια κάθε ενότητας είναι το Εξώφυλλο, στο οποίο παρουσιάζεται το μάθημα, η Διδακτική Ενότητα του σχολικού εγχειριδίου και η θεματολογία της συγκεκριμένης Διδακτικής Ενότητας.

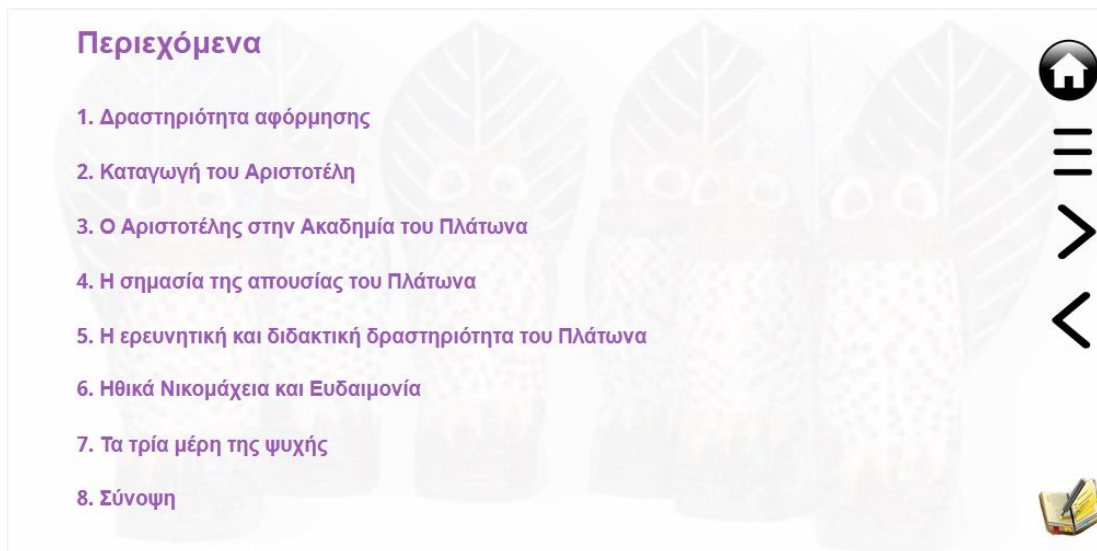
Εικόνα 18: Εξώφυλλο

Η δεύτερη διαφάνεια περιέχει την επεξήγηση των κουμπιών που συναντά ο εκπαιδευόμενος κατά τη διάρκεια μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού.

Εικόνα 19: Επεξήγηση κουμπιών

Η τρίτη διαφάνεια παρουσιάζει τα περιεχόμενα της διδακτικής ενότητας με ενεργούς συνδέσμους για ευκολότερη μετάβαση στο σημείο που επιθυμεί ο μαθητής να μελετήσει.

Εικόνα 20: Περιεχόμενα

Μετά το Εξώφυλλο, την Επεξήγηση κουμπιών και τα περιεχόμενα που αποτελούν τυπική δομή σε όλες τις διδακτικές ενότητες, ακολουθεί η βασική παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο δημιουργήθηκε σύμφωνα με τις αρχές του Mayer και του εκπαιδευτικού μοντέλου West – Λιοναράκη. Για την παρουσίαση των πληροφοριών χρησιμοποιήθηκαν ποικίλοι τρόποι όπως:

- Εκμάθηση μέσω παρουσίασης,
- Εκμάθηση μέσω αρχείων ήχου,
- Εκμάθηση μέσω παρουσίασης και αρχείων ήχου,
- Εκμάθηση μέσω διαδραστικών βίντεο,
- Εκμάθηση μέσω ψηφιακού βιβλίου (Bookcreator),
- Εκμάθηση μέσω βίντεο Plotagon,
- Εκμάθηση μέσω βίντεο Doodly.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

1. Δραστηριότητα αφόρμησης

Παρακολουθείστε το παρακάτω διαδραστικό βίντεο και δείτε τον **Αριστοτέλη** να σας **μιλά** με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης...

Μπορείτε να παρακολουθήσετε κι άλλους αρχαίους Έλληνες να "μιλούν" πατώντας [εδώ](#).

Εικόνα 21: Εκμάθηση μέσω διαδραστικών βίντεο

Σημασία της Ακαδημίας

Σημείο συνάντησης
σημαντικών λόγων της εποχής

- διατηρώντας ο καθένας το δικό του επιστημονικό «πιστεύω»,
- προωθώντας όλοι μαζί την επιστημονική έρευνα,
- παίρνοντας ο ένας από τον άλλο χρήσιμες παρορμήσεις,
- επιδρώντας θετικά ο ένας στον άλλον.

Πάτα [εδώ](#) για να περιηγηθείς στην αίθουσα του Raffaello στο μουσείο του Βατικανό. Εκεί βρίσκεται ο περίφημος πίνακας "Η σχολή των Αθηνών" που απεικονίζει τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη στην Ακαδημία.

Εικόνα 22: Εκμάθηση μέσω παρουσίασης

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

5. Η ερευνητική και διδακτική δραστηριότητα του Αριστοτέλη.

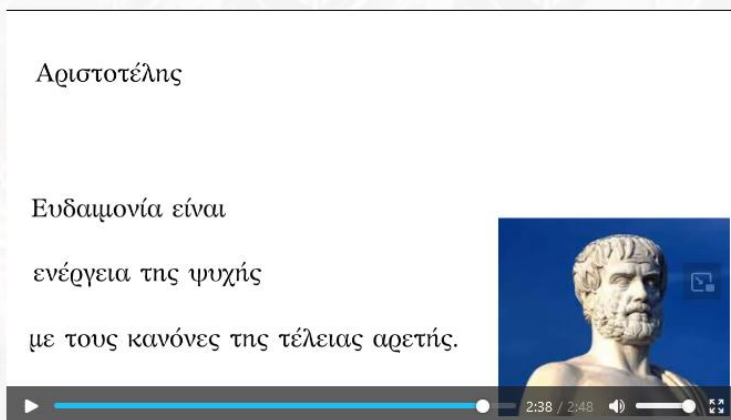
Παρακολουθήστε το παρακάτω **διαδραστικό βίντεο**:

Εικόνα 23: Εκμάθηση μέσω βίντεο Plotagon

6. Ηθικά Νικομάχεια και Ευδαιμονία

Παρακολουθήστε το παρακάτω **βίντεο** για να δείτε τη σημασιολογική εξέλιξη του όρου "**ευδαιμονία**":

Εικόνα 24: Εκμάθηση μέσω βίντεο Doodly

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

7. Τα τρία μέρη της ψυχής

Για να εξετάσει την ηθική αρετή ο Αριστοτέλης χρειάστηκε πρώτα να διακρίνει **τρία μέρη της ψυχής**:

Πάτα το εικονίδιο ήχου για να ακούσεις **πώς** κατέληξε ο Αριστοτέλης στην "τριμερή" διάκριση της ψυχής.

Εικόνα 25: Εκμάθηση μέσω παρουσίασης και αρχείων ήχου

Εισαγωγή

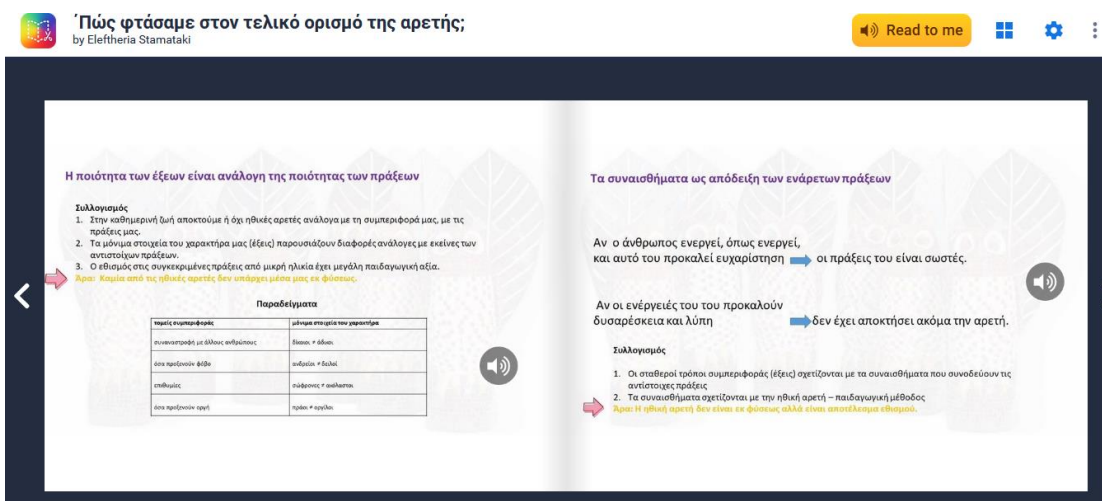
Η συλλογιστική πορεία του Αριστοτέλη ως την αρετή

Πάτα στον σύνδεσμο για να "**ξεφυλλίσεις**" την πορεία της σκέψης του Αριστοτέλη ως τον τελικό ορισμό της αρετής!

Εικόνα 26: Εκμάθηση μέσω ψηφιακού βιβλίου (Bookcreator)

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

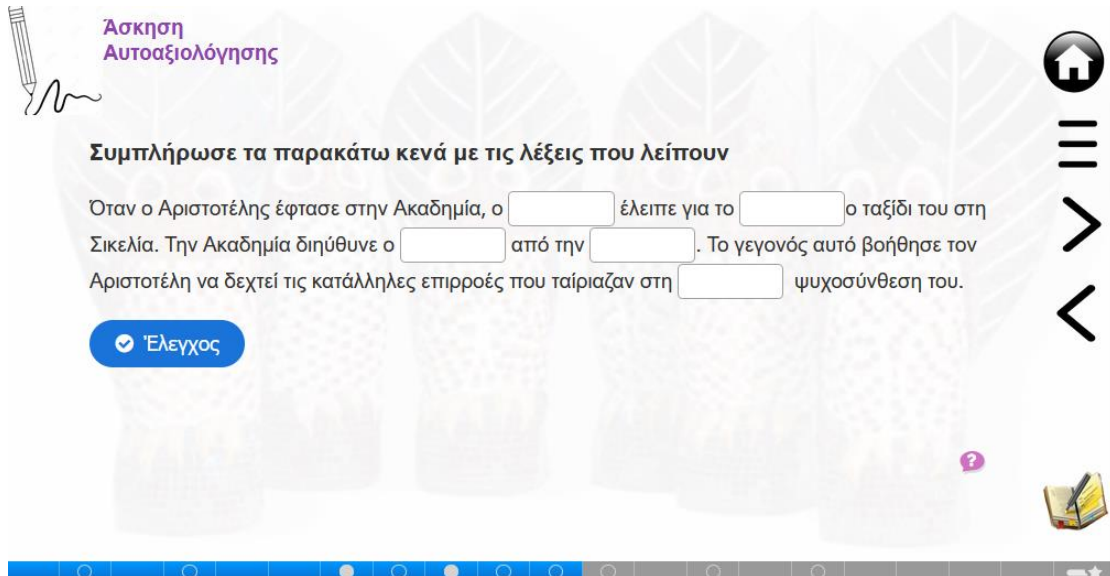

Εικόνα 27: Εκμάθηση μέσω ψηφιακού βιβλίου (Bookcreator)

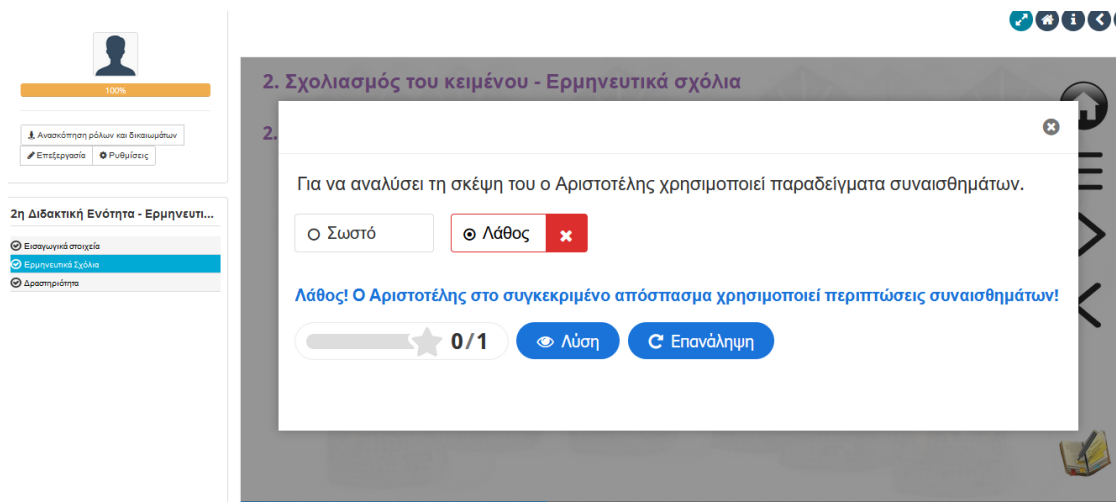

Εικόνα 28: Εκμάθηση μέσω αρχείων ήχου

Στο κύριο μέρος των διδακτικών ενοτήτων ο μαθητής συναντά ποικιλία δραστηριοτήτων και ασκήσεων αυτοαξιολόγησης, πάντα με σχόλιο ενίσχυσης – σχόλιο ανατροφοδότησης τόσο στη σωστή όσο και στη λανθασμένη απάντηση, καθώς και τρόπους αυτοαξιολόγησης μέσω «παιχνιδιού» (Kahoot, Actionbound, σταυρόλεξο).

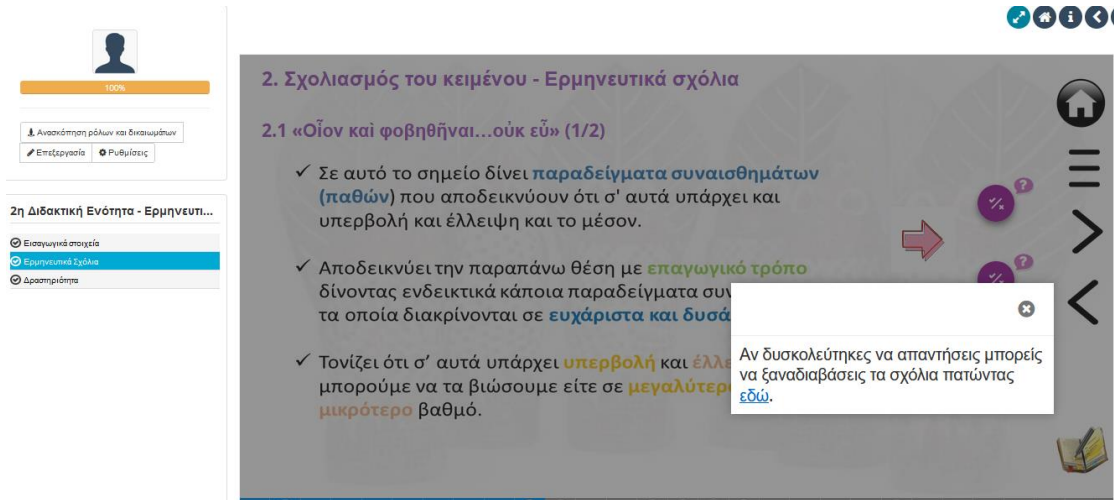

Εικόνα 29: Άσκηση αυτοαξιολόγησης με συμπλήρωση κενών

Εικόνα 30: Σχόλιο ανατροφοδότησης σε λανθασμένη απάντηση

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

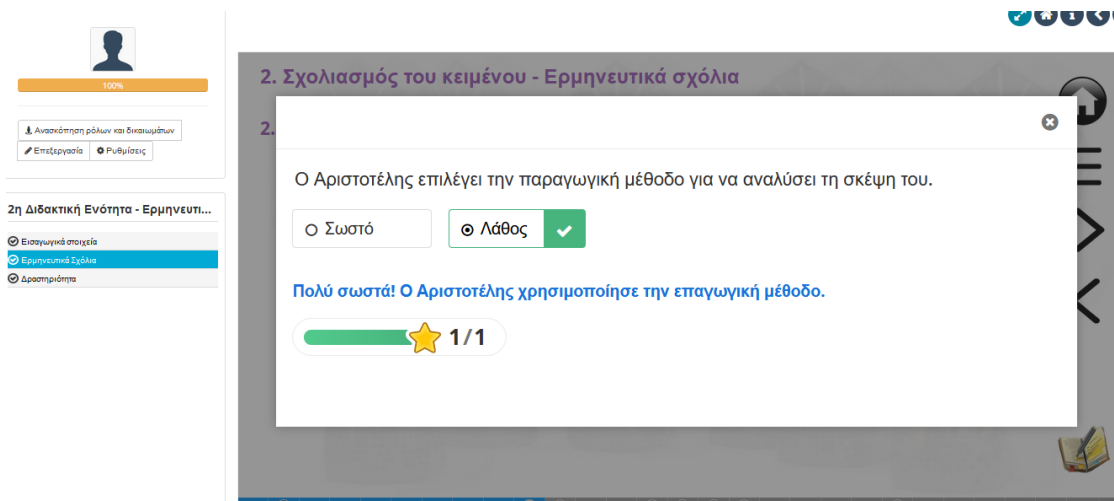
2. Σχολιασμός του κειμένου - Ερμηνευτικά σχόλια

2.1 «Οἷον καὶ φοβηθῆναι...οὐκ εὖ» (1/2)

- ✓ Σε αυτό το σημείο δίνει παραδείγματα συναισθημάτων (παθών) που αποδεικνύουν ότι σ' αυτά υπάρχει και υπερβολή και έλλειψη και το μέσον.
- ✓ Αποδεικνύει την παραπάνω θέση με επαγωγικό τρόπο δίνοντας ενδεικτικά κάποια παραδείγματα συναισθημάτων τα οποία διακρίνονται σε ευχάριστα και δυσάρεστα.
- ✓ Τονίζει ότι σ' αυτά υπάρχει υπερβολή και έλλειψη, που μπορούμε να τα βιώσουμε είτε σε μεγαλύτερο είτε σε μικρότερο βαθμό.

Αν δυσκολεύτηκες να απαντήσεις μπορείς να ξαναδιαβάσεις τα σχόλια πατώντας [εδώ](#).

Εικόνα 31: Σχόλιο ενίσχυσης

2. Σχολιασμός του κειμένου - Ερμηνευτικά σχόλια

2.

Ο Αριστοτέλης επιλέγει την παραγωγική μέθοδο για να αναλύσει τη σκέψη του.

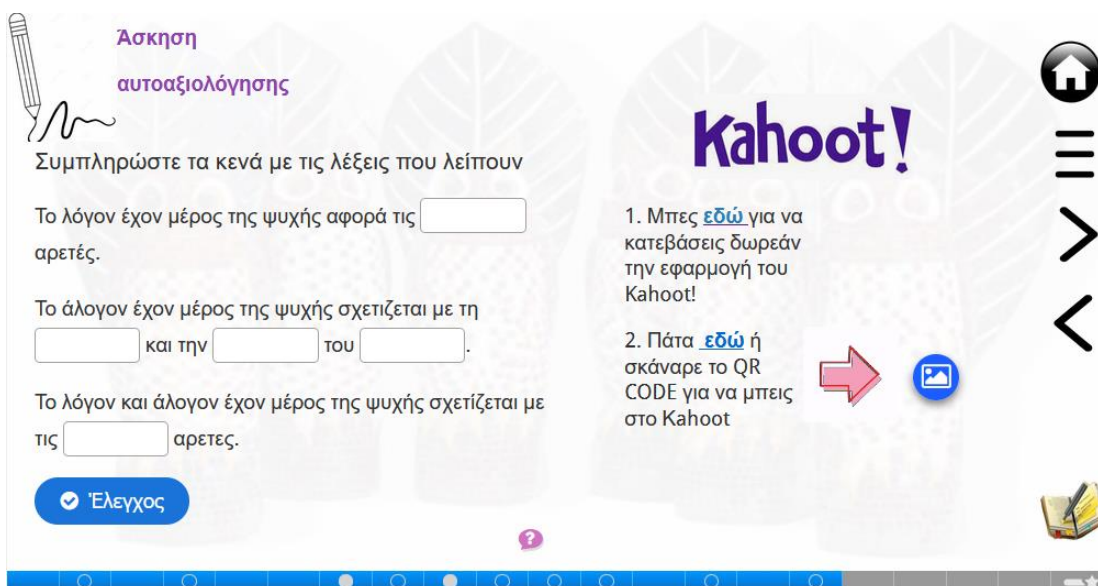
☐ Σωστό ☒ Λάθος ✓

Πολύ σωστά! Ο Αριστοτέλης χρησιμοποίησε την επαγωγική μέθοδο.

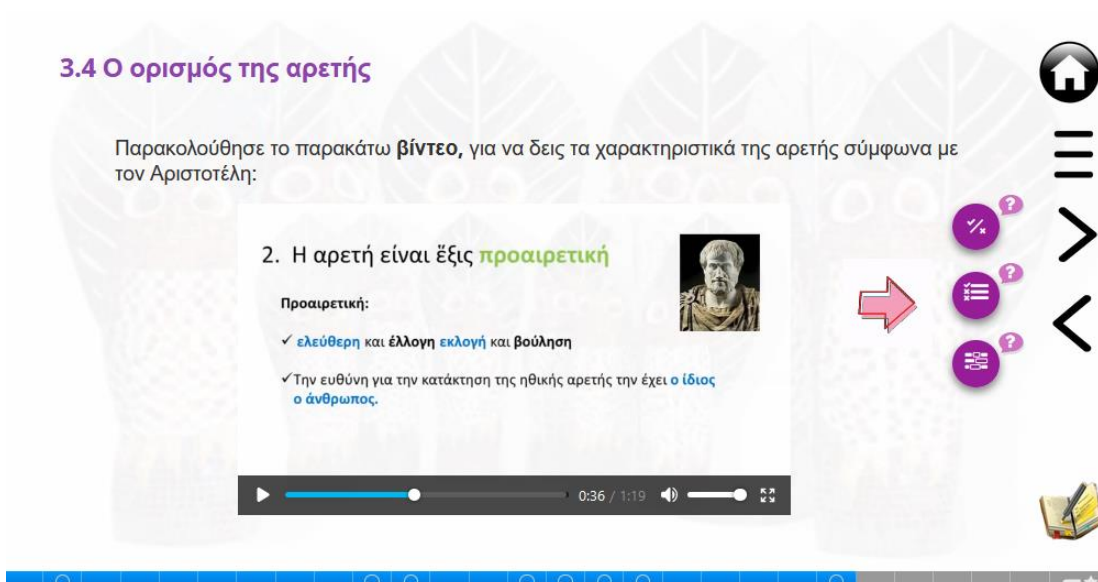
★ 1/1

Εικόνα 32: Σχόλιο ανατροφοδότησης σε σωστή απάντηση

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

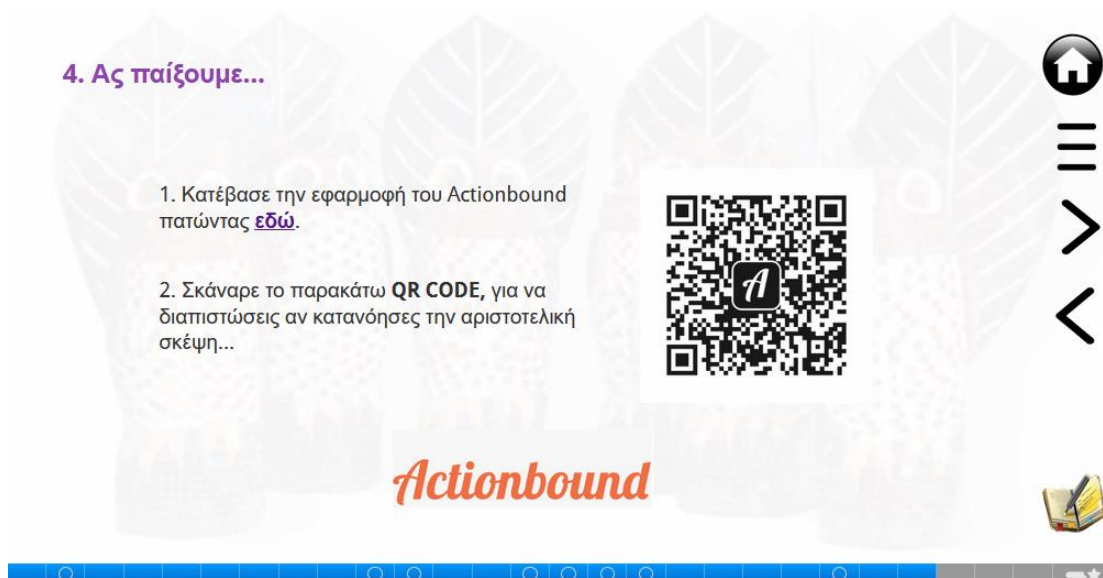

Εικόνα 33: Άσκηση αυτοαξιολόγησης συμπλήρωσης κενων και παιχνίδι μέσω Kahoot

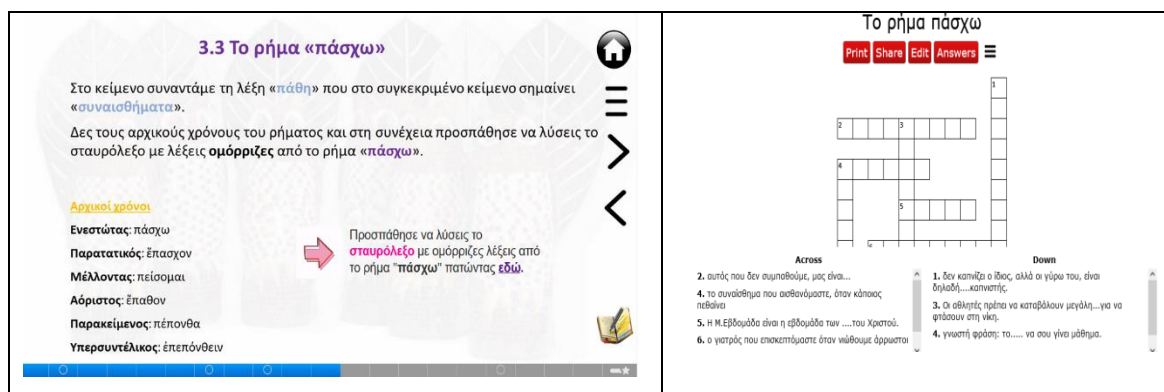

Εικόνα 34: Παρουσίαση με βίντεο Doodly και ασκήσεις σωστού – λάθους, πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών με σχόλιο ενίσχυσης.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

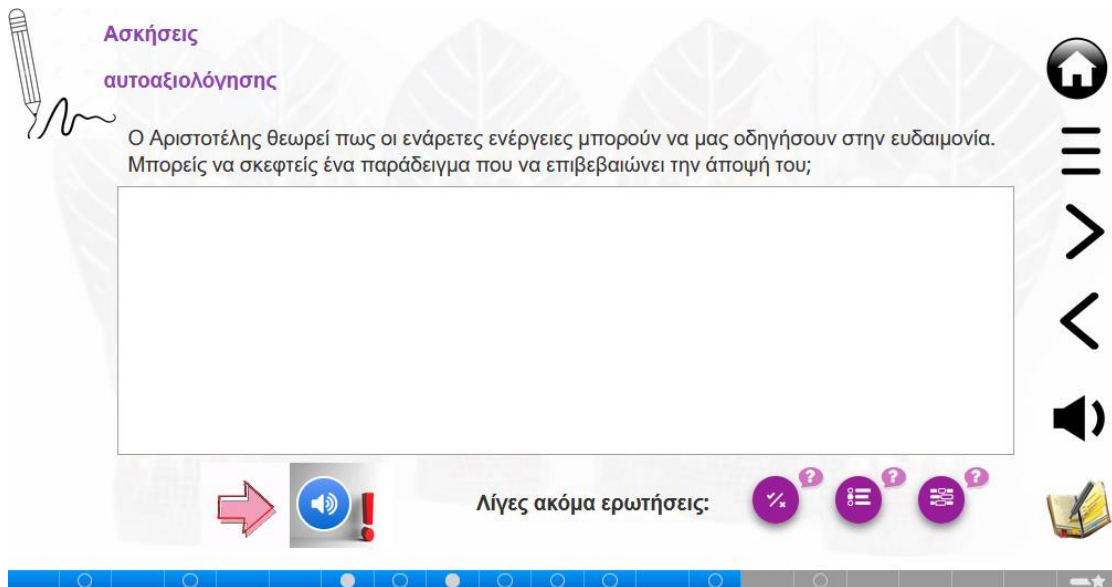

Εικόνα 35: Παιχνίδι Actionbound

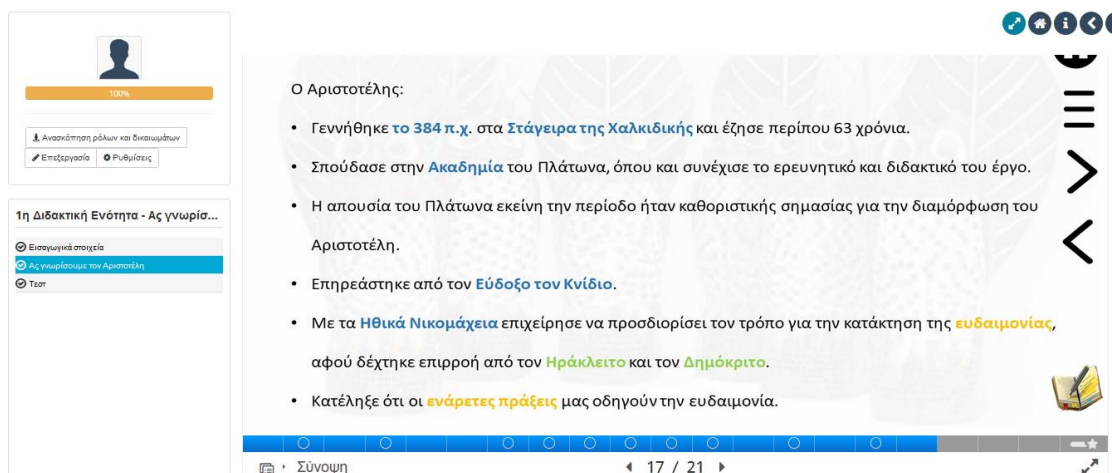
Εικόνα 36: Άσκηση εμπέδωσης μέσω σταυρόλεξου

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Εικόνα 37: Ασκήσεις αυτοαξιολόγησης με ανάπτυξη κειμένου, σωστού – λάθους, πολλαπλής επιλογής και συμπλήρωσης κενών.

Τελειώνοντας το γνωστικό αντικείμενο κάθε ενότητας υπάρχει η σύνοψη, στην οποία παρουσιάζονται συνοπτικά τα βασικά σημεία της ενότητας είτε με τη μορφή παρουσίασης είτε μέσω βίντεο.

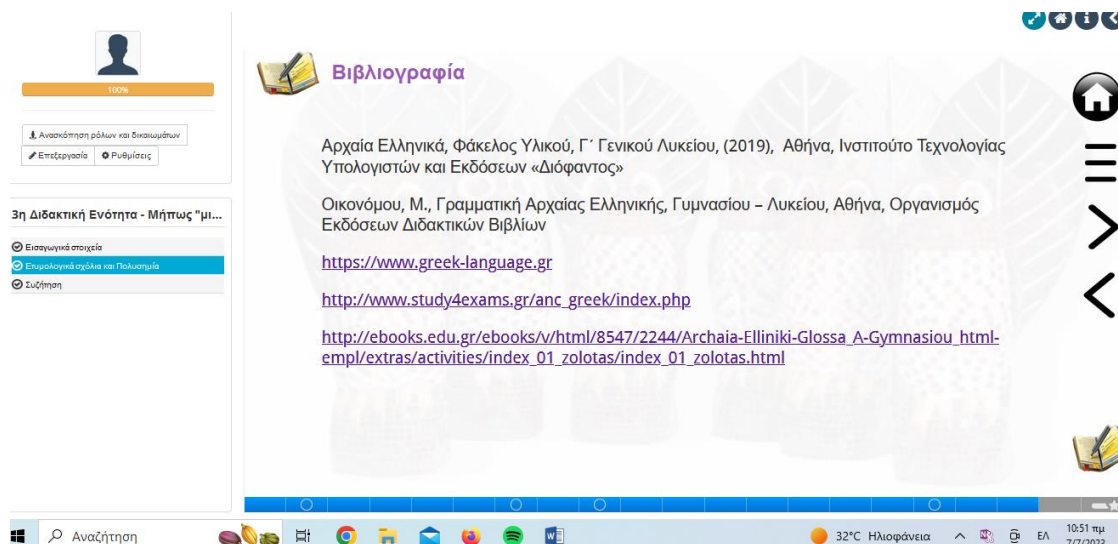

Εικόνα 38: Σύνοψη μέσω παρουσίασης

Εικόνα 39: Σύνοψη μέσω βίντεο

Στο τέλος κάθε Διδακτικής Ενότητας υπάρχει η βιβλιογραφία και οι πηγές εικόνων που χρησιμοποιήθηκαν στο εκπαιδευτικό υλικό.

Εικόνα 40: Βιβλιογραφία

Μετά τη μελέτη του κυρίου μέρους κάθε διδακτικής ενότητας ο μαθητής πρέπει να κάνει μία δραστηριότητα, ένα τεστ ή να συμμετέχει σε μία συζήτηση.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

The screenshot shows a user interface for a course. On the left, there's a sidebar with a user profile (100% completion), a list of activities (Anaskopsh roles and rights, Epexergasia, Pothiseis), and a list of units (3η Διδακτική Ενότητα - Μήπως "μι...", Εισαγωγικά στοιχεία, Ενημερωτικά σχέδια και Πολυμέδια, Συζήτηση). The main area shows a discussion post titled "Συζήτηση" by Ελευθερία Σταματάκη, dated May 20, 2023, 00:54. The post content is partially visible, mentioning "Μετά από όλα όσα έμαθες, ποια είναι η γνώμη σου για τη χρησιμότητα και την αξία της εκμάθησης των Αρχαίων Ελληνικών;". There are buttons for "Απάντηση σε αυτό το μήνυμα" and "Παράθεση μηνύματος".

Εικόνα 41: Συζήτηση στο τέλος της 3ης Διδακτικής Ενότητας

The screenshot shows a user interface for a course. On the left, there's a sidebar with a user profile (100% completion), a list of activities (Anaskopsh roles and rights, Epexergasia, Pothiseis), and a list of units (1η Διδακτική Ενότητα - Ας γνωρίσω..., Εισαγωγικά στοιχεία, Ας γνωρίσουμε τον Αριστοτέλη, Τεστ). The main area shows a test result for the 1st Didactic Unit. The test title is "Τεστ". The result table shows: Attempt 1, Date/Time: Μάιος 20, 2023 στις 01:29, IP: 94.66.136.66, Completion: 30% (30 / 100), and Time: Λεπτομέρειες. There are buttons for "Εκκίνηση test", "Εμφάνιση", and "Κωδός Επικύρωσης".

Εικόνα 42: Τεστ στο τέλος της 1ης Διδακτικής Ενότητας

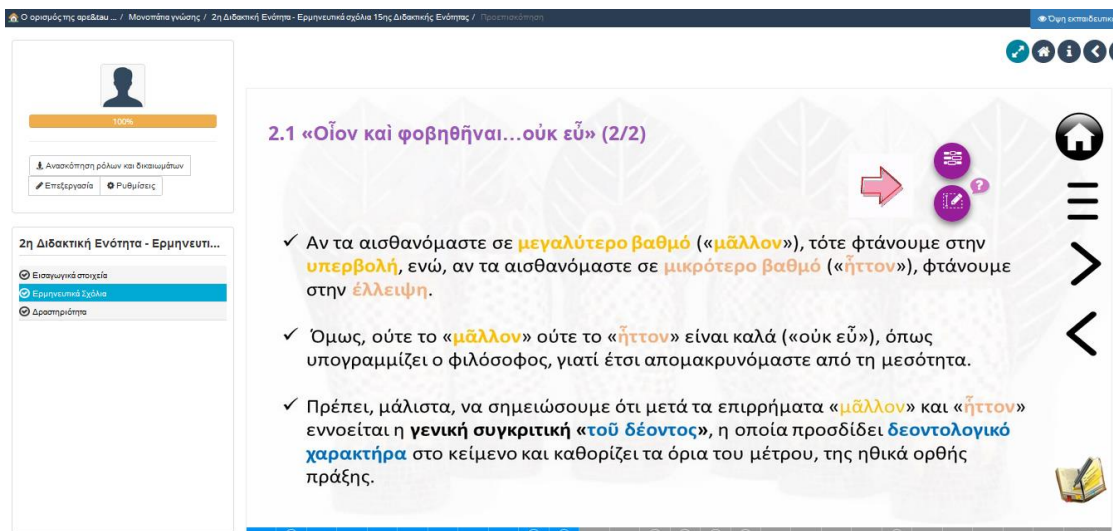
The screenshot shows a user interface for a course. On the left, there's a sidebar with a user profile (100% completion), a list of activities (Anaskopsh roles and rights, Epexergasia, Pothiseis), and a list of units (2η Διδακτική Ενότητα - Ερμηνευτική..., Εισαγωγικά στοιχεία, Ερμηνευτικά Σχέδια, Δραστηριότητα). The main area shows an activity titled "Δραστηριότητα" by Ελευθερία Σταματάκη, dated May 20, 2023, 00:45. The activity content is partially visible, mentioning "Αφού μελέτησα το παρακάτω παράλληλο κείμενο από την Πολιτεία του Πλάτωνα και το αρχαίο δόξανό μου κείμενο από το Ήθικα Νικομάχεια του Αριστοτέλη να απαντήσετε στο ερώτημα: Ποια κοινή αντίληψη αναδεικνύεται στα δύο κείμενα αναφορικά με την ανθρώπινη ευθύνη στη διαμόρφωση της ηθικής του συμπεριφοράς;". There are buttons for "Απάντηση σε αυτό το μήνυμα" and "Παράθεση μηνύματος".

Εικόνα 43: Δραστηριότητα στο τέλος της 2ης Διδακτικής Ενότητας

6.4 Εφαρμογή του μοντέλου West – Λιοναράκη στο εκπαιδευτικό υλικό

Για τη δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού για το μάθημα «Ο ορισμός της αρετής» εφαρμόστηκε το μοντέλο West – Λιοναράκη. Όπως φαίνεται υπάρχει:

Α] το βασικό κείμενο

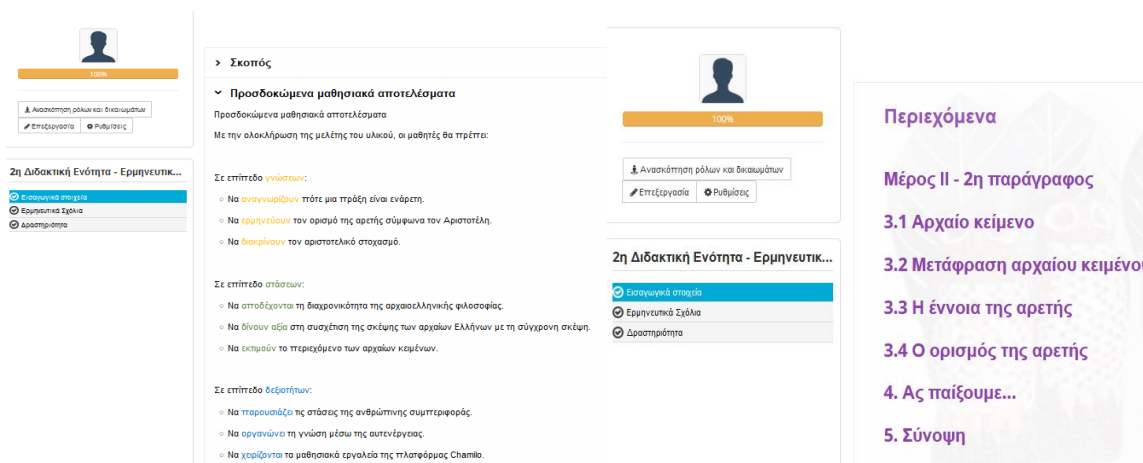

The screenshot displays a digital learning environment. On the left, a sidebar contains a user profile icon, a list of course materials under the heading '2η Διδακτική Ενότητα - Ερμηνευτική...', and a list of activities including 'Εισαγωγικά στοιχεία', 'Ερμηνευτικό Σύστημα', and 'Δραστηριότητες'. The main content area is titled '2.1 «Οἷον καὶ φοβηθῆναι...οὐκ εὖ» (2/2)'. It features a list of three bullet points discussing the concepts of 'μᾶλλον' (more) and 'ἥττον' (less) in relation to the definition of virtue, with key terms highlighted in color. A navigation bar at the top right includes icons for home, search, and other functions.

Εικόνα 44: Βασικό κείμενο

Β] τα προκείμενα (σκοπός, προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, λέξεις κλειδιά, περιεχόμενα, τίτλος κ.ά.)

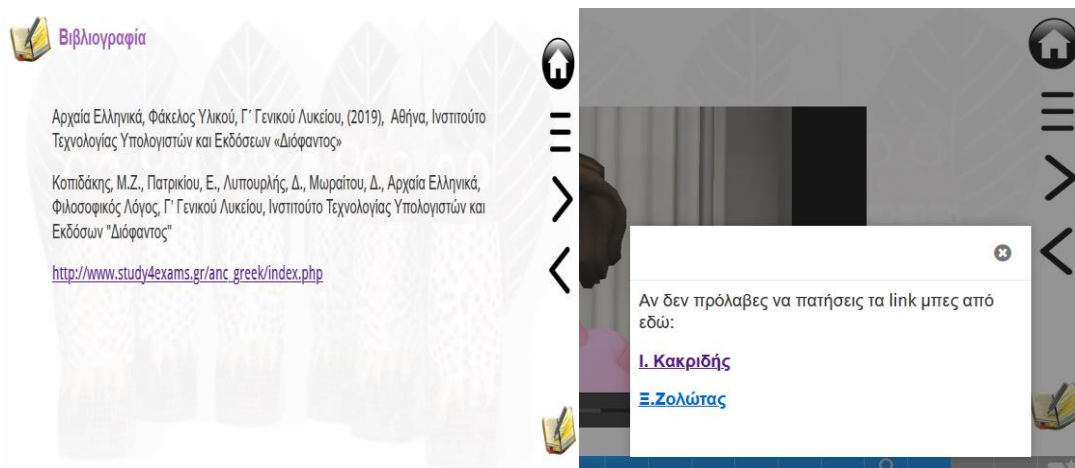
Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

The screenshot displays the user interface of an educational platform. On the left, there's a sidebar with a user profile and navigation options. The main area shows course details for '2η Διδακτική Ενότητα - Ερμηνευτικ...'. It includes a progress bar at 100%, a list of learning objectives, and a table of contents. The table of contents lists sections like 'Μέρος II - 2η παράγραφος', '3.1 Αρχαίο κείμενο', '3.2 Μετάφραση αρχαίου κειμένου', '3.3 Η έννοια της αρετής', '3.4 Ο ορισμός της αρετής', '4. Ας παίξουμε...', and '5. Σύνοψη'.

Εικόνα 45: τα προκείμενα

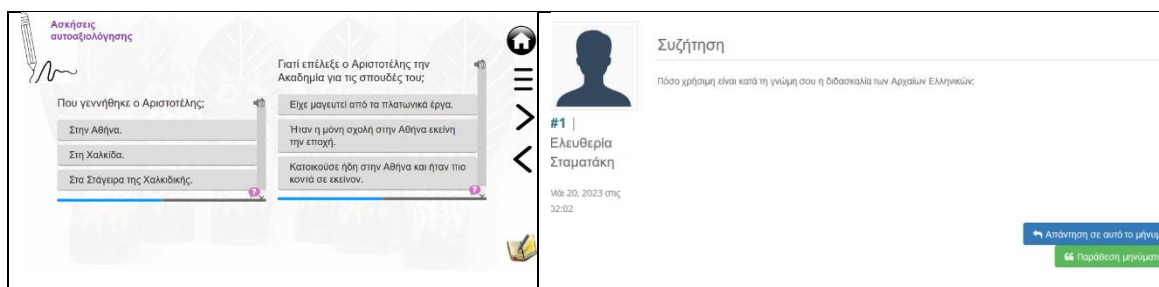
Γ) τα μετακείμενα (βιβλιογραφία, παραπομπές κ.τλ.):

The screenshot shows a 'Βιβλιογραφία' (Bibliography) section. It lists references for 'Αρχαία Ελληνικά, Φάκελος Υλικού, Γ' Γενικού Λυκείου, (2019), Αθήνα, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος»'. It also includes a URL: http://www.study4exams.gr/anc_greek/index.php. On the right, there's a sidebar with navigation icons and a search bar.

Εικόνα 46: τα μετακείμενα

Δ) τα διακείμενα (συμπεράσματα, δραστηριότητες, ασκήσεις αυτοξιολόγησης)

The screenshot displays a 'Συζήτηση' (Discussion) section. It features a user profile, a discussion topic, and a list of comments. The comments include a question 'Που γεννήθηκε ο Αριστοτέλης;' and answers like 'Στην Αθήνα.', 'Στη Χαλκίδα.', and 'Στα Σιάγεια της Χαλκιδικής.'. There's also a section for 'Ασκήσεις αυτοξιολόγησης' (Self-assessment exercises) with a progress bar.

Εικόνα 47: τα διακείμενα

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Ε] τα επικείμενα, δηλαδή ορισμοί, κείμενα, συνδέσεις και γενικότερα ό,τι βοηθά τον μαθητή να κατανοήσει πληρέστερα το περιεχόμενο του μαθήματος.

2. Καταγωγή του Αριστοτέλη – Πότε και που γεννήθηκε

Γεννήθηκε:	384 π.Χ. στα Στάγειρα της Χαλκιδικής
Πέθανε:	322 π.Χ. (63 ετών) στη Χαλκίδα
Πατέρας του Αριστοτέλη:	Νικόμαχος - γιατρός στην αυλή του βασιλιά Αμύντα του Γ'

Μπορείτε να παρακολουθήσετε ένα βίντεο - αφιέρωμα στη ζωή του Αριστοτέλη.

Διαβάζοντας τα βιβλία του πατέρα του, γνώρισε τον κόσμο της Ιατρικής.

1. Δραστηριότητα αφόρμησης

Παρακολουθείστε το παρακάτω διαδραστικό βίντεο και δείτε τον Αριστοτέλη να σας μιλά με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης...

Μπορείτε να παρακολουθήσετε κι άλλους αρχαίους Έλληνες να "μιλούν" πατώντας ΕΔΩ.

Εικόνα 48: τα επικείμενα

Ζ] τα παρακείμενα (εικόνες, σχήματα, βίντεο, φωτογραφίες)

4. Η σημασία της απουσίας του Πλάτωνα (1/2)

Ευδόξος από την Κνίδα

- από τις πιο προικισμένες προσωπικότητες της αρχαιότητας
- Μαθηματικός
- Αστρονόμος
- Γεωγράφος

Ο Πλάτωνας του εμπιστεύθηκε, κατά τη διάρκεια της απουσίας του, τη διεύθυνση της Ακαδημίας.

Έτσι, ο Αριστοτέλης δέχτηκε δεχτεί την επίδραση που ανταποκρινόταν πολύ αμεσότερα στη θετική και επιστημονική του ψυχροσύνθεση (την ελάχιστη ποιητική - τέτοια ήταν κατά βάση η ψυχροσύνθεση του Πλάτωνα).

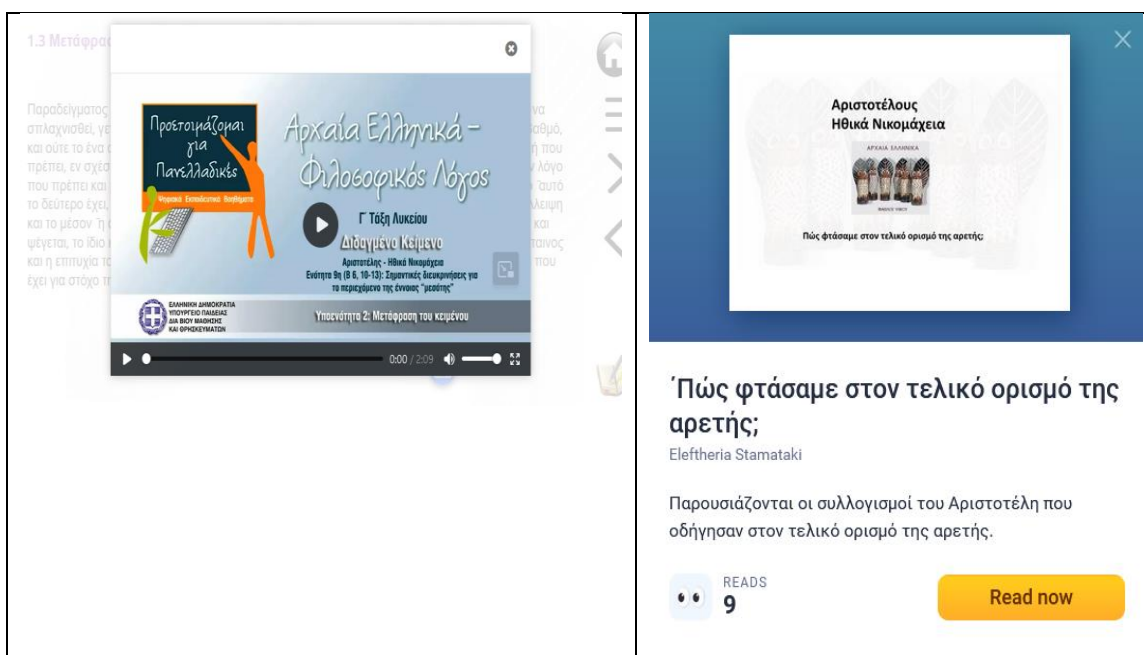
5. Η ερευνητική και διδακτική δραστηριότητα του Αριστοτέλη.

Παρακολουθήστε το παρακάτω διαδραστικό βίντεο:

Εικόνα 49: τα παρακείμενα

Η] τα περικείμενα (εξωτερικές αναφορές σε άρθρα, συνδέσμους, βιβλία κ.λπ.) που ευνοούν τη βαθύτερη μελέτη του Ε.Υ.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Εικόνα 50: τα περιεχόμενα

6.5 Εφαρμογή των αρχών της Γνωστικής Θεωρίας της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer στο Ε.Υ.

Το εκπαιδευτικό υλικό του μαθήματος αυτής της εργασίας σχεδιάστηκε έχοντας υπόψη και τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, όπως φαίνεται και παρακάτω:

1] Αρχή της Συνοχής: Στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό αποφεύχθηκαν οι περιττές πληροφορίες, ώστε να γίνει καλύτερη εμπέδωση των πληροφοριών.

2] Αρχή της Σηματοδότησης: Στο σύνολο του εκπαιδευτικού υλικού χρησιμοποιήθηκαν σύμβολα, σήματα και χρωματισμοί με σκοπό να κατευθύνουν τον μαθητή.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

2. Καταγωγή του Αριστοτέλη - Πότε και που γεννήθηκε

Γεννήθηκε:	384 π.Χ., στα Στάγειρα της Χαλκιδικής
Πέθανε:	322 π.Χ., (63 ετών) στη Χαλκίδα
Πατέρας του Αριστοτέλη:	Νικόμαχος - γιατρός στην αυλή του βασιλιά Αμύντα του Γ'

Διαβάζοντας τα βιβλία του πατέρα του, γνώρισε τον κόσμο της Ιατρικής.

Μπορείτε να παρακολουθήσετε ένα βίντεο - αφιέρωμα στη ζωή του Αριστοτέλη.

2.2 «τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὐ ἔνεκα καὶ ὥς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς.» (1/3)

Τα κριτήρια / προϋποθέσεις της μεσότητας.

Οι κανόνες είναι:

- α. «ὅτε δεῖ»: ἡ **χρονική στιγμή** κατά την οποία πρέπει να νιώθουμε ένα συναίσθημα,
- β. «ἐφ' οἷς (δεῖ)»: τα πράγματα, **οἱ συνθήκες** σε σχέση με τις οποίες πρέπει να νιώθουμε ένα συναίσθημα,
- γ. «πρὸς οὓς (δεῖ)»: **οἱ ἄνθρωποι** σε σχέση με τους οποίους πρέπει να νιώθουμε ένα συναίσθημα,
- δ. «οὐ ἔνεκα (δεῖ)»: **οἱ λόγοι** για τον οποίο πρέπει να νιώθουμε ένα συναίσθημα,
- ε. «ὥς δεῖ»: **οἱ τρόποι** με τον οποίο πρέπει να εκδηλώνουμε ένα συναίσθημα.

Εικόνα 51: Αρχή της Σηματοδότησης

3] Αρχή του Πλεονασμού: Όπου ήταν εφικτό δεν χρησιμοποιείται ταυτόχρονα κείμενο και ήχος για την παράθεση των πληροφοριών:

3.3 Η έννοια της αρετής

Πάτα το εικονίδιο ήχου για να ακούσεις τι εννοεί ο Αριστοτέλης με τον όρο "αρετή".

3. Ο Αριστοτέλης στην Ακαδημία του Πλάτωνα

367 π.Χ.: Ο Αριστοτέλης επιλέγει για τις σπουδές του την **Ακαδημία**, γιατί

- Γνώριζε τα έργα του Πλάτωνα
- Μαγεύτηκε από τον πλατωνικό λόγο.

Ο Πλάτων απουσίαζε από την Ακαδημία, στο 2ο ταξίδι του στη Σικελία.

Εικόνα 52: Αρχή του Πλεονασμού

4] Αρχή της Χωρικής Γειτνίασης ή Συνάφειας: Όπου υπάρχουν εικόνες εμφανίζονται κοντά στο κείμενο

6. Ηθικά Νικομάχεια και Ευδαιμονία

Παρακολουθήστε το παρακάτω βίντεο για να δείτε τη σημασιολογική εξέλιξη του όρου "ευδαιμονία":

Ηράκλειτος

δαίμων για τον άνθρωπο

είναι ο χαρακτήρας του

Εικόνα 53: Αρχή της Χωρικής Γειτνίασης ή Συνάφειας

5] Αρχή της χρονικής Γειτνίασης ή Σύνάφειας: Οι σχετιζόμενες λέξεις και εικόνες παρουσιάζονται μαζί.

6] Αρχή της Κατάτμησης: οι πληροφορίες παρουσιάζονται σε «μπουκίτσες» για την καλύτερη κατανόηση.

Εικόνα 54: Αρχή της Κατάτμησης

7] Αρχή της Προπαίδευσης: Η 1^η Δ.Ε. λειτουργεί εισαγωγικά και δίνει πληροφορίες αναγκαίες για την κατανόηση του ορισμού της αρετής από τον Αριστοτέλη.

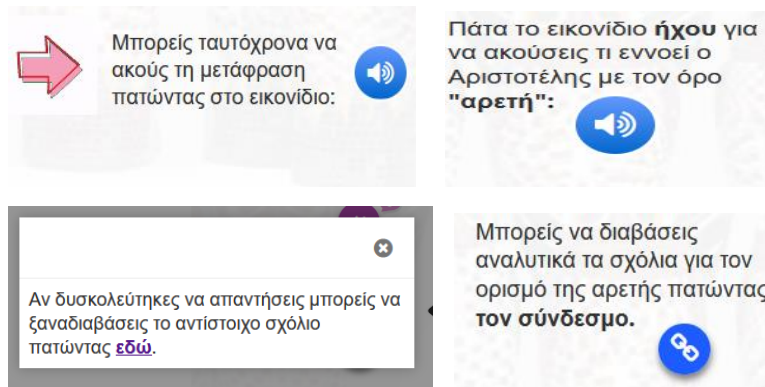
8] Πολυμεσική αρχή: Όπως φαίνεται από τις προηγούμενες φωτογραφίες, στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει οπτικοακουστικό υλικό (βίντεο, αρχείο ήχου, εικόνες).

9] Αρχή της τροπικότητας: Σε αρκετά σημεία για την καλύτερη κατανόηση συνδυάστηκε η αφήγηση με κείμενο.

Εικόνα 55: Αρχή της τροπικότητας

10] Αρχή της εξατομίκευσης / προσωποποίησης: το ύφος και η γλώσσα έχουν φιλικό χαρακτήρα σε όλο το Ε.Υ.

Εικόνα 56: Αρχή της εξατομίκευσης / προσωποποίησης

11] Αρχή της φωνής: σε όλο το εκπαιδευτικό υλικό υπάρχουν αφηγήσεις και βίντεο με φιλικό και οικείο ύφος.

12] Αρχή της Εικόνας: Χρησιμοποιείται avatar, για να γίνει πιο προσιτό το εκπαιδευτικό υλικό στον μαθητή.

Εικόνα 57: Αρχή της Εικόνας

Συμπερασματικά, το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε πληροί τα κριτήρια για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, γεγονός που θα επιβεβαιωθεί και από την παρακάτω έρευνα. Η έρευνα, ωστόσο, θα βοηθήσει στο να πραγματοποιηθούν όλες οι αλλαγές που είναι απαραίτητες για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού υλικού.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

7 Μεθοδολογία έρευνας

7.1 Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία είχε ως θέμα τον «Σχεδιασμό, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο Ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη».

Σε αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιαστούν ο σκοπός, οι στόχοι της έρευνας και τα πέντε ερευνητικά ερωτήματα. Έπειτα, παρουσιάζεται η χρονική περίοδος που διεξήχθη η έρευνα, το είδος της και το προφίλ των συμμετεχόντων της. Τέλος, αναφέρεται η μέθοδος που ακολουθήθηκε για την έρευνα, τα μέσα συλλογής δεδομένων, ο τρόπος επεξεργασίας τους, οι περιορισμοί της έρευνας και τα ζητήματα δεοντολογίας.

7.2 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός αυτής της έρευνας είναι η αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού που δημιουργήθηκε για συμπληρωματική σχολική ΕξΑΕ για το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών Γ΄ Λυκείου. Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό υλικό σχεδιάστηκε για την ερμηνεία της αρετής, όπως παρουσιάζεται από τον Αριστοτέλη στην 15^η Διδακτική Ενότητα του Φακέλου Υλικού των Αρχαίων Ελληνικών.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

7.3 Στόχοι της έρευνας

Οι στόχοι της παρούσας έρευνας είναι:

- να διερευνηθεί, αν το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.
- να διερευνηθεί, αν η δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού έγινε σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης.
- να διερευνηθεί, αν ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία του περιεχομένου της 15ης Ενότητας του Φακέλου Υλικού Αρχαίων Ελληνικών Γ' Λυκείου είναι πλήρης.
- να διερευνηθεί, αν ο σχεδιασμός Εκπαιδευτικού Υλικού ευνοεί την αυτοαξιολόγηση των μαθητών.
- να διερευνηθεί, αν το εκπαιδευτικό υλικό βοηθά τη συσχέτιση της Αρχαίας Ελληνικής γλώσσας με τη Νέα.

7.4 Ερευνητικά Ερωτήματα

Κάθε στόχος αντιστοιχεί σε ένα ερευνητικό ερώτημα. Επομένως σύμφωνα με τους στόχους που ετέθησαν προκύπτουν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

1ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

2ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

3ο Ερευνητικό Ερώτημα: Κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό είναι πλήρες για τη διδασκαλία της 15ης Ενότητας του Φακέλου Υλικού των Αρχαίων Ελληνικών Γ' Λυκείου;

4ο Ερευνητικό Ερώτημα: Κατά πόσο το εκπαιδευτικό Υλικό προωθεί την αυτοαξιολόγηση των μαθητών;

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

5ο Ερευνητικό Ερώτημα: Κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό βοηθά τον μαθητή να αντιληφθεί τη συσχέτιση του αρχαίου και ελληνικού λόγου;

7.5 Χρονική περίοδος διεξαγωγής της έρευνας

Η έρευνα που διεξήχθη για την αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2023.

7.6 Είδος έρευνας

Τα δεδομένα της έρευνας αναλύθηκαν με ποιοτική αξιολόγηση, λόγω της ευελιξίας που παρέχει στη μεθοδολογία αποτίμησης μελετώντας το νόημα και ειδικότερα στη συγκεκριμένη εργασία στην αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού σε ένα περιβάλλον e-Learning (Τσιάτσιος, 2015), όπως είναι η πλατφόρμα Chamilo. Η ποιοτική έρευνα θεωρήθηκε καταλληλότερη, αφού έχει ως στόχο την κατανόηση και εξαγωγή συμπερασμάτων μέσα από την αντίληψη, όσων συμμετείχαν (Merriam, 2002) σε αληθινές συνθήκες εστιάζοντας στη συμπεριφορά των συμμετεχόντων (Ισαρη και Πουρκός, 2015).

7.7 Η μέθοδος της δειγματοληψίας – Συμμετέχοντες στην έρευνα

Στην παρούσα έρευνα εφαρμόστηκε η σκόπιμη δειγματοληψία. Επελέγη, δηλαδή, το καταλληλότερο δείγμα που θα μπορεί να εξυπηρετήσει τους σκοπούς και τα ερευνητικά ερωτήματα (Ισαρη & Πουρκός, 2015). Αρχικά, αξιοποιήθηκε η μέθοδος δειγματοληψίας ειδικών στην ΕξΑΕ, άτομα δηλαδή που κατέχουν την απαραίτητη εξειδίκευση (Frey, 2018). Πιο συγκεκριμένα για την αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού επελεγχσαν τρεις ειδικοί (δύο εκ των οποίων είναι τελειόφοιτοι και ένας απόφοιτος) του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής – Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση Τ.Π.Ε (e-Learning)». Η αποτίμηση τους έδωσε απάντηση στο 1^ο και 2^ο ερευνητικό

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

ερώτημα. Για την απάντηση του 3^{ου} ερευνητικού ερωτήματος το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν τέσσερις εκπαιδευτικοί φιλόλογοι με εμπειρία στη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών της Γ΄ Λυκείου. Τέλος, για τη διερεύνηση του 4^{ου} και 5^{ου} ερευνητικού ερωτήματος το δείγμα αποτέλεσαν πέντε μαθητές της Γ΄ Λυκείου Θεωρητικής κατεύθυνσης. Και στις τρεις περιπτώσεις η δειγματοληψία εντάσσεται στη «σκόπιμη δειγματοληψία» και ειδικότερα στη «δειγματοληψία ευκολίας» (Ισαρη & Πουρκός, 2015), εφόσον οι ειδικοί είναι συμφοιτητές της ερευνήτριας, οι εκπαιδευτικοί εργάζονται μαζί με την ερευνήτρια και οι μαθητές κάνουν ενισχυτικά μαθήματα σε φροντιστήριο μέσης εκπαίδευσης που διδάσκει η ερευνήτρια.

7.8 Μέθοδος Έρευνας και μέσα συλλογής δεδομένων

Για την αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού της παρούσας έρευνας, αρχικά, δόθηκε σε όλους, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ο σύνδεσμος που οδηγούσε στο μάθημα «Ο ορισμός της αρετής» στην πλατφόρμα Chamilo, για να το παρακολουθήσουν.

Στη συνέχεια εστάλη στους τρεις ειδικούς της ΕξΑΕ ένα ερωτηματολόγιο που περιείχε ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου δημιουργημένο από το ΕΔΙΒΕΑ με σκοπό τη συλλογή δεδομένων που απαντούν στο 1^ο και 2^ο ερευνητικό ερώτημα (βλ. Παράρτημα Α). Από το εν λόγω ερωτηματολόγιο προκύπτουν εννέα ερευνητικοί άξονες που διερευνώνται μέσα από επιμέρους ερωτήσεις. Ειδικότερα, οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου αυτού περιέχουν 7 ερωτήσεις κλειστού τύπου για τη διερεύνηση του προφίλ των συμμετεχόντων, 42 ερωτήσεις ανοικτού τύπου που αντιστοιχούν στο 1^ο ερευνητικό ερώτημα (Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;) και 15 ερωτήσεις που αφορούν το 2^ο ερευνητικό ερώτημα (Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;). Ο παρακάτω πίνακας περιλαμβάνει τους άξονες και τις ερωτήσεις.

(1^ο και 2^ο ερευνητικό ερώτημα)	
Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου ανά ερευνητικό άξονα	
1ος Άξονας: Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση	
Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών / απόψεων με την σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση;	
Στο Ε.Υ. γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (Βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κλπ.);	
Στο Ε.Υ. γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων;	
Το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία / κριτική συζήτηση των πληροφοριών;	
Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές;	
2ος Άξονας: Το Ε.Υ. συμβάλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου	
Το ύφος γραφής του Ε.Υ. είναι φιλικό για τον αναγνώστη;	
Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών;	
Στο Ε.Υ. γίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλούμενης γλώσσας;	
Η γραφή του Ε.Υ. είναι ευανάγνωστη;	
Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική;	
Το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης;	
Το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο;	
Το Ε.Υ περιέχει κείμενο και εικόνες;	
Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες και video;	
Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση;	
3ος Άξονας: Ευχρηστία του Ε.Υ.	
Τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (εμπρός, πίσω κλπ.) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα;	
Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ.) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα;	

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Η πλοήγηση στο Ε.Υ. είναι εύκολη;
Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ. οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο;
4ος Άξονας: Το Ε.Υ. υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του
Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό;
Το Ε.Υ. υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή (σήμανση), ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες);
Στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του;
5ος Άξονας: Το Ε.Υ. υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του
Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα;
Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα;
Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα;
Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους;
Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες;
Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό;
6ος Άξονας: Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο
Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου;

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου;
Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου;
Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα;
Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα;
7ος Άξονας: Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα
Στο Ε.Υ. διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας;
Στο Ε.Υ. διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα;
Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων;
Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων;
Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων;
Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα;
8ος Άξονας: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;
Στο Ε.Υ. υπάρχει συνδυασμός κείμενου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου; (Πολυμεσική Αρχή)
Στο Ε.Υ. η χρήση των εικόνων σας βοηθάει να κατανοήσετε το γνωστικό αντικείμενο; (Πολυμεσική Αρχή)
Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.ά.); (Αρχή της Τροπικότητας)

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Στο Ε.Υ. συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο; (Αρχή της Συνοχής)
Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας; (Αρχή της Προσωποποίησης)
Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου; (Αρχή της Προσωποποίησης)
Στο Ε.Υ. γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου; (Αρχή της Προσωποποίησης)
Στο Ε.Υ. το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο; (Αρχή της φωνής)
Στο Ε.Υ. εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων; (Αρχή της Εικόνας)
Στο Ε.Υ. η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου γίνεται τμηματικά; (Αρχή της Κατάτμησης)
Στο Ε.Υ. υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους; (Αρχή της Προσωποποίησης)
Στο Ε.Υ. υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού Αντικειμένου; (Αρχή της Κατάτμησης)
Το Ε.Υ. παρέχει σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών; (Αρχή της Σηματοδότησης)
Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.); (Αρχή της Σηματοδότησης)
Στο Ε.Υ. υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου; (Αρχή της Προπαίδευσης)
9ος Άξονας: Γενικές επισημάνσεις
Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού;
Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Πίνακας 2: Ερευνητικοί άξονες 1^{ου} και 2^{ου} ερευνητικού ερωτήματος

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Στη συνέχεια δόθηκε σε πέντε εκπαιδευτικούς φιλολόγους ένα δεύτερο ερωτηματολόγιο (βλ. Παράρτημα Β) με ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου που αφορούν στο 3^ο ερευνητικό ερώτημα (Κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό είναι πλήρες για τη διδασκαλία της 15ης Ενότητας του Φακέλου Υλικού των Αρχαίων Ελληνικών Γ' Λυκείου;). Στο ερωτηματολόγιο υπάρχουν αρχικά πέντε ερωτήσεις κλειστού τύπου σχετικά με το προφίλ των συμμετεχόντων και 10 ερωτήσεις για τρεις άξονες, όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα.

(3^ο ερευνητικό ερώτημα)	
Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου ανά ερευνητικό άξονα	
1ος Άξονας: Επιστημονική εγκυρότητα του Ε.Υ.	
Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών / απόψεων με την κατάλληλη βιβλιογραφική τεκμηρίωση.	
Στο Ε.Υ. υπάρχει ποικιλία πηγών πληροφοριών.	
Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχουν πληροφορίες που βοηθούν τον μαθητή να αντιληφθεί την ψυχοσύνθεση του Αριστοτέλη.	
Το Ε.Υ. εμπεριέχει επαρκείς πληροφορίες για τον ερμηνευτικό σχολιασμό του κειμένου.	
Στο Ε.Υ. εξετάζεται η ετυμολογία λέξεων του κειμένου.	
Στο Ε.Υ. υπάρχουν δραστηριότητες για την εμπέδωση της γνώσης.	
2ος Άξονας: Παιδαγωγική Διάσταση	
Το εκπαιδευτικό υλικό συνάδει με τους σκοπούς του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας, Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών Γ' Λυκείου (https://www.esos.gr/sites/default/files/articles-legacy/programma_spydon_toy_mathimatos_tis_arhaias_ellinikis_glossas_kai_grammateias_ton_a_v_kai_g_taxeon_genikoy_lykeiouv.pdf);	
Το εκπαιδευτικό υλικό καλύπτει τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα όπως αυτά προσδιορίζονται στην αρχή κάθε διδακτικής ενότητας;	

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

3ος Άξονας: Δυνατά σημεία του Ε.Υ. – Αλλαγές βελτίωσης
Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού;
Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Πίνακας 3: Ερευνητικοί άξονες 3^{ου} ερευνητικού ερωτήματος

Τέλος, ένα τρίτο ερωτηματολόγιο δόθηκε σε πέντε μαθητές για την διερεύνηση του 4^{ου} (Κατά πόσο το εκπαιδευτικό Υλικό προωθεί την αυτοαξιολόγηση των μαθητών) και 5^{ου} (Κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό βοηθά τον μαθητή να αντιληφθεί τη συσχέτιση του αρχαίου και ελληνικού λόγου;) ερευνητικού ερωτήματος. Το ερωτηματολόγιο αυτό περιείχε 7 ερωτήσεις που αφορούν δύο άξονες, όπως μπορεί να διαπιστώσει κανείς και από τον πίνακα που ακολουθεί.

(4^ο και 5^ο ερευνητικό ερώτημα)
Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου ανά ερευνητικό άξονα
1ος Άξονας: Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης
Το Ε.Υ. εμπεριέχει αρκετές δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση σου;
Όλες οι δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης περιέχουν σχόλια ανατροφοδότησης;
Οι πολλές δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης σε αποπροσανατολίζουν από τη μελέτη του γνωστικού αντικείμενου;
2ος Άξονας: Σύνδεση Αρχαίων και Νέων Ελληνικών
Το εκπαιδευτικό υλικό σε βοήθησε να καταλάβεις ότι χρησιμοποιούμε πολλές λέξεις από τα Αρχαία Ελληνικά;
Το εκπαιδευτικό υλικό σε βοήθησε να καταλάβεις από που προέρχονται ορισμένες λέξεις;
Το εκπαιδευτικό υλικό σε βοήθησε να αντιληφθείς τις πολλαπλές σημασίες που μπορεί να έχει σήμερα μια λέξη της αρχαίας ελληνικής;

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Στο Ε.Υ. υπάρχει παρατίθενται πηγές για τη μελέτη λέξεων της αρχαίας ελληνικών που χρησιμοποιούνται μέχρι και σήμερα;

Πίνακας 4: Ερευνητικοί άξονες του 4^{ου} και 5^{ου} ερευνητικού ερωτήματος

7.9 Τρόπος επεξεργασία ερευνητικών δεδομένων

Για την αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού χρησιμοποιήθηκε, όπως έχει ήδη αναφερθεί, η Ποιοτική Ανάλυση Περιεχομένου και μονάδα ανάλυσης θεωρήθηκε η φράση με ολοκληρωμένο νόημα. Για την επεξεργασία των δεδομένων που συνελέγησαν από το ερωτηματολόγιο προέκυψαν οι κατηγορίες κωδικοποίησης για κάθε άξονα όπως φαίνεται στους παρακάτω πίνακες:

Για τους ειδικούς στην ΕξΑΕ:

Κατηγορίες Ανάλυσης Ανά Ερευνητικό Άξονα
1^{ος} άξονας: Επιστημονική Συνοχή/ Τεκμηρίωση
α) Βιβλιογραφική τεκμηρίωση
β) Αναφορά σε διαφορετικές πηγές
γ) Συγκριτική Ανάλυση πληροφοριών
δ) Ερμηνεία- κριτική συζήτηση πληροφοριών
ε) Δυνατότητα μελέτης σε διαφορετικές πηγές
2ος άξονας: Απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου
α) Φιλικό ύφος
β) Χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών
γ) Χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας
δ) Ευανάγνωστη γραφή
ε) Ικανοποιητική πυκνότητα πληροφοριών
στ) Τμηματική παρουσίαση στο μέγεθος της οθόνης
ζ) Μόνο κείμενο
η) Κείμενο και εικόνες

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

θ) Κείμενο, εικόνες και βίντεο
ι) Χρωματικές συνθέσεις για άνετη αλληλεπίδραση
3ος άξονας: Ευχρηστία του Ε.Υ.
α) Κατανοητά και αναγνωρίσιμα κουμπιά
β) Κατανοητικά και αναγνωρίσιμα εικονίδια
γ) Εύκολη Πλοήγηση
δ) Σωστοί Υπερσύνδεσμοι
4ος άξονας: Υποστήριξη- καθοδήγηση εκπαιδευόμενου στη μελέτη του
α) Συμβουλές Μελέτης
β) Έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία
γ) Επεξηγηματικά σχόλια
5ος άξονας: Υποστήριξη της αλληλεπίδρασης με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του
α) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την έκφραση απόψεων- κρίσεων
β) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την διατύπωση ερωτήσεων
γ) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την συναισθηματική εμπλοκή
δ) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την ανταλλαγή απόψεων με τους άλλους εκπαιδευόμενους
ε) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρηθεί μέλος μιας κοινωνικής ομάδας
στ) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο για ενσωμάτωση/ εμπλουτισμό απόψεων
6ος άξονας: Παροχή δυνατότητας αναστοχασμού- αυτοαξιολόγησης στον Εκπαιδευόμενο
α) Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης
β) Δραστηριότητες ανάπτυξης αυτόνομης κριτικής σκέψης
γ) Δραστηριότητες ανάπτυξης διαύλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

δ) Δραστηριότητες συσχέτισης δεδομένων με την δική του πραγματικότητα
ε) Δραστηριότητες εφαρμογής νέας γνώσης στη δική του πραγματικότητα
7ος άξονας: Σκοπός/ Προσδοκώμενα Αποτελέσματα
α) Σαφήνεια στη διατύπωση του σκοπού της κάθε διδακτικής ενότητας
β) Σαφήνεια στη διατύπωση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων της κάθε διδακτικής ενότητας
γ) Παρακίνηση των προσδοκώμενων σε επίπεδο γνώσεων
δ) Παρακίνηση των προσδοκώμενων σε επίπεδο δεξιοτήτων
ε) Παρακίνηση των προσδοκώμενων σε επίπεδο στάσεων
στ) Έλεγχος προόδου με βάση τα προσδοκώμενα
8ος άξονας: Εφαρμογή Αρχών Πολυμεσικής Μάθησης
α) Συνδυασμός κειμένου και εικόνας (Πολυμεσική Αρχή)
β) Χρήση εικόνων (Πολυμεσική Αρχή)
γ) Στοιχεία αφήγησης (Αρχή Τροπικότητας)
δ) Μη σχετικές πληροφορίες (Αρχή Συνοχής)
ε) Φιλική γλώσσα (Αρχή Προσωποποίησης)
στ) Χρήση δεύτερου προσώπου (Αρχή Προσωποποίησης)
ζ) Ηχητική παρουσίαση (Αρχή Προσωποποίησης)
η) Φιλικό ύφος ηχητικής παρουσίασης (Αρχή Φωνής)
θ) Φιλικός χαρακτήρας- avatar (Αρχή Εικόνας)
ι) Τμηματική παρουσίαση γνωστικού αντικειμένου (Αρχή Κατάτμησης)
ια) Διαδραστικές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση (Αρχή Προσωποποίησης)
ιβ) Μακροσκελή κείμενα (Αρχή Κατάτμησης)
ιγ) Σαφείς οδηγίες για δραστηριότητες- εργασίες (Αρχή Σηματοδότησης)
ιδ) Στοιχεία επισήμανσης (Αρχή Σηματοδότησης)
ιε) Εισαγωγικές δραστηριότητες κατανόησης (Αρχή Προπαίδευσης)
9ος άξονας: Δυνατά στοιχεία εκπαιδευτικού υλικού
α) Δυνατά στοιχεία

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

10ος άξονας: Προτεινόμενες αλλαγές για βελτίωση εκπαιδευτικού υλικού
α) Προτεινόμενες αλλαγές για βελτίωση

Πίνακας 5: Κατηγορίες κωδικοποίησης (ειδικοί της ΕξΑΕ)

Για την ανάλυση των δεδομένων από το ερωτηματολόγιο που δόθηκε στους εκπαιδευτικούς προέκυψαν οι παρακάτω κατηγορίες ανάλυσης ανά ερευνητικό άξονα:

Κατηγορίες Ανάλυσης ανά ερευνητικό άξονα
1ος Άξονας: Επιστημονική εγκυρότητα του Ε.Υ.
α] Βιβλιογραφική τεκμηρίωση.
β] Αναφορά σε διαφορετικές πηγές
γ] Ψυχοσύνθεση του Αριστοτέλη
δ] Ερμηνευτικός σχολιασμός αρχαίου κειμένου
ε] Ετυμολογία λέξεων
στ] Δραστηριότητες
2ος Άξονας: Παιδαγωγική Διάσταση
α] Πρόγραμμα σπουδών
β] προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα.
3ος Άξονας: Δυνατά σημεία του Ε.Υ. - Αλλαγές
α] δυνατά σημεία
β] προτεινόμενες αλλαγές βελτίωσης

Πίνακας 6: Κατηγορίες κωδικοποίησης (εκπαιδευτικοί)

Για την ανάλυση των δεδομένων από το ερωτηματολόγιο που δόθηκε στους πέντε μαθητές προέκυψαν οι παρακάτω κατηγορίες ανάλυσης ανά ερευνητικό άξονα:

Κατηγορίες Ανάλυσης ανά ερευνητικό άξονα
1ος Άξονας: Αυτοαξιολόγηση
α] Πλήθος δραστηριοτήτων
β] Σχόλια ανατροφοδότησης δραστηριοτήτων

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

γ] Αποπροσανατολισμός
2ος Άξονας: Σύνδεση αρχαίας και νέας ελληνικής γλώσσας
α] διαχρονικότητα αρχαιοελληνικών λέξεων
β] Προέλευση λέξεων
γ] πολυσημία λέξεων
δ] πηγές μελέτης λέξεων

Πίνακας 7: Κατηγορίες κωδικοποίησης (μαθητές)

7.10 Περιορισμοί της Έρευνας

Στους περιορισμούς της έρευνας πρέπει να σημειωθεί πως το δείγμα της έρευνας ήταν μικρό και δείγμα ευκολίας. Παράλληλα η ερευνήτρια δεν είχε πρόσβαση σε κάποιο δημόσιο Γενικό Λύκειο για την αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού κι έτσι το υλικό αποτιμήθηκε από πέντε μαθητές καλού επιπέδου ενός φροντιστηριακού τμήματος (όπως είθισται στα φροντιστηριακά τμήματα υπάρχει ομοιογενές επίπεδο, σε αντίθεση με μία σχολική τάξη που ποικίλει το επίπεδο των εκπαιδευόμενων). Παρόλα αυτά μπορούν από την ανάλυση των δεδομένων να εξαχθούν ορισμένα ερευνητικά συμπεράσματα.

7.11 Ζητήματα Δεοντολογίας

Κατά τη διάρκεια της έρευνας δεν παρουσιάστηκε κάποιο ζήτημα παραβίασης των κανόνων δεοντολογίας. Όσοι συμμετείχαν στην έρευνα είχαν ενημερωθεί για τα στοιχεία της έρευνας και την τήρηση της ανωνυμίας τους. Η ανωνυμία τηρήθηκε στη διαδικασία ανάλυσης των δεδομένων και στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

8 Παρουσίαση και Σχολιασμός των δεδομένων της έρευνας

8.1 Έρευνα Ε.Υ.

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται το προφίλ (δημογραφικά στοιχεία και τεχνολογικό προφίλ) των συμμετεχόντων ειδικών, εκπαιδευτικών και μαθητών στην παρούσα έρευνα. Στη συνέχεια ακολουθεί ο σχολιασμός των απαντήσεων τους και τα αποτελέσματα που προκύπτουν από αυτές.

Α] Δημογραφικά στοιχεία και τεχνολογικό προφίλ των ειδικών στην ΕξΑΕ

1. Φύλο (Ε1)

Όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα και οι τρεις ειδικοί στην ΕξΑΕ που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν γυναίκες.

Ειδικοί στην ΕξΑΕ		
Φύλο	Αριθμός	Ποσοστό %
Άντρας	0	0,0
Γυναίκα	3	100,0
Συνολο	3	100,0

Πίνακας 8: Φύλο ειδικών στην ΕξΑΕ

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

2. Ηλικία (Ε2)

Όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα και οι τρεις ειδικοί της ΕξΑΕ που κλήθηκαν να αξιολογήσουν το εκπαιδευτικό υλικό ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 31 – 40.

Ειδικοί στην ΕξΑΕ				
Ηλικιακή ομάδα	Α' Ειδικός	Β' Ειδικός	Γ' Ειδικός	Σύνολο
22 – 30				0
31- 40	X	X	X	3
41-50				0
>51				0
Γενικό σύνολο				3

Πίνακας 9: Ηλικιακή ομάδα ειδικών στην ΕξΑΕ

3. Χρόνια προϋπηρεσίας (Ε3)

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια ένας εκ των ειδικών έχει 5 – 10 χρόνια προϋπηρεσίας, ενώ οι δυο έχουν 11-20 έτη προϋπηρεσίας.

Ειδικοί στην ΕξΑΕ				
Χρόνια προϋπηρεσίας	Α' Ειδικός	Β' Ειδικός	Γ' Ειδικός	Σύνολο
0-4				0
5-10	X			1
11-20		X	X	2
>20				0
Γενικό σύνολο				3

Πίνακας 10: Προϋπηρεσία ειδικών στην ΕξΑΕ

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

4. Εξοικείωση με ΤΠΕ και ΕξΑΕ (Ε4, Ε5, Ε6, Ε7)

Και οι τρεις ειδικοί δηλώνουν ότι είναι απόλυτα εξοικειωμένοι με τις ΤΠΕ και με τη χρήση τους στην εκπαιδευτική πράξη. Δυο από τους ειδικούς δηλώνουν απόλυτα εξοικειωμένοι και ένας απλώς εξοικειωμένος με τη μέθοδο της ΕξΑΕ με τη χρήση των ΤΠΕ και με τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού που έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της ΕξΑΕ. Επομένως, συνάγεται το συμπέρασμα πως και οι τρεις διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις για την αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού της παρούσας εργασίας.

Β] Παρουσίαση και σχολιασμός των ευρημάτων

Σε αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της έρευνας σε πίνακες και στη συνέχεια ο σχολιασμός τους ανά ερευνητικό άξονα. Για τη διατήρηση της ανωνυμίας των συμμετεχόντων χρησιμοποιήθηκαν τα γράμματα Α,Β,Γ σε αντιστοιχία με τους τρεις ειδικούς της ΕξΑΕ.

1ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

1ος ερευνητικός άξονας: Επιστημονική συνοχή – τεκμηρίωση του Ε.Υ. (Ερωτήσεις: Α1, Α2, Α3, Α4, Α5)

α] Βιβλιογραφική τεκμηρίωση

Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών/ απόψεων με τη σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση;	
Α	Ναι, ειδικά στην 3 ^η Δ.Ε. με τις απόψεις των Κακριδή και Ζολώτα.
Β	Συμφωνώ απόλυτα.
Γ	Ναι, οι πληροφορίες είναι βιβλιογραφικά τεκμηριωμένες.

Πίνακας 11: Βιβλιογραφική τεκμηρίωση

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

β] Αναφορά σε διαφορετικές πηγές

Στο Ε.Υ. γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια, κ.λπ.)	
A	Παντού υπάρχουν πληροφορίες από πρόσθετες και διαφορετικές πηγές
B	Συμφωνώ απόλυτα.
Γ	Γίνεται αναφορά από βιβλία και έγκυρες, έγκριτες ιστοσελίδες.

Πίνακας 12: Αναφορά σε διαφορετικές πηγές.

γ] Συγκριτική ανάλυση πληροφοριών

Στο Ε.Υ. γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών/ απόψεων;	
A	Συγκριτική ανάλυση γίνεται μόνο στην 3 ^η Δ.Ε.
B	Συμφωνώ.
Γ	Συμφωνώ.

Πίνακας 13: Συγκριτική ανάλυση πληροφοριών

δ] Ερμηνεία - κριτική συζήτηση πληροφοριών

Το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία/ κριτική συζήτηση των πληροφοριών;	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Συμφωνώ απόλυτα.
Γ	Ναι, το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία των πληροφοριών.

Πίνακας 14: Ερμηνεία - κριτική συζήτηση πληροφοριών

ε] Δυνατότητα για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές

Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές;	
A	Συμφωνώ. Θα μπορούσαν να υπάρχουν και άλλες πιστεύω.
B	Συμφωνώ απόλυτα. Παραπέμπει σε βιβλία και ιστοσελίδες.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Γ	Ναι, υπάρχουν παραπομπές για περαιτέρω μελέτη σε βίντεο, ιστοσελίδες, βιβλία.
---	---

Πίνακας 15: Δυνατότητα για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές

Και οι τρεις συμμετέχοντες – ειδικοί στην ΕξΑΕ συγκλίνουν στο ότι το εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει επιστημονική συνοχή και τεκμηρίωση. Πιο συγκεκριμένα και οι τρεις συμφωνούν απόλυτα ότι γίνεται παράθεση των πληροφοριών με την ανάλογη βιβλιογραφική τεκμηρίωση και αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών. Όσον αφορά τη συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών και απόψεων, δύο συμφωνούν ότι γίνεται και ένας ειδικός παρατηρεί ότι γίνεται μόνο στην 3^η Δ.Ε. Και οι τρεις συμφωνούν απόλυτα ότι το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία/ κριτική συζήτηση των πληροφοριών. Τέλος, δύο ειδικοί συμφωνούν απόλυτα ότι παρέχεται η δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές (βιβλία, ιστοσελίδες, βίντεο), ενώ ένας συμφωνεί μεν, αλλά πιστεύει ότι θα μπορούσα να υπάρχουν και άλλες.

2^{ος} ερευνητικός άξονας: Απλή – κατανοητή παρουσίαση γνωστικού αντικείμενου (Ερωτήσεις: B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B9, B10)

α] Φιλικό ύφος

Το ύφος γραφής του Ε.Υ. είναι φιλικό για τον αναγνώστη;	
A	Γίνεται αρκετά κατανοητό το γνωστικό αντικείμενο και για κάποιον που απέχει αρκετά από αυτό (όπως εγώ) και πολύ σημαντικό ρόλο παίζει σε αυτό το ύφος γραφής.
B	Το ύφος είναι ιδιαίτερα φιλικό, παρά τον αυστηρό χαρακτήρα του γνωστικού αντικείμενου.
Γ	Το ύφος είναι φιλικό και σίγουρα προσελκύει τους έφηβους.

Πίνακας 16: Φιλικό ύφος

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

β] Χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών

Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών;	
A	Στα περισσότερα σημεία του Ε.Υ. υπάρχει η χρήση προσωπικών αντωνυμιών, δίνοντας στον αναγνώστη οδηγίες ανάγνωσης του Ε.Υ. καθώς και διευκρινίσεις.
B	Συμφωνώ απόλυτα.
Γ	Ναι, στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχουν αντωνυμίες που ενισχύουν το φιλικό ύφος.

Πίνακας 17: Χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών

γ] Χρήση καθομιλούμενης γλώσσας

Στο Ε.Υ. γίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλούμενης γλώσσας;	
A	Συμφωνώ απόλυτα, αν και υπάρχουν και αρκετά Αρχαία Ελληνικά λόγω του ότι αυτό είναι και το γνωστικό αντικείμενο. Παρόλα αυτά μέσα και από δραστηριότητες στη 3 ^η Δ.Ε. βλέπουμε πόσα αρχαία μιλάμε στην καθομιλουμένη ακόμη και σήμερα και δεν το ξέραμε.
B	Στα βίντεο γίνεται χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας.
Γ	Όπου το επιτρέπει η φύση του μαθήματος γίνεται χρήση της καθομιλούμενης γλώσσας.

Πίνακας 18: Χρήση καθομιλούμενης γλώσσας

δ] Ευανάγνωστη γραφή

Η γραφή του Ε.Υ. είναι ευανάγνωστη;	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Ναι, η γραφή είναι ευανάγνωστη.
Γ	Η γραφή είναι τόσο ευανάγνωστη που απλοποιεί τις πληροφορίες για την καλύτερη κατανόηση.

Πίνακας 19: Ευανάγνωστη γραφή

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

ε] Ικανοποιητική πυκνότητα πληροφοριών

Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική;	
A	Παραπάνω από ικανοποιητική. Ίσως κάποιες διαφάνειες θα μπορούσαν κιόλας να ενωθούν και να μην είναι τόσο αραιές οι πληροφορίες.
B	Πολύ! Δεν κουράζει.
Γ	Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική και αυτό καθιστά ξεκούραστη τη μελέτη.

Πίνακας 20: Ικανοποιητική πυκνότητα πληροφοριών

στ] Τμηματική παρουσίαση στο μέγεθος της οθόνης

Το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης;	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Συμφωνώ απόλυτα.
Γ	Ναι, υπάρχει τμηματική παρουσίαση του περιεχομένου στην οθόνη.

Πίνακας 21: Τμηματική παρουσίαση στο μέγεθος της οθόνης

ζ] Μόνο κείμενο

Το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο;	
A	Όχι. Ίσα ίσα το κείμενο στις περισσότερες διαφάνειες είναι ελάχιστο.
B	Διαφωνώ απόλυτα. Η εκπαιδευτικός έχει χρησιμοποιήσει πολλά ψηφιακά μέσα.
Γ	Όχι. Αν και το μάθημα είναι καθαρά θεωρητικό, περιέχει μικρά κείμενα και όχι σε όλες τις διαφάνειες.

Πίνακας 22: Μόνο κείμενο

η] Κείμενο και εικόνες

Το Ε.Υ. περιέχει κείμενο και εικόνες;	
A	Περιέχει κυρίως εικόνες με κείμενο.
B	Ναι, περιέχει και κείμενο και εικόνες.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Γ	Στο εκπαιδευτικό υλικό συνδυάζεται το κείμενο με εικόνες.
---	---

Πίνακας 23: Κείμενο και εικόνες

θ) Κείμενο, εικόνες και video

Το Ε.Υ. περιέχει κείμενο, εικόνες και video;	
A	Υπάρχουν πάρα πολλά video και κυρίως διαδραστικά και έχουν αξιοποιηθεί αρκετά εργαλεία ψηφιακής αφήγησης κάνοντας το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο πιο ελκυστικό.
B	Το εκπαιδευτικό υλικό περιέχει σε ισορροπία κείμενο, εικόνα και βίντεο.
Γ	Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχουν βίντεο και εικόνες που πλαισιώνουν το κείμενο.

Πίνακας 24: Κείμενο, εικόνες και video

ι) Χρωματικές συνθέσεις για άνετη αλληλεπίδραση

Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση;	
A	Ναι, αν και δεν παίζουν τόσο σημαντικό ρόλο οι χρωματικές συνθέσεις, αλλά τα video και οι δραστηριότητες, ώστε να υπάρχει άνετη αλληλεπίδραση.
B	Υπάρχει αρμονία χρωμάτων – κειμένου.
Γ	Συμφωνώ απόλυτα. Είναι ωραίο που υπάρχει αρμονία των χρωμάτων χωρίς υπερβολές. Μου άρεσε που τονίζονται ορισμένες λέξεις και ελκύουν την προσοχή του μαθητή.

Πίνακας 25: Χρωματικές συνθέσεις για άνετη αλληλεπίδραση

Και οι τρεις ειδικοί στην ΕξΑΕ που συμμετείχαν στην έρευνα συμφωνούν απόλυτα στο ότι το ύφος γραφής είναι φιλικό για τον αναγνώστη. Συγκεκριμένα αναφέρουν ότι, παρά τον αυστηρό χαρακτήρα του γνωστικού αντικειμένου, το φιλικό ύφος προσελκύει τους έφηβους μαθητές και βοηθά ακόμα και κάποιον που απέχει από τα αρχαία να τα κατανοήσει. Σε αυτό συμφωνούν ότι συντείνει η χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών, δίνοντας οδηγίες και διευκρινίσεις για την μελέτη του Ε.Υ. Ακόμα,

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

συμφωνούν απόλυτα ότι χρησιμοποιείται η καθομιλούμενη γλώσσα. Ιδιαίτερα ο ένας εκ των ειδικών αναφέρει ότι υπάρχουν λόγω του γνωστικού αντικείμενου και αρκετά Αρχαία Ελληνικά και επισημαίνει πως στην 3^η Δ.Ε. συμπεραίνουμε πόσα αρχαία ελληνικά χρησιμοποιούμε στην καθομιλούμενη, ο δεύτερος παρατηρεί τη χρήση της καθομιλούμενης στα video και ο τρίτος θεωρεί ότι χρησιμοποιείται, όπου το επιτρέπει η φύση του μαθήματος. Και οι τρεις συμφωνούν απόλυτα, επίσης, ότι η γραφή είναι ευανάγνωστη και μάλιστα ο ένας τονίζει ότι λόγω αυτού οι πληροφορίες απλοποιούνται και γίνεται καλύτερη κατανόηση. Επιπλέον, και οι τρεις θεωρούν ότι είναι απόλυτα ικανοποιητική η πυκνότητα των πληροφοριών και η παρουσίαση γίνεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης. Όλοι οι συμμετέχοντες διαφωνούν απόλυτα ότι το εκπαιδευτικό υλικό περιέχει μόνο κείμενο και συμφωνούν στο ότι περιέχει κείμενο, εικόνες, video, ενώ οι χρωματικές συνθέσεις συμβάλουν στην άνετη αλληλεπίδραση.

3^{ος} ερευνητικός άξονας: Ευχρηστία (Ερωτήσεις: Γ1, Γ2, Γ3, Γ4)

α] Κατανοητά και αναγνωρίσιμα κουμπιά

Τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο ΕΥ (εμπρός, πίσω, κ.λπ.) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα;	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.
Γ	Τα κουμπιά που υπάρχουν στο Ε.Υ. είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

Πίνακας 26: Κατανοητά και αναγνωρίσιμα κουμπιά

β] Κατανοητά και αναγνωρίσιμα εικονίδια

Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο ΕΥ (πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες, κ.λπ.) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα;	
A	Είναι αναγνωρίσιμα ήδη από τη δεύτερη διαφάνεια που υπάρχει η επεξήγηση κουμπιών.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Β	Είναι όλα κατανοητά και αναγνωρίσιμα.
Γ	Στην επεξήγηση κουμπιών ενημερώνεται ο δέκτης αρα είναι όλα κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

Πίνακας 27: Κατανοητά και αναγνωρίσιμα εικονίδια

γ) Εύκολη πλοήγηση

Η πλοήγηση στο ΕΥ είναι εύκολη;	
Α	Πολύ εύκολη. Ακόμα και τα βελάκια που οδηγούν στους υπερσυνδέσμους είναι έντονα και σίγουρα δεν περνούν απαρατήρητα.
Β	Η πλοήγηση καθίσταται εύκολη χάρη στη σωστή διάταξη εικονιδίων – κειμένου.
Γ	Είναι εξαιρετικά εύκολη!

Πίνακας 28: Εύκολη πλοήγηση

δ) Σωστοί υπερσύνδεσμοι

Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ. οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο;	
Α	Ναι. Όλα οι σύνδεσμοι οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο (Μόνο ένας σύνδεσμος χρειάστηκε άδεια εισόδου για το περιεχόμενο του Drive).
Β	Συμφωνώ απόλυτα.
Γ	Οι υπερσύνδεσμοι οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.

Πίνακας 29: Σωστοί υπερσύνδεσμοι

Και οι τρεις συμμετέχοντες συμφωνούν ότι το Ε.Υ. χαρακτηρίζεται από ευχρηστία, όπως προκύπτει από το ότι συμφωνήσαν απόλυτα ότι τα κουμπιά και τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα, η πλοήγηση είναι πολύ εύκολη και οι υπερσύνδεσμοι οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο. Για το τελευταίο ένας εκ των ειδικών έκρινε αρνητικά το γεγονός ότι ένας από τους συνδέσμου χρειάστηκε άδεια εισόδου για το περιεχόμενο στο Drive.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

4^{ος} ερευνητικός άξονας: Υποστήριξη – καθοδήγηση στη μελέτη του εκπαιδευόμενου (Ερωτήσεις: Δ1, Δ2, Δ3)

α] Συμβουλές μελέτης

Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το Ε.Υ.;	
A	Συμφωνώ απόλυτα. Θα μπορούσαν να υπάρχουν ίσως κάποιες επιπλέον οδηγίες για τη χρήση του padlet με ένα βοηθητικό video.
B	Ναι, υπάρχουν συμβουλές για τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού.
Γ	Οι συμβουλές που υπάρχουν κατευθύνουν τον μαθητή να μελετήσει το Ε.Υ.

Πίνακας 30: Συμβουλές μελέτης

β] Έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία

Το ΕΥ υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή-σήμανση, ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες);	
A	Υπάρχουν παντού βελάκια, έντονη γραφή και εναλλαγή χρωμάτων.
B	Συμφωνώ απόλυτα.
Γ	Ναι! Είναι πολύ βοηθητικό ότι υπάρχουν πλαίσια, έντονη γραφή και σήμανση.

Πίνακας 31: Έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία

γ] Επεξηγηματικά σχόλια

Στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του;	
A	Σε κάθε δραστηριότητα υπάρχουν σχόλια ανατροφοδότησης.
B	Πολλά επεξηγηματικά σχόλια!
Γ	Ο μαθητής νιώθει να είναι διαρκώς «παρών» ο εκπαιδευτικός μέσα από τα τόσα επεξηγηματικά σχόλια που υπάρχουν.

Πίνακας 32: Επεξηγηματικά σχόλια

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Όσον αφορά στην υποστήριξη – καθοδήγηση στη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού οι συμμετέχοντες ειδικοί συμφωνήσαν απόλυτα ότι παρέχονται συμβουλές. Ένας ειδικός επεσήμανε ότι θα μπορούσαν να υπάρχουν οδηγίες για τη χρήση του padlet. Πρόσθετα σχολίασαν θετικά ότι το Ε.Υ. υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία. Τέλος, συμφώνησαν ότι στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια που υποστηρίζουν τον μαθητή στη μελέτη του. Μάλιστα ένας από τους ειδικούς σχολίασε πως μέσα από την πληθώρα των επεξηγηματικών σχολίων ο εκπαιδευόμενος νιώθει ότι ο εκπαιδευτικός είναι διαρκώς «παρών».

5^{ος} ερευνητικός άξονας: Υποστήριξη της αλληλεπίδρασης με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του (Ερωτήσεις: E1, E2, E3, E4, E5, E6)

α] Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την έκφραση απόψεων - κρίσεων

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του απόψεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα;	
A	Υπάρχουν δραστηριότητες που ο εκπαιδευόμενος καλείται να γράψει σε κείμενο την άποψή του.
B	Υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες, η φύση όμως του μαθήματος δεν το επιτρέπει σε μεγάλο βαθμό.
Γ	Ναι! Στην εισαγωγή, στο τέλος 2 ενοτήτων αλλά και μέσα από ορισμένες ασκήσεις ο εκπαιδευόμενος διατυπώνει τις απόψεις του

Πίνακας 33: Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την έκφραση απόψεων – κρίσεων

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

β] Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη διατύπωση ερωτήσεων

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα;	
A	Δυστυχώς δεν υπάρχει κάποιο chat, όπου να μπορεί ο εκπαιδευόμενος να διατυπώνει ερωτήσεις.
B	Παρόλο που υπάρχει η πρόβλεψη του φόρουμ, ο τόπος αυτός δε χρησιμοποιείται για τη διατύπωση ερωτήσεων. Ίσως θα ήταν καλύτερα να υπήρχε ένα padlet επικοινωνίας.
Γ	Δεν υπάρχουν δραστηριότητες, για να διατυπώσει ο μαθητής τις δικές του ερωτήσεις.

Πίνακας 34: Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη διατύπωση ερωτήσεων

γ] Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη συναισθηματική εμπλοκή

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα;	
A	Λόγω του γνωστικού αντικείμενου δεν υπάρχει ιδιαίτερα συναισθηματική εμπλοκή του εκπαιδευόμενου.
B	Γίνεται προσπάθεια στην τελευταία ενότητα να συσχετιστεί η χρήση των αρχαίων ελληνικών με τα νέα ελληνικά. Και το Kahoot λειτουργεί προς αυτή την κατεύθυνση.
Γ	Κάποιες δραστηριότητες έμμεσα τον ενθαρρύνουν.

Πίνακας 35: Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη συναισθηματική εμπλοκή

δ] Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν ανταλλαγή απόψεων μεταξύ εκπαιδευόμενων

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους;	
A	Δυστυχώς όχι. Δεν υπάρχει κάποιο forum όπου μπορούν να ανταλλάξουν απόψεις οι εκπαιδευόμενοι.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Β	Μόνο έμμεσα στο Forum
Γ	Μέσα σε κάποιες δραστηριότητες μπορεί να διαβάσει τις απόψεις άλλων αλλά δεν υπάρχουν δραστηριότητες για άμεσο διάλογο.

Πίνακας 36: Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν ανταλλαγή απόψεων μεταξύ εκπαιδευόμενων

ε] Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να αισθανθεί μέλος μιας κοινωνικής ομάδας

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες;	
Α	Μπορεί να συμβεί αλλά όχι σε απόλυτο βαθμό.
Β	Διαφωνώ.
Γ	Δεν παρατήρησα τέτοιες δραστηριότητες.

Πίνακας 37: Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να αισθανθεί μέλος μιας κοινωνικής ομάδας

στ] Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο στην ενσωμάτωση/ εμπλουτισμό των απόψεών του;

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει/ εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό;	
Α	Υπάρχουν αρκετές δραστηριότητες ανατροφοδότησης και αυτοαξιολόγησης με πρόσθετες πληροφορίες στα σχόλια.
Β	Ναι! μέσα από τις πηγές και τις δραστηριότητες.
Γ	Συμφωνώ απόλυτα.

Πίνακας 38: Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο στην ενσωμάτωση/ εμπλουτισμό των απόψεών του.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Όσον αφορά την υποστήριξη της αλληλεπίδρασης με τον εκπαιδευόμενο κατά τη διάρκεια της μελέτης του, όλοι οι συμμετέχοντες επιβεβαιώνουν ότι το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώσει τις δικές του απόψεις σε σημαντικά ζητήματα. Συμφωνούν στο ότι δεν υπάρχουν δραστηριότητες οι οποίες να ενθαρρύνουν τη διατύπωση ερωτήσεων, ενώ υπάρχουν κάποιες που έμμεσα τον ενθαρρύνουν να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα. Αντίστοιχα, παρατηρούν ότι δεν εμπεριέχονται δραστηριότητες που να ενθαρρύνουν την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των εκπαιδευόμενων, παρά μόνο έμμεσα μέσω των απαντήσεων σε κάποιες δραστηριότητες, επομένως δεν υπάρχουν και δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να αισθανθεί μέλος μια κοινωνικής ομάδας με συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες. Ωστόσο, συμφωνούν απόλυτα και οι τρεις ότι υπάρχουν δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλουτίσει τις απόψεις του.

6^{ος} ερευνητικός άξονας: Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού –Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο (Ερωτήσεις Στ1, Στ2, Στ3, Στ4, Στ5)

α] Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου;	
A	Ναι, με άμεσο έλεγχο της απάντησης και σχόλια ανατροφοδότησης.
B	Υπάρχουν πολλές και ποικίλες δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση.
Γ	Στο Ε.Υ. υπάρχουν παρα πολλές δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης διαφορετικού είδους!

Πίνακας 39: Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης

β] Δραστηριότητες ανάπτυξης αυτόνομης κριτικής σκέψης

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου;	
A	Ναι, κυρίως όταν καταλήγει στο να αναρωτηθούμε εμείς τον ορισμό της αρετής.
B	Συμφωνώ απόλυτα! Σε πολλά σημεία ο μαθητής καλείται να ενεργοποιήσει την κριτική του σκέψη.
Γ	Καθ' όλη τη διάρκεια της μελέτης του υλικού ο μαθητής οξύνει την κριτική του, αλλά κυρίως μέσα από τα βίντεο της 3 ^{ης} Δ.Ε. και όταν ζητείται από τον μαθητή να γράψει τι είναι η αρετή για εκείνον.

Πίνακας 40: Δραστηριότητες ανάπτυξης αυτόνομης κριτικής σκέψης

γ) Δραστηριότητες ανάπτυξης διαύλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διαύλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου;	
A	Μπορεί να αναπτυχθεί η ανάγκη για επικοινωνία, ωστόσο δεν εντόπισα ιδιαίτερα κάποιο μέσο επικοινωνίας.
B	Μέσω του forum.
Γ	Έμμεσα στο χώρο ορισμένων δραστηριοτήτων.

Πίνακας 41: Δραστηριότητες ανάπτυξης διαύλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση

δ) Δραστηριότητες συσχέτισης των νέων δεδομένων με τη δική του πραγματικότητα

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα;	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Συμφωνώ. Στον βαθμό που το επιτρέπει το γνωστικό αντικείμενο.
Γ	Ναι! Επιχειρείται να συνδεθεί τόσο η γλώσσα όσο και η αρετή με την πραγματικότητα των μαθητών.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Πίνακας 42: Δραστηριότητες συσχέτισης των νέων δεδομένων με τη δική του πραγματικότητα

ε] Δραστηριότητες εφαρμογής της νέας γνώσης στη δική του πραγματικότητα

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα;	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Συμφωνώ.
Γ	Ναι, κυρίως προβάλλοντας τη διαχρονικότητα του όρου της αρετής και την διαχρονικότητα της ελληνικής γλώσσας.

Πίνακας 43: Δραστηριότητες εφαρμογής της νέας γνώσης στη δική του πραγματικότητα

Αναφορικά με το αν υπάρχει δυνατότητα αναστοχασμού – αυτοαξιολόγησης στο Ε.Υ και οι τρεις ειδικοί αποφαινόμενοι ότι υπάρχει ποικιλία δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση, αλλά και δραστηριότητες που βοηθούν στην ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης. Ωστόσο, διαφωνούν στο ότι υπάρχουν δραστηριότητες που αναπτύσσουν διάυλο επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση, αλλά κρίνουν θετικά ότι υπάρχουν δραστηριότητες συνδυασμού των νέων δεδομένων με τη δική του πραγματικότητα. Τέλος, και οι τρεις επιβεβαιώνουν ότι το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

7^{ος} ερευνητικός άξονας: Σαφήνεια σκοπού και προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων (Ερωτήσεις Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z6)

α) Σαφήνεια στη διατύπωση του σκοπού της κάθε διδακτικής ενότητας

Στο Ε.Υ. διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας;	
A	Διατυπώνεται ξεκάθαρα στα εισαγωγικά στοιχεία κάθε Διδακτικής Ενότητας.
B	Συμφωνώ απόλυτα!
Γ	Ναι, σε κάθε ξεχωριστή ενότητα διατυπώνεται ο σκοπός της.

Πίνακας 44: Σαφήνεια στη διατύπωση του σκοπού της κάθε διδακτικής ενότητας

β) Σαφήνεια στη διατύπωση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων κάθε διδακτικής ενότητας

Στο Ε.Υ. διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα;	
A	Διατυπώνεται ξεκάθαρα στα εισαγωγικά στοιχεία κάθε Διδακτικής Ενότητας.
B	Συμφωνώ απόλυτα!
Γ	Ναι, μου άρεσε που υπήρχαν χρώματα στα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Πίνακας 45: Σαφήνεια στη διατύπωση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων κάθε διδακτικής ενότητας

γ) Παρακίνηση σε επίπεδο γνώσεων

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων;	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Βέβαια!

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Γ	Ναι, σε μεγάλο βαθμό!
---	-----------------------

Πίνακας 46: Παρακίνηση σε επίπεδο γνώσεων

δ] Παρακίνηση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων σε επίπεδο δεξιοτήτων

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων;	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Σε μεγάλο βαθμό!
Γ	Ναι τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν σε επίπεδο δεξιοτήτων.

Πίνακας 47: Παρακίνηση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων σε επίπεδο δεξιοτήτων

ε] Παρακίνηση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων σε επίπεδο στάσεων

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων;	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Συμφωνώ!
Γ	Θεωρώ ότι σε επίπεδο στάσεων το καταφέρνουν σε μεγάλο βαθμό.

Πίνακας 48: Παρακίνηση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων σε επίπεδο στάσεων

στ] Έλεγχος προόδου με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα

Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα;	
A	Υπάρχει παντού έλεγχος και ανατροφοδότηση στο τέλος κάθε δραστηριότητας αυτοαξιολόγησης.
B	Συμφωνώ απόλυτα!
Γ	Ναι! Αυτό συμβαίνει μέσα από τη συνεχή ανατροφοδότηση.

Πίνακας 49: Έλεγχος προόδου με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Σχετικά με τη σαφήνεια του σκοπού και των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων όλοι οι συμμετέχοντες συμφωνούν απόλυτα ότι αυτά διατυπώνονται στα εισαγωγικά στοιχεία κάθε διδακτικής ενότητας. Συγκεκριμένα για τα προσδοκώμενα αποτελέσματα συμφωνούν ότι παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων. Τέλος, σημειώνουν ότι σε όλο το Ε.Υ. ο εκπαιδευόμενος μπορεί να ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

2ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

8^{ος} Ερευνητικός άξονας: Εφαρμογή αρχών της Γνωστικής Θεωρίας Πολυμεσικής Μάθησης (Ερωτήσεις A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A12, A13, A14, A15)

α] Συνδυασμός κειμένου και εικόνας

Στο Ε.Υ. υπάρχει συνδυασμός κειμένου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου (Πολυμεσική Αρχή);	
A	Σε κάθε διαφάνεια υπάρχουν παντού εικόνες και λιγότερο κείμενο.
B	Σε όλο το εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει συνδυασμός κειμένου και εικόνας.
Γ	Ναι, αν και οι εικόνες υπάρχουν κυρίως για αισθητικούς λόγους.

Πίνακας 50: Συνδυασμός κειμένου και εικόνας

β] Χρήση εικόνων

Στο Ε.Υ. η χρήση εικόνων σας βοηθάει να κατανοήσετε του γνωστικό αντικείμενο (Πολυμεσική Αρχή);	
A	Είναι πολύ βοηθητική η χρήση εικόνων.
B	Συμφωνώ απόλυτα.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Γ	Βοηθά στο να συνδυάζει ο μαθητής την κάθε άποψη με τον εκπρόσωπο του μέσα από τις εικόνες.
---	--

Πίνακας 51: Χρήση εικόνων

γ] Στοιχεία αφήγησης

Στο ΕΥ υπάρχουν στοιχεία αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια, κ.ά.); (Αρχή της Τροπικότητας)	
A	Συμφωνώ απόλυτα. Ουσιαστικά υπάρχουν όλα εκτός από διάλογο.
B	Υπάρχουν πολλά στοιχεία αφήγησης.
Γ	Υπάρχει μονόλογος και διάλογος στα βίντεο. Στο υπόλοιπο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχουν κι άλλα στοιχεία αφήγησης.

Πίνακας 52: Στοιχεία αφήγησης

δ] Μη σχετικές πληροφορίες

Στο Ε.Υ. συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο (Αρχή της Συνοχής);	
A	Ό,τι συμπεριλαμβάνεται είναι απόλυτα σχετικό με το γνωστικό αντικείμενο.
B	Διαφωνώ απόλυτα.
Γ	Καθόλου! Το υλικό είναι εξαιρετικά εύστοχο και επιλεγμένο προσεκτικά!

Πίνακας 53: Μη σχετικές πληροφορίες

ε] Φιλική Γλώσσα

Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας (Αρχή της Προσωποποίησης);	
A	Είναι απόλυτα φιλική γλώσσα και προσιτή προς τον εκπαιδευόμενο.
B	Η γλώσσα είναι φιλική παρά το γνωστικό αντικείμενο.
Γ	Σε όλο το Ε.Υ. γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας.

Πίνακας 54: Φιλική Γλώσσα

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

στ] Χρήση δευτέρου προσώπου

Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση δευτέρου προσώπου (Αρχή της Προσωποποίησης);	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Ναι γίνεται χρήση δευτέρου προσώπου.
Γ	Η εκπαιδευτικός απευθύνεται σε δεύτερο πρόσωπο στους εκπαιδευόμενους με αποτέλεσμα να υπάρχει αμεσότητα.

Πίνακας 55: Χρήση δευτέρου προσώπου

ζ] Ηχητική Παρουσίαση

Στο Ε.Υ. γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου (Αρχή της Προσωποποίησης);	
A	Υπάρχει σε πάρα πολλά σημεία το εικονίδιο του ήχου και το avatar της εκπαιδευτικού, όπου μέσα από την ηχητική παρουσίαση, γίνεται ακόμα πιο κατανοητό και το περιεχόμενο του γνωστικού αντικειμένου.
B	Συμφωνώ απόλυτα!
Γ	Σε πολλά σημεία υπάρχουν αρχεία ήχου για την μετάδοση των πληροφοριών.

Πίνακας 56: Ηχητική παρουσίαση

η] Φιλικός ύφος ηχητικής παρουσίασης

Στο Ε.Υ. το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο (Αρχή της Φωνής);	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Η συμβολή της αφήγησης είναι καθοριστική για τη μελέτη του μαθήματος. Προσδίδει μία αίσθηση ότι σε οδηγεί με βεβαιότητα στο επιθυμητό αποτέλεσμα.
Γ	Το Φιλικό ύφος, η χροιά της φωνής, στο σύνολο της ηχητικής παρουσίαση είναι ευχάριστη για τον μαθητή.

Πίνακας 57: Φιλικό ύφος ηχητικής παρουσίασης

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

θ) Φιλικός χαρακτήρας (avatar)

Στο Ε.Υ. εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων (Αρχή της Εικόνας);	
A	Το avatar σε συνδυασμό με τη φωνή της εκπαιδευτικού κάνουν πιο προσιτό το γνωστικό αντικείμενο στον εκπαιδευόμενο.
B	Συμφωνώ απόλυτα.
Γ	Υπάρχει σε όλο το εκπαιδευτικό υλικό είτε ως φιγούρα είτε ως αφηγητής στα βίντεο η φιγούρα της εκπαιδευτικού.

Πίνακας 58: Φιλικός χαρακτήρας (avatar)

ι) Τμηματική παρουσίαση γνωστικού αντικειμένου

Στο Ε.Υ. η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου γίνεται τμηματικά (Αρχή της Κατάτμησης);	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Οι πληροφορίες δίνονται σε «μπουκίτσες».
Γ	Η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου γίνεται τμηματικά και δεν κουράζει τον μαθητή.

Πίνακας 59: Τμηματική παρουσίαση γνωστικού αντικειμένου

ια) Διαδραστικές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση

Στο ΕΥ υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους (Αρχή της Προσωποποίησης);	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Υπάρχουν πολλές διαδραστικές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση.
Γ	Το εκπαιδευτικό υλικό έχει σχεδόν σε κάθε διαφάνεια διαδραστικές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση ακόμα και μέσα στα βίντεο.

Πίνακας 60: Διαδραστικές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

ιβ] Μακροσκελή κείμενα

Στο Ε.Υ. υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου (Αρχή της Κατάτμησης);	
A	Διαφωνώ απόλυτα. Υπάρχει ισορροπία εικόνας και κειμένου.
B	Με εξαίρεση τα σημεία που παρατίθεται κείμενο προς μελέτη, πράγμα που είναι αναγκαίο.
Γ	Δεν υπάρχουν μακροσκελή κείμενα στην παρουσίαση του γνωστικού υλικού.

Πίνακας 61: Μακροσκελή κείμενα

ιγ] Σαφείς οδηγίες για δραστηριότητες και εργασίες

Το Ε.Υ. παρέχει σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών (Αρχή της Σηματοδότησης);	
A	Συμφωνώ. Εκτός από το padlet στα υπόλοιπα υπάρχουν σαφείς οδηγίες.
B	Συμφωνώ απόλυτα.
Γ	Ναι, υπάρχουν σαφείς οδηγίες για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και των εργασιών.

Πίνακας 62: Σαφείς οδηγίες για δραστηριότητες και εργασίες

ιδ] Σημεία επισήμανσης

Στο Ε.Υ. υπάρχουν σημεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός, κ.ά.). (Αρχή της Σηματοδότησης);	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Στο εκπαιδευτικό υλικό έχουν χρησιμοποιηθεί όμορφοι χρωματισμοί και η εναλλαγή των χρωμάτων βοηθά στη μελέτη του.
Γ	Στο Ε.Υ. υπάρχουν όλα τα απαραίτητα σημεία επισήμανσης

Πίνακας 63: Σημεία επισήμανσης

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

ιε] Εισαγωγικές δραστηριότητες

Στο Ε.Υ. υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικείμενου (Αρχή της Προπαίδευσης);	
A	Εισαγωγικές δραστηριότητες δεν υπάρχουν ιδιαίτερα. Υπάρχουν κυρίως μετά τη μελέτη του Ε.Υ.
B	Υπάρχουν σε κάποια σημεία (π.χ. στον εντοπισμό των λέξεων του αρχαίου κειμένου που χρησιμοποιούνται μέχρι και σήμερα).
Γ	Δεν υπάρχουν σε κάθε διδακτική ενότητα.

Πίνακας 64: Εισαγωγικές δραστηριότητες

Για την εφαρμογή των αρχών της Γνωστικής Θεωρίας της Πολυμεσικής Μάθησης οι ειδικοί δήλωσαν απερίφραστα ότι σε κάθε διαφάνεια συνδυάζεται το κείμενο με εικόνες, που βοηθούν την κατανόηση του γνωστικού αντικείμενου, όπως και ότι υπάρχουν σε πολλά σημεία στοιχεία αφήγησης. Συγκλίνουν επίσης στην άποψη ότι όλες οι πληροφορίες είναι σχετικές και η γλώσσα είναι φιλική χρησιμοποιώντας δεύτερο πρόσωπο. Ταυτόχρονα, κρίνουν ότι χρησιμοποιείται επιτυχημένα η ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου σε φιλικό ύφος. Σχολιάζουν θετικά την ύπαρξη avatar σε όλες τις ενότητες του Ε.Υ. Συμφωνούν απόλυτα ότι η παρουσίαση των πληροφοριών γίνεται τμηματικά, σε «μπουκίτσες», ότι υπάρχουν πολλές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση και ότι απουσιάζουν τα μακροσκελή κείμενα. Επίσης, αναφέρουν ότι σε γενικά πλαίσιο υπάρχουν σαφείς πληροφορίες για τις δραστηριότητες και τις εργασίες. Μία από τις ειδικούς διευκρινίζει ότι θα χρειαζόταν οδηγίες για τη χρήση του padlet. Τέλος, δηλώνουν ότι γίνεται ευρεία χρήση σημείων επισήμανσης, ενώ παρατηρούν ότι δεν υπάρχουν σε όλες τις διδακτικές ενότητες εισαγωγικές δραστηριότητες.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

9^{ος} Ερευνητικός Άξονας: Δυνατά σημεία εκπαιδευτικού υλικού

Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά σημεία του εκπαιδευτικού υλικού;	
A	1. Πολύ ωραίο που μέσα από τα εργαλεία Plotagon και Doodly έγινε πιο ευχάριστη η διδασκαλία των Αρχαίων και μου κράτησε το ενδιαφέρον. 2. Βρήκα πολύ σύγχρονο που υπήρχε βίντεο που «μιλά» ο Αριστοτέλης με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης. 3. Πολύ θετικό που στα εισαγωγικά αναφερόταν και ο χρόνος μελέτης κάθε διδακτικής ενότητας.
B	1. Η πληρότητα που παρουσιάζει από πλευράς πληροφοριών, δραστηριοτήτων και συνολικής εικόνας του υλικού. 2. Είναι μια φρέσκια εικόνα που δεν χαρακτηρίζει τις ως τώρα προσεγγίσεις που έχουμε συνηθίσει για τα αρχαία. 3. Γίνεται σημαντική προσπάθεια απενοχοποίησης των αρχαίων ελληνικών και κατανόησης της χρησιμότητάς τους.
Γ	1. ωραία βίντεο, 2. σύγχρονη προσέγγιση του μαθήματος, 3. δεν υπάρχουν περιττές πληροφορίες

Πίνακας 65: Δυνατά σημεία

Οι συμμετέχουσες αναφέρουν ως δυνατά σημεία τη χρήση του Plotagon και Doodly, την αναφορά του χρόνου μελέτης, την πληρότητα από πλευράς πληροφοριών, δραστηριοτήτων και της συνολικής εικόνας του υλικού. Παρατήρησαν ότι είναι μια φρέσκια εικόνα διαφορετική από τις έως τώρα προσεγγίσεις των αρχαίων και έτσι γίνεται προσπάθεια απενοχοποίησης των αρχαίων ελληνικών και κατανόησης της χρησιμότητάς τους. Τέλος, η τρίτη ειδικός αναφέρει ως δυνατά σημεία τα βίντεο, τη σύγχρονη προσέγγιση του μαθήματος και το ότι δεν υπάρχουν περιττές πληροφορίες.

10^{ος} Ερευνητικός άξονας: Προτεινόμενες αλλαγές για βελτίωση του Ε.Υ.

Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.	
A	1. Δεν φαίνεται να ενισχύεται η ομαδοσυνεργατική μέθοδος μεταξύ των μαθητών. Θα πρότεινα να υπάρχουν περισσότερες δραστηριότητες που οι μαθητές θα δουλεύουν σε ομάδες. 2. Να υπήρχαν δραστηριότητες πριν από τη θεωρία. 3. Στα σχόλια των δραστηριοτήτων θα μπορούσαν να υπάρχουν παραπομπές σε παραπάνω από μία πηγές.
B	1. Πιο ομαλή μετάβαση μέσω εισαγωγικών δραστηριοτήτων. 2. Λιγότερες ασκήσεις συμπλήρωσης κενών με δακτυλογράφηση, γιατί υπάρχουν πολλές πιθανότητες λάθους. 3. Τόπος επικοινωνίας μεταξύ χρηστών και εκπαιδευτή.
Γ	Θα μπορούσαν να υπάρχουν κάποιες εισαγωγικές δραστηριότητες.

Πίνακας 66: Προτεινόμενες αλλαγές για βελτίωση

Αναφορικά με τις αλλαγές που θα πρότειναν η πρώτη ειδικός θεωρούσε καλό να ενισχύεται η ομαδοσυνεργατική μέθοδος μέσα από δραστηριότητες, να εμπεριέχονταν δραστηριότητες πριν από τη θεωρία και να υπήρχαν στα σχόλια ανατροφοδότησης παραπάνω από μία πηγές. Η δεύτερη ειδικός αναφέρει πως θα έπρεπε να είναι πιο ομαλή η μετάβαση μέσω εισαγωγικών δραστηριοτήτων, να υπήρχαν λιγότερες ασκήσεις συμπλήρωσης κενών με δακτυλογράφηση, γιατί υπάρχουν πολλές πιθανότητες λάθους και να υπήρχε ένας τόπος επικοινωνίας χρηστών και εκπαιδευτή. Τέλος, η τρίτη ειδικός πρότεινε ως αλλαγή την ύπαρξη εισαγωγικών δραστηριοτήτων.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Β] Δημογραφικά στοιχεία και τεχνολογικό προφίλ των εκπαιδευτικών

1. Φύλο (Ε1)

Όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα ότι τρεις από τις εκπαιδευτικούς ήταν γυναίκες και ένας άντρας.

Εκπαιδευτικοί Φιλολογοί		
Φύλο	Αριθμός	Ποσοστό %
Άντρας	1	25,0
Γυναίκα	3	75,0
Σύνολο	4	100,0

Πίνακας 67: Φύλο εκπαιδευτικών

2. Ηλικία (Ε2)

Όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα οι τρεις εκ των εκπαιδευτικών είναι ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 31-40 και ένας στην ηλικιακή ομάδα 41-50.

Εκπαιδευτικοί					
Ηλικιακή ομάδα	Α΄	Β΄	Γ	Δ	Σύνολο
22 – 30					0
31- 40	X	X	X		3
41-50				X	1
>51					0
Γενικό σύνολο					4

Πίνακας 68: Ηλικία εκπαιδευτικών

3. Χρόνια προϋπηρεσίας (Ε3)

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια ένας εκ των εκπαιδευτικών έχει 5 – 10 χρόνια προϋπηρεσίας, ενώ οι υπόλοιποι τρεις έχουν 11-20 έτη προϋπηρεσίας.

Εκπαιδευτικοί					
Χρόνια προϋπηρεσίας	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Σύνολο
0-4					0
5-10	X				1
11-20		X	X	X	2
>20					0
Γενικό σύνολο					4

Πίνακας 69: προϋπηρεσία εκπαιδευτικών

4. Τεχνολογικό προφίλ (Ε4, Ε5, Ε6)

Και οι τέσσερις εκπαιδευτικοί φιλόλογοι δηλώνουν εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) αλλά χρησιμοποιούν λίγο τις ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πράξη. Οι δύο εκπαιδευτικοί δηλώνουν απόλυτα εξοικειωμένοι με τη μέθοδο της ΕξΑΕ με τη χρήση των ΤΠΕ και τη μελέτη εκπαιδευτικού υλικού που έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της ΕξΑΕ, ενώ οι άλλοι δύο δηλώνουν λιγότερο εξοικειωμένοι με αυτά.

3ο Ερευνητικό Ερώτημα: Κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό είναι πλήρες για τη διδασκαλία της 15ης Ενότητας του Φακέλου Υλικού των Αρχαίων Ελληνικών Γ'

1ος ερευνητικός άξονας: Επιστημονική συνοχή – τεκμηρίωση του ΕΥ (Ερωτήσεις: Α1, Α2, Α3, Α4, Α5, Α6)

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

α] Βιβλιογραφική τεκμηρίωση

Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών / απόψεων με την κατάλληλη βιβλιογραφική τεκμηρίωση.	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Υπάρχει βιβλιογραφική τεκμηρίωση των πληροφοριών.
Γ	Ναι, στο Ε.Υ. υπάρχουν πληροφορίες με την κατάλληλη βιβλιογραφία.
Δ	Παρατίθενται πληροφορίες και απόψεις με την ανάλογη βιβλιογραφική τεκμηρίωση.

Πίνακας 70: Βιβλιογραφική τεκμηρίωση

β] Αναφορά σε διαφορετικές πηγές

Στο Ε.Υ. υπάρχει ποικιλία πηγών πληροφοριών;	
A	Υπάρχει ποικιλία πηγών.
B	Συμφωνώ απόλυτα.
Γ	Ναι, παρατίθενται βιβλία, άρθρα, βίντεο.
Δ	Υπάρχουν πολλές πηγές πληροφοριών όπως βίντεο, άρθρα και βιβλία.

Πίνακας 71: Αναφορά σε διαφορετικές πηγές

γ] ψυχοσύνθεση του Αριστοτέλη

Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχουν πληροφορίες που βοηθούν τον μαθητή να αντιληφθεί την ψυχοσύνθεση του Αριστοτέλη;	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Στην 1 ^η Δ.Ε. ο μαθητής αντιλαμβάνεται πλήρως τις επιρροές που δέχτηκε ο Αριστοτέλης για την ψυχοσύνθεσή του.
Γ	Ναι, υπάρχουν δοσμένα τα βιογραφικά στοιχεία του φιλοσόφου.
Δ	Συμφωνώ απόλυτα, αφού στην 1 ^η Διδακτική Ενότητα δίνεται σύντομα η εισαγωγή του σχολικού βιβλίου για τη ζωή και το έργο του Αριστοτέλη.

Πίνακας 72: Ψυχοσύνθεση του Αριστοτέλη

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

δ] Ερμηνευτικός σχολιασμός αρχαίου κειμένου

Το Ε.Υ. εμπεριέχει επαρκείς πληροφορίες για τον ερμηνευτικό σχολιασμό του κειμένου.	
Α	Ο ερμηνευτικός σχολιασμός είναι επαρκής.
Β	Συμφωνώ, αν και θα μπορούσαν να υπάρχουν και αισθητικά σχόλια για το αρχαίο κείμενο.
Γ	Οι πληροφορίες είναι επαρκείς.
Δ	Δίνονται όλες οι απαραίτητες πληροφορίες χωρίς κουραστικές λεπτομέρειες.

Πίνακας 73: Ερμηνευτικός σχολιασμός αρχαίου κειμένου

ε] Ετυμολογία των λέξεων

Στο Ε.Υ. εξετάζεται η ετυμολογία λέξεων του κειμένου.	
Α	Συμφωνώ απόλυτα.
Β	Ναι! Θα ήταν ωραίο να δινόταν η ανάλυση και για άλλες λέξεις.
Γ	Εξετάζεται η ετυμολογία των λέξεων
Δ	Στο Ε.Υ. υπάρχουν ετυμολογικά σχόλια πλαισιωμένα με ενδιαφέρον υλικό

Πίνακας 74: Ετυμολογία των λέξεων

στ] Δραστηριότητες

Στο Ε.Υ. υπάρχουν δραστηριότητες για την εμπέδωση της γνώσης.	
Α	Συμφωνώ απόλυτα.
Β	Υπάρχουν δραστηριότητες για την εμπέδωση των πληροφοριών.
Γ	Στο Ε.Υ. συναντάμε πολλές δραστηριότητες για την εμπέδωση της γνώσης.
Δ	Υπάρχουν δραστηριότητες όλων των ειδών που βοηθούν να αφομοιώσει ο μαθητής τις πληροφορίες που έλαβε.

Πίνακας 75: Δραστηριότητες

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Και οι τέσσερις εκπαιδευτικοί συμφωνούν απόλυτα ότι υπάρχουν πληροφορίες με την αντίστοιχη βιβλιογραφική τεκμηρίωση και υπάρχει ποικιλία πηγών όπως βίντεο, άρθρα και βιβλία. Και οι τέσσερις θεωρούν ότι υπάρχουν οι απαραίτητες πληροφορίες, για να γνωρίσει ο μαθητής την ψυχροσύνη του Αριστοτέλη και επαρκής σχολιασμός του αρχαίου κειμένου, αν και ένας εκπαιδευτικός έκανε την παρατήρηση ότι θα ήθελε να υπάρχουν και αισθητικά σχόλια πέρα από τα ερμηνευτικά. Τέλος, επιβεβαιώνουν ότι παρουσιάζεται η ετυμολογία των λέξεων, αν και ένας εξ αυτών σημειώνει ότι θα προτιμούσε να εξετάζονται και άλλες λέξεις. Τέλος, αναφέρουν ότι υπάρχουν πολλές και ποικίλες δραστηριότητες.

2^{ος} ερευνητικός άξονας: Παιδαγωγική Διάσταση (Ερωτήσεις: B1, B2)

α] Πρόγραμμα Σπουδών

Το εκπαιδευτικό υλικό συνάδει με τους σκοπούς του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας, Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών Γ' Λυκείου (https://www.esos.gr/sites/default/files/articles-legacy/programma_spydon_toy_mathimatos_tis_arhaias_ellinikis_glossas_kai_grammateias_ton_a_v_kai_g_taxeon_genikoy_lykeiouv.pdf);	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Ισχύει.
Γ	Το Ε.Υ. ακολουθεί το Πρόγραμμα Σπουδών.
Δ	Το Ε.Υ. συνάδει με τους σκοπούς του Προγράμματος Σπουδών.

Πίνακας 76: Πρόγραμμα Σπουδών

β] Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Το εκπαιδευτικό υλικό καλύπτει τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα όπως αυτά προσδιορίζονται στην αρχή κάθε διδακτικής ενότητας;
--

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Ναι το Ε.Υ. καλύπτει τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα.
Γ	Απόλυτα.
Δ	Το Ε.Υ. καλύπτει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, όπως αυτά παρουσιάζονται στην αρχή των διδακτικών ενοτήτων.

Πίνακας 77: Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Και οι τέσσερις εκπαιδευτικοί επιβεβαιώνουν ότι το εκπαιδευτικό υλικό είναι προσαρμοσμένο στο Πρόγραμμα Σπουδών των Αρχαίων Ελληνικών Γ' Λυκείου Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών και καλύπτει τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, όπως αυτά παρουσιάζονται στην αρχή των διδακτικών ενοτήτων.

3^{ος} ερευνητικός άξονας: Δυνατά σημεία του Ε.Υ. – Αλλαγές βελτίωσης (Ερωτήσεις: Γ1, Γ2)

α] Δυνατά σημεία

Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά σημεία του εκπαιδευτικού υλικού;	
A	Τα βίντεο, η απλή γλώσσα, η πληρότητα του περιεχομένου
B	1. Οι δραστηριότητες αξιολόγησης, 2. τα βίντεο της 3 ^{ης} Διδακτικής Ενότητας ως τρόπος προσέγγισης των μαθητών, 3. το φιλικό ύφος
Γ	Η εκπαιδευτικός με το παρόν Ε.Υ. «μίλησε» στη γλώσσα των παιδιών, χωρίς περιττές πληροφορίες που θα κούραζαν έναν έφηβο και με απλές ασκήσεις που τον βοηθούν να αφομοιώσει τις πληροφορίες.
Δ	Μου άρεσε ο τρόπος προσέγγισης του μαθήματος, λίγες πληροφορίες σε κάθε διαφάνεια με ανάλογες ασκήσεις και ωραία βίντεο.

Πίνακας 78: Δυνατά σημεία

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Σχετικά με τα δυνατά κατά τη γνώμη τους σημεία κρίνουν θετικά τα video, την απλή γλώσσα και το φιλικό ύφος, την πληρότητα του περιεχομένου, τις δραστηριότητες, και ευρύτερα τον τρόπο προσέγγισης του μαθήματος.

β] Προτεινόμενες αλλαγές για βελτίωση του Ε.Υ.

Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.	
A	Θα μπορούσε με κάποιον τρόπο να προωθείται η άμεση επικοινωνία μαθητή-δασκάλου.
B	Περισσότερες δραστηριότητες ανάπτυξης και τεστ στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας.
Γ	1. Δεν ήξερα πως να χειριστώ το padlet – ίσως θα μπορούσε να υπάρχουν κάποιες οδηγίες σε αυτό. 2. Θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν κι άλλα βίντεο από το study4exams ώστε να προετοιμαστεί καλύτερα ο μαθητής για τις πανελλήνιες εξετάσεις.
Δ	1. Θα μπορούσαν να υπάρχουν πληροφορίες και εκτός σχολικού βιβλίου στην 1 ^η Δ.Ε. 2. Περισσότερα τεστ αξιολόγησης σε κάθε διδακτική ενότητα.

Πίνακας 79: Προτεινόμενες αλλαγές για βελτίωση

Οι εκπαιδευτικοί προτείνουν να εξασφαλίζεται η επικοινωνία μεταξύ δασκάλου και μαθητή, να υπάρχουν περισσότερες δραστηριότητες ανάπτυξης και τεστ στο τέλος των διδακτικών ενοτήτων, να υπάρχουν οδηγίες για το padlet, να αξιοποιηθούν περισσότερα video από το www.sty4exams.gr και να υπάρχουν και πληροφορίες εκτός σχολικού βιβλίου.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Γ] Προφίλ μαθητών

1. Φύλο

Όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα το εκπαιδευτικό υλικό αξιολογήθηκε από πέντε μαθητές Γ' Λυκείου Θεωρητικής κατεύθυνσης, τέσσερα κορίτσια και ένα αγόρι.

Μαθητές Θεωρητικής Κατεύθυνσης Γ' Λυκείου		
Φύλο	Αριθμός	Ποσοστό %
Αγόρι	1	20,0
Κορίτσια	4	80,0
Σύνολο	5	100,0

Πίνακας 80: Φύλο μαθητών

4ο Ερευνητικό Ερώτημα: Κατά πόσο το εκπαιδευτικό Υλικό προωθεί την αυτοαξιολόγηση των μαθητών;

1ος ερευνητικός άξονας: Αυτοαξιολόγηση (Ερωτήσεις: 1, 2, 3)

α] Πλήθος δραστηριοτήτων

Το Ε.Υ. εμπεριέχει αρκετές δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση σου;	
A	Συμφωνώ απόλυτα.
B	Ναι είχε πολλές δραστηριότητες.
Γ	Πολλές και διαφορετικές δραστηριότητες.
Δ	Εμπεριέχει αρκετές δραστηριότητες.
E	Συμφωνώ απόλυτα.

Πίνακας 81: Πλήθος δραστηριοτήτων

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

β] Σχόλια ανατροφοδότησης δραστηριοτήτων

Όλες οι δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης περιέχουν σχόλια ανατροφοδότησης;	
A	Όλες οι δραστηριότητες περιέχουν σχόλια ανατροφοδότησης.
B	Συμφωνώ απόλυτα.
Γ	Ναι.
Δ	Οι δραστηριότητες έχουν σχόλια και στη σωστή και στη λάθος απάντηση και με κατεύθυνε σε περίπτωση λάθους που να βρω τη σωστή απάντηση.
E	Συμφωνώ απόλυτα.

Πίνακας 82: Σχόλια ανατροφοδότησης δραστηριοτήτων

γ] Αποπροσανατολισμός

Οι πολλές δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης σε αποπροσανατολίζουν από τη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου;	
A	Όχι, με βοήθησαν να αντιληφθώ, αν είχα καταλάβει καλά το μάθημα.
B	Σε κάποια βίντεο προτιμούσα να μην υπήρχαν, γιατί έχανα το νόημα.
Γ	Διαφωνώ απόλυτα.
Δ	Το αντίθετο. Με έκανε να προσέχω, για να μπορώ να απαντήσω.
E	Θα μπορούσαν να είναι μαζεμένες στο τέλος, για να δω, αν τα θυμάμαι.

Πίνακας 83: Αποπροσανατολισμός

Όσον αφορά την αυτοαξιολόγηση μέσα από τις δραστηριότητες οι περισσότεροι μαθητές ήταν θετικοί ως προς το πλήθος, το είδος και την αποτελεσματικότητα τους. Ειδικότερα, συμφωνούν και οι πέντε ότι το εκπαιδευτικό υλικό εμπεριέχει πολλές και διαφορετικές δραστηριότητες. Επίσης, όλοι αναφέρουν ότι οι δραστηριότητες έχουν σχόλια ανατροφοδότησης που τους ενθαρρύνουν είτε απαντήσουν σωστά είτε λανθασμένα και τους καθοδηγούν στη σωστή απάντηση. Τέλος, σχετικά με το αν οι δραστηριότητες τους βοήθησαν κατά τη διάρκεια της μελέτης τρεις εξ αυτών συμφώνησαν απόλυτα ότι τους

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

βοήθησε, ένας δήλωσε ότι του αποσπούσαν τη μελέτη ειδικά, όταν ήταν εντός των βίντεο και ένας θα προτιμούσε να είναι στο τέλος της κάθε ενότητας για να διαπιστώσει, αν θυμάται στο τέλος, όσα διάβασε στο εκπαιδευτικό υλικό.

5ο Ερευνητικό Ερώτημα: Κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό βοηθά τον μαθητή να αντιληφθεί τη συσχέτιση του αρχαίου και ελληνικού λόγου;

2^{ος} ερευνητικός άξονας: Συσχέτιση αρχαίων και νέων ελληνικών (Ερωτήσεις: 4,5,6,7)

α] διαχρονικότητα αρχαιοελληνικών λέξεων

Το εκπαιδευτικό υλικό σε βοήθησε να καταλάβεις ότι χρησιμοποιούμε πολλές λέξεις από τα Αρχαία Ελληνικά;	
A	Ναι, δεν το περίμενα ότι τόσες πολλές λέξεις χρησιμοποιούνται ακόμα.
B	Συμφωνώ απόλυτα.
Γ	Το Ε.Υ. με βοήθησε να καταλάβω πόσες πολλές λέξεις χρησιμοποιώ από τα Αρχαία Ελληνικά.
Δ	Με βοήθησε το εκπαιδευτικό υλικό σε αυτό.
Ε	Πραγματι!

Πίνακας 84: διαχρονικότητα αρχαιοελληνικών λέξεων

β] Προέλευση λέξεων

Το εκπαιδευτικό υλικό σε βοήθησε να καταλάβεις από που προέρχονται ορισμένες λέξεις;	
A	Ναι, ειδικά κάποιες που είχα απορία και για την ορθογραφία τους – έγγραφα πάντα λάθος τη λέξη «ελλιπής».
B	Σε κάποιες λέξεις ναι.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Γ	Κάπως με βοήθησε, αλλά στα αρχεία με τις ομόρριζες λέξεις δεν καταλάβαινα πως προκύπτουν κάποιες λέξεις.
Δ	Σε μεγάλο βαθμό.
Ε	Το κατάλαβα κυρίως στις λέξεις που δίνονται οι αρχικοί χρόνοι.

Πίνακα 85: Προέλευση λέξεων

γ] πολυσημία λέξεων

Το εκπαιδευτικό υλικό σε βοήθησε να αντιληφθείς τις πολλαπλές σημασίες που μπορεί να έχει σήμερα μια λέξη της αρχαίας ελληνικής;	
Α	Συμφωνώ απόλυτα.
Β	Ναι με βοήθησε.
Γ	Δεν είχα συνειδητοποιήσει πόσες πολλές έννοιες μπορεί να έχει μία λέξη που χρησιμοποιώ συνέχεια (όπως η λέξη λόγος).
Δ	Συμφωνώ.
Ε	Πράγματι με τα παραδείγματα που υπήρχαν είδα πόσες πολλές σημασίες έχουν κάποιες λέξεις που χρησιμοποιούμε ακόμα και σήμερα από τα αρχαία.

Πίνακας 86: πολυσημία λέξεων

δ] πηγές μελέτης λέξεων

Στο Ε.Υ. υπάρχει παρατίθενται πηγές για τη μελέτη λέξεων της αρχαίας ελληνικών που χρησιμοποιούνται μέχρι και σήμερα;	
Α	Υπάρχουν άρθρα, ομιλίες, ιστοσελίδες και σημειώσεις του μαθήματος.
Β	Συμφωνώ απόλυτα.
Γ	Ναι, παρατίθενται πηγές.
Δ	Υπάρχουν πολλές πηγές για τη μελέτη λέξεων.
Ε	Στο Ε.Υ. η κυρία μας δίνει πηγές, για να διαβάσουμε τη σημασία των λέξεων.

Πίνακας 87: πηγές μελέτης λέξεων

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Σχετικά με το αν βοηθά το εκπαιδευτικό υλικό τη συσχέτιση της αρχαίας και της νέας ελληνικής γλώσσας οι μαθητές βεβαίωσαν ότι το Ε.Υ. τους βοήθησε πολύ να καταλάβουν ότι ακόμα και σήμερα χρησιμοποιούν πολλές λέξεις από τα Αρχαία Ελληνικά και να αντιληφθούν από που προέρχονται ορισμένες λέξεις. Μόνο ένας από αυτούς δεν αντιλήφθηκε από που προκύπτουν κάποιες ομόρριζες λέξεις, ενώ ένας άλλος τόνισε ότι τον βοήθησε η παράθεση των αρχικών χρόνων, για να αντιληφθεί τη ρίζα ορισμένων λέξεων. Τέλος, όλοι συμφώνησαν ότι έγινε κατανοητή η πολυσημία αρχαίων λέξεων που χρησιμοποιούμε έως και σήμερα και πως στο Ε.Υ. παρατίθενται πολλές πηγές για τη μελέτη λέξεων της αρχαίας ελληνικής που χρησιμοποιούνται μέχρι και σήμερα.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

9 Συμπεράσματα – Προτάσεις

9.1 Συμπεράσματα

Στην παρούσα εργασία δημιουργήθηκε εκπαιδευτικό υλικό κυρίως με τη χρήση του εργαλείου H5P, το οποίο αναρτήθηκε στην ηλεκτρονική πλατφόρμα Chamilo. Για την αποτίμηση του δόθηκαν ερωτηματολόγια σε τρεις ειδικούς της ΕξΑΕ, τέσσερις εκπαιδευτικούς φιλόλογους και πέντε μαθητές. Με αυτόν τον τρόπο απαντήθηκαν τα δύο πρώτα ερευνητικά ερωτήματα από τους ειδικούς, το τρίτο από τους εκπαιδευτικούς, το τέταρτο και πέμπτο από τους μαθητές. Κατόπιν προσεκτικής μελέτης και ανάλυσης των δεδομένων που προέκυψαν, παρατίθενται παρακάτω τα συμπεράσματα ανά ερευνητικό άξονα.

1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

1. Το Ε.Υ. χαρακτηρίζεται από επιστημονική συνοχή/ τεκμηρίωση, εφόσον μαζί με τις πληροφορίες παρατίθεται και η ανάλογη βιβλιογραφική τεκμηρίωση και γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών. Παράλληλα, γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών/ απόψεων και είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία των πληροφοριών, ενώ παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές.
2. Στο Ε.Υ. γίνεται απλή – κατανοητή παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου. Το ύφος γραφής χαρακτηρίστηκε φιλικό για τον αναγνώστη, μέσα από τη χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών, την κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλούμενης γλώσσας και την ευανάγνωστη γραφή. Η πυκνότητα των πληροφοριών κρίνεται ικανοποιητική και παρουσιάζονται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης. Παράλληλα, το Ε.Υ. περιέχει σε ισορροπία κείμενο, εικόνες και video και υπάρχουν χρωματικές συνθέσεις που ενισχύουν την άνετη αλληλεπίδραση. Όπως αναφέρεται και από τους Σπανακά και

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Λιοναράκη (2017) όλα αυτά βοηθούν στο να γίνουν μέσα από τη σαφήνεια αντιληπτές ορισμένες έννοιες.

3. Το Ε.Υ. χαρακτηρίζεται από ευχρηστία. Οι ειδικοί κατέληξαν σε αυτό εφόσον τα κουμπιά και τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα, η πλοήγηση είναι εύκολη και οι υπερσύνδεσμοι οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο. Επιβεβαιώνεται, επομένως, ότι μέσα από τα μετακείμενα και τα περικείμενα ενισχύεται η κατανόηση του εκπαιδευτικού υλικού και ευνοείται η κριτική επεξεργασία των πληροφοριών (West & Λιοναράκης, 2001). Σε αυτό συγκλίνει και η έρευνα των Σταυγιαννουδάκη και Καλογιαννάκη (2019) στην οποία οι μαθητές βρήκαν εύχρηστο το Ε.Υ.
4. Το Ε.Υ. παρέχει υποστήριξη – καθοδήγηση στη μελέτη του εκπαιδευόμενου. Αυτό επιβεβαιώνεται από την παροχή συμβουλών για τη μελέτη και την υποστήριξη, για να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία μέσα από πλαίσια και έντονη γραφή σε σημαντικές έννοιες, εφαρμόζοντας την αρχή της σηματοδότησης κατά τον Mayer. Ταυτόχρονα, υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια που υποστηρίζουν τον εκπαιδευόμενο.
5. Όσον αφορά την υποστήριξη της αλληλεπίδρασης με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του, επισημαίνεται, ότι το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώσει τις δικές του απόψεις σε σημαντικά ζητήματα, αλλά δεν υπάρχουν δραστηριότητες, οι οποίες να ενθαρρύνουν τη διατύπωση ερωτήσεων, ενώ υπάρχουν κάποιες που έμμεσα τον ενθαρρύνουν να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα. Αντίστοιχα, δεν εμπεριέχονται δραστηριότητες που να ενθαρρύνουν την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των εκπαιδευόμενων, παρά μόνο έμμεσα μέσω των απαντήσεων σε κάποιες δραστηριότητες, επομένως δεν υπάρχουν και δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να αισθανθεί μέλος μια κοινωνικής ομάδας με συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες. Οι συγκεκριμένες παρατηρήσεις λαμβάνονται υπόψη για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού υλικού. Ωστόσο, υπάρχουν δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλουτίσει τις απόψεις του. Μέσα από τις δραστηριότητες μπορεί να αναπτυχθεί ο στοχαστικός διάλογος και να οξυνθεί η

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

κρίση, όπως διαφαίνεται και από την έρευνα των Παπαιωάννου, Κουτρομάνου κ.ά. (2021).

6. Το Ε.Υ. πρέπει παρέχει τη δυνατότητα Αναστοχασμού – Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο (Ραλλιάς & Αναστασιάδης, 2015), γεγονός που οι ειδικοί στην ΕξΑΕ επιβεβαιώνουν ότι συμβαίνει και στο παρόν υλικό. Υπάρχει ποικιλία δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση, αλλά και δραστηριότητες που βοηθούν στην ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης. Ωστόσο, δεν εμπεριέχονται δραστηριότητες που αναπτύσσουν διάυλο επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση, αλλά υπάρχουν δραστηριότητες συσχέτισης των νέων δεδομένων με τη δική του πραγματικότητα. Τέλος, το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.
7. Το Ε.Υ. χαρακτηρίζεται από σαφήνεια σκοπού και προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, τα οποία διατυπώνονται στα εισαγωγικά στοιχεία κάθε διδακτικής ενότητας. Συγκεκριμένα τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων. Τέλος, σε όλο το Ε.Υ. ο εκπαιδευόμενος μπορεί να ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Επομένως, το Ε.Υ. για το μάθημα «Ο ορισμός της αρετής», που δημιουργήθηκε σύμφωνα με τις αρχές των Σπανακά και Λιοναράκη (2017), ακολουθεί σε μεγάλο βαθμό τις αρχές της ΕξΑΕ που προωθούν την ανακαλυπτική μάθηση.

2ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές τις Πολυμεσικής Μάθησης;

1. Στο Ε.Υ. γίνεται εφαρμογή των αρχών της Γνωστικής Θεωρίας της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer. Σε κάθε διαφάνεια συνδυάζεται το κείμενο με εικόνες, που βοηθούν την κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου (Clark & Mayer, 2011), ενώ σε πολλά σημεία υπάρχουν στοιχεία αφήγησης. Επομένως, εφαρμόζεται η Αρχή

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

- της Τροπικότητας, σύμφωνα και με τους Παπαιωάννου, Κουτρομάνος, Κωτσίδης & Αναστασιάσης, (2021). Όλες οι πληροφορίες είναι σχετικές και η γλώσσα είναι φιλική χρησιμοποιώντας δεύτερο πρόσωπο. Ταυτόχρονα, χρησιμοποιείται επιτυχημένα η ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου σε φιλικό ύφος και υπάρχει αναταρ σε όλες τις ενότητες του Ε.Υ. Η παρουσίαση των πληροφοριών γίνεται τμηματικά, σε «μπουκίτσες», που σύμφωνα και τους Αναστασιάδη & Σπαντιδάκη (2016) καθιστούν πιο εύκολη την κατανόηση. Υπάρχουν πολλές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση και απουσιάζουν τα μακροσκελή κείμενα. Σε γενικό πλαίσιο υπάρχουν σαφείς πληροφορίες για τις δραστηριότητες και τις εργασίες. Τέλος, γίνεται ευρεία χρήση σημείων επισήμανσης, αλλά δεν υπάρχουν σε όλες τις διδακτικές ενότητες εισαγωγικές δραστηριότητες. Λόγω αυτών των χαρακτηριστικών, το Ε.Υ. συμφωνεί με την έρευνα των Παπαιωάννου κ.ά (2021).
2. Δυνατό σημείο του Ε.Υ. αποτελεί η σύγχρονη προσέγγιση του μαθήματος, μια φρέσκια εικόνα διαφορετική από τις έως τώρα προσεγγίσεις των αρχαίων, με αποτέλεσμα την απενοχοποίηση των αρχαίων ελληνικών και κατανόηση της χρησιμότητάς τους. Επίσης, θετική χαρακτηρίζεται η συνολική εικόνα του υλικού, η πληρότητα από πλευράς πληροφοριών και δραστηριοτήτων και η κατάλληλη χρήση του Plotagon και Doodly. Τα δυνατά σημεία του εκπαιδευτικού υλικού είναι σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία για τις αρχές του σχεδιασμού του Ε.Υ. για την ΕξΑΕ, όπως ορίζονται από την αρχή της Γνωστικής Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer.
 3. Αναφορικά με τις αλλαγές που προτάθηκαν, μια ειδικός θεωρούσε καλό να ενισχύεται η ομαδοσυνεργαστική μέθοδος μέσα από δραστηριότητες, να υπήρχαν δραστηριότητες πριν από τη θεωρία και να περιλαμβάνονταν στα σχόλια ανατροφοδότησης παραπάνω από μία πηγές. Προτάθηκε, επιπλέον, η ύπαρξη λιγότερων ασκήσεων συμπλήρωσης κενών με δακτυλογράφηση, γιατί υπάρχουν πολλές πιθανότητες λάθους, περισσότερων εισαγωγικών δραστηριοτήτων και δημιουργία τόπου επικοινωνίας χρηστών και εκπαιδευτή.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

3ο Ερευνητικό Ερώτημα: Κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό είναι πλήρες για τη διδασκαλία της 15ης Ενότητας του Φακέλου Υλικού των Αρχαίων Ελληνικών Γ' Λυκείου;

1. Το εκπαιδευτικό υλικό χαρακτηρίζεται από επιστημονική συνοχή και τεκμηρίωση, αφού υπάρχουν πληροφορίες με την αντίστοιχη βιβλιογραφική τεκμηρίωση και ποικιλία πηγών όπως βίντεο, άρθρα και βιβλία. Κρίθηκε ότι εμπεριέχονται οι απαραίτητες πληροφορίες, για να γνωρίσει ο μαθητής την ψυχosύνθεση του Αριστοτέλη και επαρκής σχολιασμός του αρχαίου κειμένου, αν και από έναν έγινε η παρατήρηση ότι θα ήταν καλό να περιλαμβάνονται και αισθητικά σχόλια πέρα από τα ερμηνευτικά. Τέλος, παρουσιάζεται η ετυμολογία των λέξεων και επισημαίνεται ότι υπάρχουν πολλές και ποικίλες δραστηριότητες.
2. Όσον αφορά την Παιδαγωγική Διάσταση επιβεβαιώθηκε ότι το εκπαιδευτικό υλικό είναι προσαρμοσμένο στο Πρόγραμμα Σπουδών των Αρχαίων Ελληνικών Γ' Λυκείου Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών και καλύπτει τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, όπως αυτά παρουσιάζονται στην αρχή των διδακτικών ενοτήτων.
3. Δυνατά σημεία θεωρήθηκαν τα video, η απλή γλώσσα και το φιλικό ύφος, η πληρότητα του περιεχομένου, οι δραστηριότητες και γενικότερα ο τρόπος προσέγγισης του μαθήματος.
4. Αδύναμο σημείο θεωρήθηκε ότι δεν εξασφαλίζεται η επικοινωνία μεταξύ δασκάλου και μαθητή, ενώ προτάθηκε η ύπαρξη περισσότερων δραστηριοτήτων ανάπτυξης και τεστ στο τέλος των διδακτικών ενοτήτων, η παρουσία οδηγιών για το padlet, η αξιοποίηση περισσότερων video από το www.study4exams.gr και η ύπαρξη πληροφοριών εκτός σχολικού βιβλίου.

Συνολικά, το Ε.Υ. εξετάζει σφαιρικά το εκπαιδευτικό αντικείμενο και κρίνεται πλήρες για τη διδασκαλία της 15^{ης} Ενότητας του Φακέλου Υλικού.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

4ο Ερευνητικό Ερώτημα: Κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό προωθεί την αυτοαξιολόγηση των μαθητών;

1. Όπως φάνηκε μέσα από τις απαντήσεις των μαθητών, οι δραστηριότητες ήταν ικανοποιητικές ως προς το πλήθος, το είδος και την αποτελεσματικότητά τους. Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό υλικό εμπεριέχει πολλές και διαφορετικές δραστηριότητες με σχόλια ανατροφοδότησης, που ενθαρρύνουν και καθοδηγούν στη σωστή απάντηση. Τέλος, οι δραστηριότητες τους βοήθησαν κατά τη διάρκεια της μελέτης, αν και από έναν σχολιάστηκε ότι του αποσπούσαν τη μελέτη, ειδικά όταν ήταν εντός των βίντεο και ένας θα προτιμούσε να είναι στο τέλος της κάθε ενότητας, για να διαπιστώσει, εάν εμπέδωσε τις πληροφορίες.

5ο Ερευνητικό Ερώτημα: Κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό βοηθά τον μαθητή να αντιληφθεί τη συσχέτιση του αρχαίου και ελληνικού λόγου;

1. Το Ε.Υ. βοηθά στη συσχέτιση της αρχαίας και της νέας ελληνικής γλώσσας. Οι μαθητές αντιλήφθηκαν την προέλευση ορισμένων λέξεων αλλά και πως έως σήμερα χρησιμοποιούνται πολλές λέξεις από τα Αρχαία Ελληνικά. Ένας μαθητής αντιμετώπισε δυσκολία στο να αντιληφθεί από που προκύπτουν κάποιες ομόρριζες λέξεις. Τέλος, έγινε κατανοητή η πολυσημία αρχαίων λέξεων που χρησιμοποιούμε έως και σήμερα, ενώ στο Ε.Υ. υπάρχουν πολλές πηγές για τη μελέτη λέξεων της αρχαίας ελληνικής που χρησιμοποιούνται ακόμη. Αντίστοιχα, στην έρευνα της Κατσιάπη κ.ά. (2021), οι μαθητές θεώρησαν ότι το απλό και κατανοητό ψηφιακό Ε.Υ. βοήθησε τα μαθησιακά αποτελέσματα.

Συνάγεται, λοιπόν, το συμπέρασμα ότι το παρόν Ε.Υ. υπηρετεί τις αρχές της μεθοδολογίας της εξ αποστάσεως διδασκαλίας και της Πολυμεσικής Μάθησης, εφόσον αποτιμήθηκε θετικά από τους ειδικούς, τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές. Οι παρατηρήσεις που σημειώθηκαν από όλους, θα ληφθούν υπόψη για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού υλικού και θα αποτελέσουν οδηγό για τον επόμενο σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού με γνώμονα την παιδαγωγική συνεισφορά. Μέσω του παρόντος ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

έγινε προσπάθεια να υπάρξει μία διαφορετική οπτική για ένα μάθημα που συχνά είναι δύσκολο και απαιτητικό για τους μαθητές, όπως είναι η φιλοσοφική σκέψη του Αριστοτέλη και ευρύτερα ο αρχαιοελληνικός φιλοσοφικός στοχασμός. Μέσα από το Ε.Υ. προωθήθηκε η αλληλεπίδραση που οδηγεί τον εκπαιδευόμενο στην αυτο-μάθηση, τον ενεργοποιεί για την κατάκτηση της γνώσης και τον βοηθά να διαπλάσει την προσωπική του άποψη μέσα από μία νέα προσέγγιση που δεν στηρίζεται στη στείρα μηχανιστική μάθηση αλλά στη διεύρυνση της φιλοσοφικής του σκέψης.

9.2 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε δεν μπόρεσε να εφαρμοστεί σε μία τάξη μαθητών δημόσιου σχολείου. Θα μπορούσε λοιπόν, εφόσον κρίθηκε κατάλληλο από ειδικούς, εκπαιδευτικούς και μαθητές και εφόσον πραγματοποιηθούν οι απαραίτητες βελτιώσεις που επισημάνθηκαν, να εφαρμοστεί σε μεγαλύτερο αριθμό μαθητών. Στη συνέχεια, θα μπορούσαν να συλλεχθούν στοιχεία σχετικά με το αν υπήρχε διαφορά στα μαθησιακά αποτελέσματα ανάμεσα στην τάξη που διδάχθηκε τη συγκεκριμένη ενότητα με το παρόν Ε.Υ. και σε μία άλλη που περιορίστηκε μόνο στην παραδοσιακή διδασκαλία.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Αμοργιανιώτη, Ε. (2020). Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση την εποχή του Covid-19. Ποιοτική Προσέγγιση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. *International Journal of Educational Innovation. EEPEK*, 2 (7), <https://journal.eepek.gr/issue/vol-2-issue-7-2020>
- Αναστασιάδης, Π., & Καρβούνης, Λ. (2010). Απόψεις των μεταπτυχιακών φοιτητών της Θεματικής Ενότητας ΕΚΠ 65 «Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση» για το ρόλο και την αποστολή του Καθηγητή Συμβούλου στο ΕΑΠ. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 6(1, 2), 79-91. doi: <https://doi.org/10.12681/jode.9752>
- Αναστασιάδης, Π., (2020). Η Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην εποχή του Κορωνοϊού COVID-19: το παράδειγμα της Ελλάδας και η πρόκληση της μετάβασης στο «Ανοικτό Σχολείο της Διερευνητικής Μάθησης, της Συνεργατικής Δημιουργικότητας και της Κοινωνικής Αλληλεγγύης». *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 16(2), 20-48. doi: <https://doi.org/10.12681/jode.25506>
- Αναστασιάδης, Π., (2017) «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2000-2015»: Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Μια αποτίμηση της ερευνητικής συνεισφοράς. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 13 (1), 88-128. <https://doi.org/10.12681/jode.14057>
- Αναστασιάδης, Θ., & Μανούσου, Ε. (2016). Προδιαγραφές σχεδιασμού προγράμματος επαγγελματικής ανάπτυξης από απόσταση για τους εκπαιδευτικούς των μειονοτικών

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

σχολείων στη Θράκη. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 12(1), 60-75.

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openjournal/article/view/10240/10355>

Αναστασιάδης, Π., & Σπαντιδάκης, Ι. (2013). Διαδικτυακά Περιβάλλοντα για τους μαθητές της Ελληνόγλωσσης Εκπαίδευσης στη Διασπορά: Βασικές αρχές σχεδιασμού. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 7(3Α).
<https://doi.org/10.12681/icodl.603>

Πεντζοπούλου-Βαλάλα, Τ. (1992). Ο πολιτικός άνδρας στον Αριστοτέλη. *Φιλολογος*, (68), 96-115.

Βασάλα, Π. (2005). Εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές* (53-80). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Γκελαμέρης, Δ. Β. (2015). Πώς οι νέες Διαδικτυακές Τεχνολογίες διαμορφώνουν την Ανοικτή και εξ αποστάσεως Εκπαίδευση στο άμεσο μέλλον. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 11(1), 51-71 .doi: <https://doi.org/10.12681/jode.9820>

Γύφτουλα, & Πολυχρονάκης, (2021). Πρόταση για αποτίμηση και αξιοποίηση της εμπειρίας επείγουσας εξ αποστάσεως διδασκαλίας στα πλαίσια του Δημοκρατικού Σχολείου. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 17(2), 116-136. Ανακτήθηκε από: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openjournal/article/view/23884>

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Διαμαντοπούλου, Κ., & Κώστας, Α. (2018). Συγκριτική μελέτη μοντέλων εκπαιδευτικού σχεδιασμού για το e-Learning. Στο Φ. Γουσας (Επιμ.), *Τα Πρακτικά του 5^{ου} Συνεδρίου «Νέος Παιδαγωγός»*, Αθήνα, 28 & 29 Απριλίου 2018.

Δημητριάδης, Σ. (2016). Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτικό λογισμικό. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3397>

Ευμορφοπούλου, Ε., & Λιοναράκης, Α. (2015). Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε μεικτά και πολυμορφικά μοντέλα. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 8(2Α). [doi:10.12681/icodl.37](https://doi.org/10.12681/icodl.37)

Zacharis, K. V. (2022). Μοντέλο σχεδιασμού σχολικών επιμορφωτικών προγραμμάτων εξΑΕ. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 11(8B), 83-94. DOI: 10.12681/icodl.3451

Ζιγκόν, Ο. (1991). Βασικά Προβλήματα της Αρχαίας Φιλοσοφίας, μετάφραση Ν. Μ. Σκουτερόπουλος. Αθήνα: Γνώση

Ηλιάδου Χ. & Αναστασιάδης Π., (2010). Επικοινωνία Καθηγητή – Συμβούλου και φοιτητών στις Σπουδές από απόσταση: Απόψεις φοιτητών στο πλαίσιο της Θ.Ε. ΕΚΠ 65 του ΕΑΠ. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 6, (1,2), 29-45. doi: 10.12681/jode.9751

Θεοδώρου, Π. (2016). Εισαγωγή στη φιλοσοφία των αξιών. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://hdl.handle.net/11419/2631>

Ιγνατιάδης Γ. Μ. (1980). Αριστοτέλη, Ηθικά Νικομάχεια: Η αρετή. *Φιλόλογος*, 5(19-20), 23-51.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/5826>

Ιωακειμίδου, Β., Γούπος, Θ., Ιμβριώτη, Δ., Ριζάκη, Α., & Καλογιαννάκης, Μ. (2022). Σχεδιασμός και ανάπτυξη εξ αποστάσεως επιμορφωτικού προγράμματος για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με στόχο την υποστήριξη του Προγράμματος Σπουδών της Μελέτης Περιβάλλοντος. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 11(6Α), 99-112. <https://doi.org/10.12681/icodl.3594>

Κάλφας, Β. (2022). Η μελέτη του ουρανού. Ανακτήθηκε από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-138>

Κάλφας, Β. (2016). Η φιλοσοφία του Αριστοτέλη. Ανακτήθηκε από: <https://hdl.handle.net/11419/683>

Καλφας, Β. (2014). Ο Αριστοτέλης πίσω από τον φιλόσοφο, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ.

Καμπύλης, Ν. (2017). Εφαρμογή και αξιολόγηση του μαθήματος με τίτλο «Μαθαίνω πως να μαθαίνω να αθλούμαι» που υλοποιήθηκε με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως διδασκαλίας στο πλαίσιο ενός ομίλου αριστείας στο Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 13 (1), 38-53. <https://doi.org/10.12681/jode.13911>

Καραμεσούτη, Π. (2021). Σχεδιασμός συμπληρωματικής σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και οι δυνατότητες εφαρμογής της πολυμορφικότητας στη σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ*

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία, 17(2), 80-91.

<https://doi.org/10.12681/jode.24672>

Καρβούνης Λ. & Αναστασιάδης Π. (2019). The Importance of "Teaching Presence" and the New Role of the Teacher in Contemporary Learning Environments Focusing on Pedagogical Exploitation of Interactive Videoconferencing, *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 15 (1), 202-211_ [doi: 10.12681/jode.18961](https://doi.org/10.12681/jode.18961)

Κατσιάπη, Χ. & Βαλασίδου Α. (2021). Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση κατά την περίοδο αναστολής λειτουργίας των σχολείων λόγω του κορονοϊού. Μελέτη περίπτωσης στο μάθημα της Ιστορίας Γ΄ Λυκείου. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 17(2), 176-193. <https://doi.org/10.12681/jode.25391>

Κελενίδου, Π., Αντωνίου, Π., & Παπαδάκης, Σ. (2017). Η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση. Συστηματική ανασκόπηση της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9(2Α), 168-184. <https://doi.org/10.12681/icodl.1141>

Κελεσιδης, Ε., Ζακόπουλος, Β., & Χαρτοφύλακα, Α. Μ. (2022). Ο ρόλος των δραστηριοτήτων αξιολόγησης ως βασικό στοιχείο αλληλεπίδρασης των φοιτητών/τριών με το εκπαιδευτικό υλικό σε ένα εξ αποστάσεως μεταπτυχιακό πρόγραμμα: η περίπτωση της θεματικής ενότητας ΕΤΑ 50. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 11(2Α), 119-133. <https://doi.org/10.12681/icodl.3504>

Κοντογεωργάκου, Β. Δ. (2021). Μαθήματα αρχαίας Ιστορίας με τη Μεθοδολογία της εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ*

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία, 17(1), 138-149.

<https://doi.org/10.12681/jode.25733>

Κουστουράκης, Γ. & Παναγιωτακόπουλος, Χ. (2000). *Η Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στο σύγχρονο κόσμο: Ιστορική – Κοινωνιολογική Προσέγγιση*. Νέα Παιδεία, 94, 13-26.

Κωνσταντινίδη, Δ. Α., & Αθανασούλα-Ρέππα, Α. (2022). Πολυμεσικά στοιχεία στην σχολική εξ αποστάσεως ενισχυτική διδασκαλία. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 11(9B), 1-20. <https://doi.org/10.12681/icodl.3317>

Κωνσταντοπούλου, Φ., Αντωνίου, Π., Αποστολάκης, Ε. & Λιοναράκης, Α. (2013). Η υποστήριξη, μέσω της επικοινωνίας, των σπουδαστών στην ΑεξΑΕ από τον καθηγητή σύμβουλο. *Διεθνές Συνέδριο για την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση*, 7 (3^Α), 51-64. <https://doi.org/10.12681/icodl.607>

Κώστας, Α., Σοφός, Α. & Βιτσιλάκη, Χ. (2016). Το e-Learning ως Σημείο Σύγκλισης της Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών και της Δια Βίου Μάθησης: Η περίπτωση του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Στο Π. Αναστασιάδης (Επιμ.), *Εξ Αποστάσεως Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών με τη χρήση Προηγμένων Μαθησιακών Τεχνολογιών Διαδικτύου [e-Learning]*, (σελ. 129- 173). Αθήνα: Gutenberg. Ανακτήθηκε από: https://www.researchgate.net/publication/311081556_To_e-Learning_os_Semeio_Synklises_tes_Epimorphoses_Ekpaideutikon_kai_tes_Dia_Biou_Matheses_E_Periptose_tou_Panepistemiou_Aigaiou

Λιοναράκης, Α. (2001α). *Απόψεις και προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως*. Αθήνα. Προπομπός.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Λιοναράκης, Α. (2001β). Ποιοτικές προσεγγίσεις στο σχεδιασμό και στην παραγωγή εξ αποστάσεως πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού. *Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή για τις Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση και στην Εκπαίδευση από Απόσταση*, 38-62, Ατραπός.

Λιοναράκης, Α., Μανούσου, Ε., Χαρτοφύλακα, Α. Μ., Παπαδημητρίου, Σ. Θ., & Ιωακειμίδου, Β. (2021). Editorial 2021. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 17(1), 45. [DOI: 10.12681/jode.23741](https://doi.org/10.12681/jode.23741)

Λιοναράκης, Α. & Λυκουργιώτης, Α. (1998). Ανοικτή και Παραδοσιακή εκπαίδευση. Στο Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Α., Μακράκη, Β. & Ματραλής, Χ. (Επιμ.) *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, Α, 30. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Λιοναράκης, Α. & Σπανακά, Α., (2010). Η Βελτιωτική Αξιολόγηση στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 6 (1,2). [doi: 10.12681/jode.9760](https://doi.org/10.12681/jode.9760)

Μακροδήμος, Ν., Παπαδάκης, Σ., & Κουτσούμπα, Μ. (2017). Σχολική εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: μια μελέτη περίπτωσης με τη μέθοδο της Ανεστραμμένης Τάξης για τα Μαθηματικά της Ε' Δημοτικού. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 13 (1), 26-37. <https://doi.org/10.12681/jode.13975>

Μανούσου, Ευ., Ιωακειμίδου, Β., Παπαδημητρίου, Σ., Χαρτοφύλακα, Α. (2021), Προκλήσεις και καλές πρακτικές για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στον ελληνικό χώρο κατά την περίοδο της πανδημίας,

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία, 17, (1), 19-37. <https://doi.org/10.12681/jode.26762>

Μανούσου, Ε., Κοντογεωργάκου, Β., Γεωργιάδη, Ε., & Κόκκαλη, Α. (2017). Παιδαγωγικό υλικό στην σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Μελέτη Περίπτωσης: το εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό Κέντρο της Βικτώρια στην Αυστραλία. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 13(1), 5-25. <https://doi.org/10.12681/jode.13912>

Ματραλής, Χ. (1998). Εκπαίδευση από Απόσταση. Στο Α. Κόκκος, Α. Λιοναράκης & Χ. Ματραλής (Επιμ.), *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Θεσμοί και λειτουργίες*. Α΄, 41-46. Πάτρα: ΕΑΠ

Μαρτσούκου, Α., & Παπαδημητρίου, Σ. (2019). Συγκριτική αποτίμηση της ποιότητας της μάθησης και της επικοινωνίας στο πλαίσιο των δια ζώσης και των ηλεκτρονικών Ομαδικών Συμβουλευτικών Συναντήσεων: Απόψεις των φοιτητών των μεταπτυχιακών προγραμμάτων Επιστήμες της Αγωγής και Εκπαίδευση Ενηλίκων του ΕΑΠ. *Διεθνές Συνέδριο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*, 10 (1Α), 45-61. <https://doi.org/10.12681/icodl.2292>

Μαυροειδής, Γκίσος, & Κουτσούμπα, (2014). Επισκόπηση θεωρητικών εννοιών στην εκπαίδευση από απόσταση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 10(1), 88-100. <https://doi.org/10.12681/jode.9814>

Μίμινου, Α., & Σπανακά, Α., (2013). Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Καταγραφή και συζήτηση μίας βιβλιογραφικής επισκόπησης. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 7 (2Α). <http://dx.doi.org/10.12681/icodl.580>

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Μπαγιόνας, Α. (1994). Διαλεκτικός συλλογισμός και αριστοτελική ηθική, στο Αφιέρωμα στο Ανδριόπουλος Δ. Ζ., σσ.301-313.

Μπαγιόνας, Α. (1999). Η θεμελίωση της πολιτικής στην ηθική κατά τον Αριστοτέλη, στο Κούτρας Δ. Ν., σσ. 273 - 292.

Μπεκιάρη, Ε. & Ξέστερνου, Μ. (2021). Η χρήση των ψηφιακών εργαλείων στις Ανθρωπιστικές επιστήμες: μελέτη περίπτωσης στην Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*,1, 505-512.
<https://doi.org/10.12681/cetpe.3786>

Μουζακιώτου,Σ., & Κανονάκη, Ο. (2015). Το οπτικοακουστικό υλικό και η δυναμική του στο Εκπαιδευτικό Υλικό της Εξ Αποστάσεως Διδασκαλίας. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 8(3Α). <https://doi.org/10.12681/icodl.52>

Μουζάκης, Χ. (2006). Μουζάκης, Χ. (2006). Εκπαίδευση ενηλίκων. *Η εκπαίδευση ενηλίκων στην Ελλάδα. Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Ανακτήθηκε από: <http://hdl.handle.net/10795/790>

Μουζάκης, Χ., Μπινιάρη, Λ., & Παπαδημητρίου, Σ. (2019). Ανοικτή Εκπαίδευση και Πολιτικές για την Ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη Σχολική Εκπαίδευση: Μια Συγκριτική Μελέτη. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 15(2), 144-166.
<https://doi.org/10.12681/jode.22045>

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Μπρίνια, Β., Αυγερινός Δ. (2016). ADDIE: Το διευρυμένο μοντέλο σχεδιασμού δράσεων ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης, *Εκπαιδευτικός κύκλος* 4 (3), 187-193. Ανακτήθηκε από: https://journal.educircle.gr/images/teuxos/2016/teuxos3/teuxos3_11.pdf

Νεοφώτιστος, Ρ., & Χασιώτης, Ε. (2019). Διερεύνηση των στάσεων και του ενδιαφέροντος των μαθητών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για την Εκπαιδευτική Ρομποτική ως διδακτικό εργαλείο στο μάθημα της Φυσικής. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 494-502.

Νικολάκη, Ε., Κουτσούμπα, Μ., Λυκεσάς, Γ. (2013). Οι Γραπτές Εργασίες και οι Ομαδικές Συμβουλευτικές Συναντήσεις ως σημαντικά παιδαγωγικά εργαλεία στην υποστήριξη στρατηγικών αυτο-ρυθμιζόμενης μάθησης στο περιβάλλον του ΕΑΠ. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 7(1Α) <https://doi.org/10.12681/icodl.538>

Παπαδημητρίου, Σ. (2014). *Ο ρόλος του καθηγητή-συμβούλου και η ανάπτυξη μηχανισμού υποστήριξης του σε περιβάλλον συνεργατικής μάθησης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση* (Doctoral dissertation, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο). Ανακτήθηκε από: <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/38040>

Paradimitriou, S. T., & Sofos, A. (2019). Πρόγραμμα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπ/σης «Ψηφιακός Γραμματισμός στα Οπτικοακουστικά Μέσα σε Διαδικτυακά Περιβάλλοντα Μάθησης»: Αποτελέσματα και Προτάσεις από την Πιλοτική Εφαρμογή. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 15(1), 73-91. <https://doi.org/10.12681/jode.19773>

Παπαϊωάννου, Π. Ε., Κουτρομάνος, Γ., Κωτσίδης, Κ., & Αναστασιάδης, Π. (2022). Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της εξΑΕ για το μάθημα «Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία» της Γ΄ Λυκείου. *Διεθνές*

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 11(4A), 82- 97.

<https://doi.org/10.12681/icodl.3458>

Παπακωνσταντίνου, Ε., & Καραλής, Θ. (2015). Αναφορές στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση στον Ελληνικό Τύπο της περιόδου 1943-1954. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 8(3A), 94-101. <https://doi.org/10.12681/icodl.95>

Παπανικολάου, Κ., & Μανούσου, Ε. (2019). Συμπληρωματική εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Μία Έρευνα Δράσης για την αναπλήρωση των μαθημάτων για τους μαθητές που απουσιάζουν περιστασιακά από το σχολείο. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 15(1), 184-201. <https://doi.org/10.12681/jode.21111>

Παπαφιλίππου, Ν., Τσιάτσος, Θ., Μανούσου, Ε., & Λιοναράκης, Α., (2016). Διερεύνηση συμπληρωματικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στο πλαίσιο ενισχυτικής διδασκαλίας μαθηματικών με την αξιοποίηση εκπαιδευτικού λογισμικού. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 12(2), 73-89. <https://doi.org/10.12681/jode.10863>

Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας των Α; Β' και Γ' τάξεων Γενικού Λυκείου. Υπουργική Απόφαση 21123/Δ2/2023 - ΦΕΚ 1096/Β/28-2-2023

Ραλλιάς, Δ., & Αναστασιάδης, Π. (2015). Δημιουργία διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού με την μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 8(3A). <https://doi.org/10.12681/icodl.48>

ΡΙζοπούλου, Ε., & Σοφός Α. (2019). Εφαρμογή του μαθησιακού μοντέλου 4MAT με την αξιοποίηση authoring tools (CourseLab) στη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία, 15,(1). <https://doi.org/10.12681/jode.16131>

Σαρακατσάνου, Ε. & Βασάλα, Π. (2011). Διαμεσολαβημένη διαπροσωπική επικοινωνία σπουδαστών και συμβούλων-καθηγητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 6(1Α). <https://doi.org/10.12681/icodl.731>

Σκουλαρίδου, Ε., & Μαυροειδής, Η. (2016). Συμπληρωματική σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση με χρήση μαθησιακών αντικειμένων από το Πανελλήνιο Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων – Φωτόδεντρο. Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία, 12(2), 56-72. <https://doi.org/10.12681/jode.10862>

Σοφός, Α. (2016). Η χωροχρονική αποπλαισίωση της διδασκαλίας – Τύποι και παιδαγωγικές θέσεις της ψηφιακής μάθησης. Επιστημονική Ημερίδα Παιδαγωγική αξιοποίηση ψηφιακών μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία

Σοφός, Α., Kron, F. W. (2010). Αποδοτική Διδασκαλία με νέα Μέσα. Από τα πρωτογενή και προσωπικά στα τεταρτογενή και ψηφιακά Μέσα. Αθήνα: Γρηγόρης. Ανακτήθηκε από: https://www.academia.edu/29398316/Online_%CE%B5%CE%BE_%CE%B1%CF%80%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%AC%CF%83%CE%B5%CF%89%CF%82_%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7

Σοφός, Α., Κώστας, Α., & Παράσχου, Β. (2015). Online Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Από τη Θεωρία στην Πράξη. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/182>

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

- Σοφός, Α., & Μαντζιούκας, Π. (2016). Προοδευτική Παιδαγωγική και Εξατομικευμένη Ηλεκτρονική Μάθηση: Dalton Plan και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Μια Συγκριτική Θεώρηση. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 7(3Α), 65-78. <https://doi.org/10.12681/icodl.608>
- Σπανακά, Α. Κ., & Λιοναράκης, Α. (2017). Οι Επτά Αρχές Δημιουργίας Εκπαιδευτικού Υλικού. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9(6Β), 121-123. <https://doi.org/10.12681/icodl.1363>
- Σταυγιαννουδάκης, Σ., & Καλογιαννάκης, Μ. (2019). Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση: μελέτη περίπτωσης με το σχεδιασμό, την ανάπτυξη και αρχική αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της ενότητας της κινηματικής στη Φυσική της Α' Λυκείου. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 10(2Α), 44-57. <https://doi.org/10.12681/icodl.2178>
- Τερέζης, Χ. (1998). *Θέματα Αριστοτελικής Φιλοσοφίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γ. Δαρδανός.
- Τριδήμα, Φ., (2020). Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην «εποχή του κορονοϊού». Ηλεκτρονική Εφημερίδα «Νέος Κόσμος». Ανακτήθηκε από: <https://neoskopos.com/el/2020/04/19/dialogue/opinion/i-eksapostaseos-ekpaidefsi-stin-epochi-tou-koronoiou/>
- Τσιάτσος, Κ., (1996). *Η κοινωνική φιλοσοφία των αρχαίων Ελλήνων*. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της «Εστίας».
- Τσιάτσος, Θ. (2015). *Εκπαιδευτικά περιβάλλοντα διαδικτύου*. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3200>

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Φιλιππούσης, Γ. (2015). «Ποιος φοβάται το διαδίκτυο;» Μια πλουραλιστική προσέγγιση της μάθησης με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 8(2Α).

<https://doi.org/10.12681/icodl.29>

Χουλιάρα, Ξ., Λιοναράκης, Α., & Σπανακά, Α. (2016). Η έννοια της πολυμορφικότητας στο εξΑΕ διδακτικό υλικό: θεώρηση, σχεδιασμός, ζητήματα εφαρμογής. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 6(1Α). 397-410.

<https://doi.org/10.12681/icodl.767>

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Adzharuddin, N. (2013). Learning Management System (LMS) among University Students: Does It Work? *International Journal of e-Education, e-Business, e-Management and e-Learning*, Vol 3 (No 3). Ανακτήθηκε από:

https://www.researchgate.net/publication/269838611_Learning_Management_System_LMS_among_University_Students_Does_It_Work

Anderson, L. W. L., Krathwohl, D. R. D., Airasian, P., Cruikshank, K., Mayer, R., Pintrich, P., Wittrock, M. (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. New York: Longman. Ανακτήθηκε από:

<https://www.uky.edu/~rsand1/china2018/texts/Anderson-Krathwohl%20-%20A%20taxonomy%20for%20learning%20teaching%20and%20assessing.pdf>

Bloom, S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I: The Cognitive Domain*.

New York: David McKay Co Inc. Ανακτήθηκε από:

<https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/PPP242/Benjamin%20S.%20Bloom>

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

[%20-](#)

[%20Taxonomy%20of%20Educational%20Objectives%2C%20Handbook%201 %20Cognitive%20Domain-Addison%20Wesley%20Publishing%20Company%20%281956%29.pdf](#)

Branch, R. (2010). *Instructional design: The Addie approach*. Boston, MA: Springer US.

Ανακτήθηκε από: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-0-387-09506-6>

Bruguera, C., Guitert, M., & Romeu, T. (2019). Social media and professional development: a systematic review. *Research in Learning Technology*, 27, 1-18. Ανακτήθηκε από:

https://www.researchgate.net/publication/337217993_Social_media_and_professional_development_a_systematic_review

Clark, R.C. & Mayer, R.E. (2011). *e-Learning and the Science of Instruction: Proven Guidelines for Consumers and Designers of Multimedia Learning* (4th Edition). San Francisco: Pfeiffer. Ανακτήθηκε από:

<http://repo.darmajaya.ac.id/4165/1/e-Learning%20and%20the%20Science%20of%20Instruction %20Proven%20Guidelines%20for%20Consumers%20and%20Designers%20of%20Multimedia%20Learning%20%28%20PDFDrive%20%29.pdf>

Collis, B. (1996). The Internet as an Educational Innovation: Lessons from Experience with Computer Implementation. *Educational technology*, 36 (6), 21- 30. Ανακτήθηκε από:

<https://research.utwente.nl/en/publications/the-internet-as-an-educational-innovation-lessons-from-experience>

Downes, Stephen (2012). *Connectivism and Connective Knowledge: essays on meaning and learning networks*. National Research Council Canada. Ανακτήθηκε από:

<http://www.sciepub.com/reference/40396>

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Elias, T. (2010). Universal instructional design principles for Moodle. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 11(2), 110-124.
<https://doi.org/10.19173/irrodl.v11i2.869>

Frey, B. (2018). The SAGE Encyclopedia of Educational Research, Measurement, and Evaluation (Vols. 1-4). Thousand Oaks,, CA: SAGE Publications. Ανακτήθηκε από:
https://www.researchgate.net/publication/323348765_The_SAGE_Encyclopedia_of_Educational_Research_Measurement_and_Evaluation

Garrison, C. R., & Shale,D. (1987). Mapping the boundaries of distance education: Problems in defining the field. *American Journal of Distance Education*, 1 (1), 7-13. Ανακτήθηκε από:
https://www.researchgate.net/publication/248940361_Mapping_the_Boundaries_of_Distance_Education_Problems_in_Defining_the_Field

Holmberg, B. (1995). The evolution of the character and practice of distance education. *Open learning*, 10 (2), 47-53. Ανακτήθηκε από:
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0268051950100207>

Kasim, N. N. M., Khalid, F. (2016). Choosing the Right Learning Management System (LMS) for the Higher Education Institution Context: A Systematic Review. *International Journal of Emerging Technologies in Learning* Vol 11, (No 6), 55.
<https://doi.org/10.3991/ijet.v11i06.5644>

Keegan, D. (1988). Concepts: Problems in defining the field of distance education. *American journal of distance education*, 2 (2), 4-11. Ανακτήθηκε από:
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08923648809526619>

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Kehrwald, B. A., & Parker, B. (2019). Implementing online learning: Stories from the field. *Journal of University Teaching & Learning Practice*, 16(1), 1. Ανακτήθηκε από: <https://bit.ly/2BQ5fvq>

Lesky, A. (1975). *Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας*, μετάφραση Α. Τσοπανάκη, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.

Merriam, S. B. (2002). Introduction to qualitative research. *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis*, 1(1), 1-17. Ανακτήθηκε από: [https://stu.westga.edu/~bthibau1/MEDT%208484-%20Baylen/introduction to qualitative research/introduction to qualitative research.pdf](https://stu.westga.edu/~bthibau1/MEDT%208484-%20Baylen/introduction%20to%20qualitative%20research/introduction%20to%20qualitative%20research.pdf)

Moore, M. G. (1993). Theory of transactional distance. In D. Keegan (ed.), *Theoretical principles of distance education*. New York: Routledge, 22-38. Ανακτήθηκε στις από: <http://www.c3l.uni-oldenburg.de/cde/found/moore93.pdf>

Nesselrath H., (2013). *Εισαγωγή στην Αρχαιογνωσία*. Αθήνα: Παπαδήμα.

Peters, O. (1993). Distance education in a postindustrial society. *Theoretical principles of distance education*, 39-58. Ανακτήθηκε από: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.477.2748&rep=rep1&type=pdf>

Ross, W. D.,(1993), *Αριστοτέλης*, μετάφραση Μητσού Μ., Αθήνα: ΜΙΕΤ.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Tait, A. (1988). *Democracy in distance education and the role of tutorial and counselling services.* Ανακτήθηκε από:
/masters/app/upload/users/3/3/my_files/1%CE%B7/tait88.pdf

Verduin, J. R. & Clark, T. A. (1991). *Distance education: The foundations of effective practice.* Jossey-Bass Inc Pub.

Wedemeyer, C.A. (1977). *Independent study.* Στο A. S. Knowles (ed.), *The International Encyclopedia of Higher Education* Boston: Northeastern University.

Wittgenstein L. (1986), *Πολιτισμός και αξίες.* Αθήνα: Καρδαμίτσα.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Παράρτημα Α: «Ερωτηματολόγιο Ειδικών στην ΕξΑΕ»

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)».

«Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο Ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Επιβλέπων: Χαλκιαδάκης Εμμανουήλ

Υπεύθυνη Έρευνας: Σταματάκη Ελευθερία

Οδηγίες

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μια προσπάθεια διερεύνησης των απόψεών σας σχετικά με το Εκπαιδευτικό Υλικό (Ε.Υ.) που μελετήσατε.

Ο σκοπός του ερωτηματολογίου είναι διττός. Αφενός διερευνάται εάν το υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και αφετέρου αν το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης. Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των συμπερασμάτων που θα προκύψουν από την παρούσα έρευνα, είναι αναγκαία η αντικειμενική προσέγγιση των ερωτήσεων.

Κατά την επεξεργασία των δεδομένων του ερωτηματολογίου, το οποίο προορίζεται αποκλειστικά για ερευνητική χρήση, θα είναι σεβαστό το απόρρητο των απαντήσεών σας. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα σας κοινοποιηθούν αμέσως μετά το τέλος της στατιστικής επεξεργασίας.

Η Υπεύθυνη Έρευνας: Σταματάκη Ελευθερία

Υπογραφή

Δημογραφικά στοιχεία

(Ζητείται η συμπλήρωση δημογραφικών στοιχείων)

1. Φύλο (Κυκλώστε)	Άντρας	Γυναίκα		
2. Ηλικία (Κυκλώστε)	22-30	31-40	41-50	>51
3. Χρόνια Προϋπηρεσίας (Κυκλώστε)	0-4	5-10	11-20	>20

4. Είστε εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ).

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

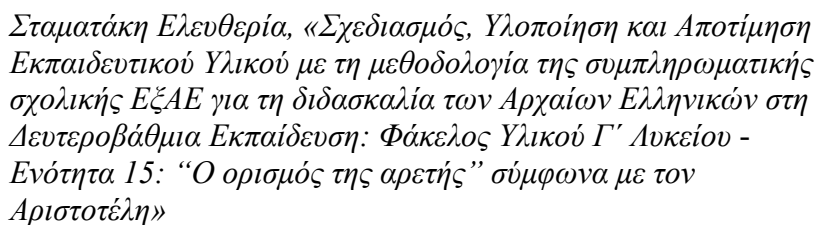
5. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική πράξη.

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

6. Είστε εξοικειωμένοι με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ) με τη χρήση των ΤΠΕ.

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

7. Είστε εξοικειωμένοι με τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ).

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

A.1. Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών / απόψεων με την σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση.

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

A.2. Στο Ε.Υ. γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (Βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κλπ).

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

A.3. Στο Ε.Υ. γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.4. Το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία / κριτική συζήτηση των πληροφοριών.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.5. Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Β. Το Ε.Υ. συμβάλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου

Β.1. Το ύφος γραφής του Ε.Υ. είναι φιλικό για τον αναγνώστη.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Β.2. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Β.3. Στο Ε.Υ. γίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλούμενης γλώσσας.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Β.4. Η γραφή του Ε.Υ. είναι ευανάγνωστη.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.5. Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.6. Το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.7. Το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

B.8. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο και εικόνες.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.9. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες και video.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.10. Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Γ. Ευχρηστία του Ε.Υ.

Γ.1. Τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (εμπρός, πίσω κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ.2. Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ.3. Η πλοήγηση στο Ε.Υ. είναι εύκολη.

☐☐☐☐☐

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

1 2 3 4 5
όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ.4. Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ. οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐
1 2 3 4 5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Δ. Το Ε.Υ. υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Δ.1. Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐
1 2 3 4 5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Δ.2. Το Ε.Υ. υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή (σήμανση) ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες).

☐ ☐ ☐ ☐ ☐
1 2 3 4 5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Δ.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε. Το Ε.Υ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Ε.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.2. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.3. Το Ε.Υ. περιέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.4. Το Ε.Υ. περιέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.5. Το Ε.Υ. περιέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Ε.6. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ. Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο

Στ.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.2. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.3. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου.

☐☐☐☐☐

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

1 2 3 4 5
όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.4. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα.

☐

☐

☐

☐

☐

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.5. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.

☐

☐

☐

☐

☐

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ζ. Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ζ.1. Στο Ε.Υ. διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας.

☐

☐

☐

☐

☐

1

2

3

4

5

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.2. Στο Ε.Υ. διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.3. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.4. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Z.5. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.6. Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

2^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

(Για να θυμηθείτε τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης δείτε εδώ:

<https://www.edivea.org/mayer.html>)

A.1. Στο Ε.Υ. υπάρχει συνδυασμός κείμενου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. (Πολυμεσική Αρχή)

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.2. Στο Ε.Υ. η χρήση των εικόνων σας βοηθάει να κατανοήσετε το γνωστικό αντικείμενο. [\(Πολυμεσική Αρχή\)](#)

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.ά.). [\(Αρχή της Τροπικότητας\)](#)

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.4. Στο Ε.Υ. συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο. [\(Αρχή της Συνοχής\)](#)

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

A.5. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας. [\(Αρχή της Προσωποποίησης\)](#)

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.6. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου. [\(Αρχή της Προσωποποίησης\)](#)

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.7. Στο Ε.Υ. γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου. [\(Αρχή της Προσωποποίησης\)](#)

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

A.8. Στο Ε.Υ. το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο. [\(Αρχή της Φωνής\)](#)

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.9. Στο Ε.Υ. εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων. [\(Αρχή της Εικόνας\)](#)

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.10. Στο Ε.Υ. η παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου γίνεται τμηματικά. [\(Αρχή της Κατάτμησης\)](#)

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.11. Στο Ε.Υ. υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους. [\(Αρχή της Προσωποποίησης\)](#)

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.12. Στο Ε.Υ. υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. [\(Αρχή της Κατάκτησης\)](#)

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.13. Το Ε.Υ. παρέχει σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών. [\(Αρχή της Σηματοδότησης\)](#)

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.14. Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.). [\(Αρχή της Σηματοδότησης\)](#)

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

A.15. Στο Ε.Υ. υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικείμενου. [\(Αρχή της Προπαίδευσης\)](#)

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γενικές Επισημάνσεις

1. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού;

2. Γραψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία σας

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Παράρτημα Β: Ερωτηματολόγιο Εκπαιδευτικών

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)».

«Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: Ο Ορισμός της αρετής σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Επιβλέπων: Χαλκιαδάκης Εμμανουήλ
Υπεύθυνος Έρευνας: Σταματάκη Ελευθερία

Οδηγίες

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μια προσπάθεια διερεύνησης των απόψεών σας σχετικά με το Εκπαιδευτικό Υλικό (Ε.Υ.) που μελετήσατε για την 15^η Διδακτική Ενότητα («Ο ορισμός της αρετής») του Φακέλου Υλικού Αρχαίων Ελληνικών Ομάδας Προσανατολισμού της Γ' λυκείου.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των συμπερασμάτων που θα προκύψουν από την παρούσα έρευνα, είναι αναγκαία η αντικειμενική προσέγγιση των ερωτήσεων.

Κατά την επεξεργασία των δεδομένων του ερωτηματολογίου, το οποίο προορίζεται αποκλειστικά για ερευνητική χρήση, θα είναι σεβαστό το απόρρητο των απαντήσεών σας.

Η Υπεύθυνη Έρευνας: Σταματάκη Ελευθερία

Υπογραφή

Δημογραφικά στοιχεία

(Ζητείται η συμπλήρωση δημογραφικών στοιχείων)

1. Φύλο (Κυκλώστε)	Άντρας	Γυναίκα		
2. Ηλικία (Κυκλώστε)	22-30	31-40	41-50	>51
3. Χρόνια Προϋπηρεσίας (Κυκλώστε)	0-4	5-10	11-20	>20

4. Είστε εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ).

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

5. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική πράξη.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

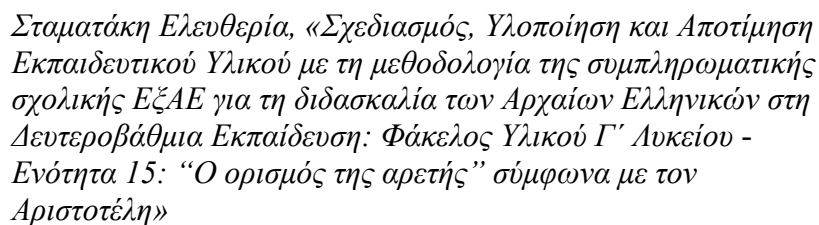
☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

6. Είστε εξοικειωμένοι με τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ).

☐☐☐☐☐

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

1 2 3 4 5
όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A4. Το Ε.Υ. εμπεριέχει επαρκείς πληροφορίες για τον ερμηνευτικό σχολιασμό του κειμένου.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐
1 2 3 4 5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A5. Στο εκπαιδευτικό υλικό εξετάζεται η ετυμολογία λέξεων του κειμένου.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐
1 2 3 4 5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A6. Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχουν δραστηριότητες για την εμπέδωση της γνώσης.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐
1 2 3 4 5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Β. Παιδαγωγική Διάσταση

B1. Το εκπαιδευτικό υλικό συνάδει με τους σκοπούς του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας, Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών Γ' Λυκείου (https://www.esos.gr/sites/default/files/articles-legacy/programma_spydon_toy_mathimatos_tis_arhaias_ellinikis_glossas_kai_grammateias_ton_a_v_kai_g_taxeon_genikoy_lykeiouv.pdf).

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

B2. Το εκπαιδευτικό υλικό καλύπτει τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα όπως αυτά προσδιορίζονται στην αρχή κάθε διδακτικής ενότητας.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Γ. Δυνατά σημεία Ε.Υ. - Αλλαγές

Γ1. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού

Γ2. Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία σας

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Παράρτημα Γ: Ερωτηματολόγιο μαθητών

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)».

«Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: Ο Ορισμός της αρετής σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Επιβλέπων: Χαλκιαδάκης Εμμανουήλ
Υπεύθυνη Έρευνας: «Σταματάκη Ελευθερία»

Οδηγίες

Αγαπητέ μαθητή/τρια

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μια προσπάθεια διερεύνησης των απόψεών σας σχετικά με το Εκπαιδευτικό Υλικό (Ε.Υ.) που μελετήσατε για την 15^η Διδακτική Ενότητα («Ο ορισμός της αρετής») του Φακέλου Υλικού Αρχαίων Ελληνικών Ομάδας Προσανατολισμού της Γ' λυκείου.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των συμπερασμάτων που θα προκύψουν από την παρούσα έρευνα, είναι αναγκαία η αντικειμενική προσέγγιση των ερωτήσεων.

Κατά την επεξεργασία των δεδομένων του ερωτηματολογίου, το οποίο προορίζεται αποκλειστικά για ερευνητική χρήση, θα είναι σεβαστό το απόρρητο των απαντήσεών σας.

Η Υπεύθυνη Έρευνας: «Σταματάκη Ελευθερία»

Υπογραφή

Δημογραφικά στοιχεία

(Ζητείται η συμπλήρωση δημογραφικών στοιχείων)

1. Φύλο (Κυκλώστε) Αγόρι Κορίτσι

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει αρκετές δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση σου.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

2. Όλες οι δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης περιέχουν σχόλια ανατροφοδότησης.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

3. Οι πολλές δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης σε αποπροσανατολίζουν από τη μελέτη του γνωστικού αντικείμενου.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

4. Το εκπαιδευτικό υλικό σε βοήθησε να καταλάβεις ότι χρησιμοποιούμε πολλές λέξεις από τα Αρχαία Ελληνικά.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

5. Το εκπαιδευτικό υλικό σε βοήθησε να καταλάβεις από που προέρχονται ορισμένες λέξεις.

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ' Λυκείου - Ενότητα 15: "Ο ορισμός της αρετής" σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

6. Το εκπαιδευτικό υλικό σε βοήθησε να αντιληφθείς τις πολλαπλές σημασίες που μπορεί να έχει σήμερα μια λέξη της αρχαίας ελληνικής.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

12. Στο Ε.Υ. υπάρχει παρατίθενται πηγές για τη μελέτη λέξεων της αρχαίας ελληνικών που χρησιμοποιούνται μέχρι και σήμερα.

☐

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Σε ευχαριστώ για τον χρόνο σου!

Σταματάκη Ελευθερία, «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού με τη μεθοδολογία της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φάκελος Υλικού Γ΄ Λυκείου - Ενότητα 15: “Ο ορισμός της αρετής” σύμφωνα με τον Αριστοτέλη»